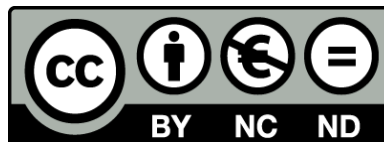

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Salvaguarda del patrimoni nacional: la conservació i restauració en el Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes

Carolina Camañes i Sánchez

Aquesta tesi doctoral està subjecta a la llicència Reconeixement- NoComercial – SenseObraDerivada 4.0. Espanya de Creative Commons.

Esta tesis doctoral está sujeta a la licencia Reconocimiento - NoComercial – SinObraDerivada 4.0. España de Creative Commons.

This doctoral thesis is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 4.0. Spain License.

SALVAGUARDA DEL PATRIMONI NACIONAL

LA CONSERVACIÓ I RESTAURACIÓ

EN EL REIAL MONESTIR DE

SANTA MARIA DE PEDRALBES

TESI DOCTORAL

PART II

Petites restauracions

Fitxes

Fotos

Per la varietat de peces restaurades al monestir i la diferència existent entre totes elles cal més d'un index, ja que la seva correcta catalogació així ho fa necessari.

Triar la millor manera d'endreçar-les és, però, difícil ja que els objectes són de moltes classes, tenen variades descripcions formals i diverses utilitats a la casa.

Tenen també diferents usos, unes estan en el Museu, preparades sols per a ser mirades i d'altres encara són avui objecte de culte.

També els hi cal diferent catalogació segons la seva estructura, és a dir, pel fet de ser quadres, o retaules, o talles, o pintures murals, etc.

Es per aixó que hi ha varis index, a fi efecte de facilitar la consulta de tot el que ha estat restaurat en el monestir.

En primer lloc s'ha fet un index general de totes les peces, segons el n° d'inventari que té cada una a l'arxiu del Museu.

Al costat de cada n° d'inventari s'ha posat el n° de fitxa de tesi que li correspón, de l'u al quaranta-tres.

Hi ha a continuació un altre index segons el seu ús actual i segons la seva descripció formal.

I també un altre amb l'any en que ha estat restaurada cada peça per tal de poder copsar d'un cop d'ull el temps de més activitat restauradora.

INDEX GENERAL

Index de totes les peces restaurades, amb el n° d'inventari que té cada peça segons l'arxiu del Museu, amb al n° de tesi que li correspon.

F/1	Inv.	115.046	Salvator Mundi.....p	7
F/2	Inv.	115.048	Triptic Teresa Enriquez.....p	14
F/3	Inv.	115.051	Sant Bernardí.....p	28
F/4	Inv.	115.052	Santa Eulàlia de Merida.....p	37
F/5	Inv.	115.053	Sant Antoni de Padua.....p	42
F/6	Inv.	115.170	Cadira de la reina.....p	47
F/7	Inv.	115.171	Cadira verde.....p	56
F/8	Inv.	115.285	Plafó de rajoles.....p	66
F/9	Inv.	122.088	Tinell.....p	70
F/10	Inv.	147.201	Verge resant.....p	76
F/11	Inv.	147.203	Immaculada.....p	87
F/12	Inv.	147.204	Sant Magí.....p	89
F/13	Inv.	147.205	Mort de sant Aleix.....p	97
F/14	Inv.	147.206	Sant Francesc i un llibre.....p	103
F/15	Inv.	147.207	Sant Francesc amb caputxa.....p	110
F/16	Inv.	147.208	Sant Domènec de Guzman.....p	117
F/17	Inv.	147.210	Sant Joan Evangelista.....p	124
F/18	Inv.	147.212	Agnus Dei.....p	133
F/19	Inv.	147.213	Alliberament de sant Pere.....p	140
F/20	Inv.	147.214	Estigmatit. de sant Francesc..p	150

F/21	Inv.	147.215	Sant Francesc de genolls.....p	157
F/22	Inv.	147.216	Verge Maria llegint.....p	164
F/23	Inv.	147.218	Sopar de sant Francesc.....p	171
F/24	Inv.	147.220	Calvari (PE.PA.FAr.).....p	178
F/25	Inv.	147.224	Sant Josep amb el Nen.....p	185
F/26	Inv.	147.225	La Magdalena penitent.....p	196
F/27	Inv.	147.251	Santa Clara de mig cos.....p	199
F/28	Inv.	147.254	La Pietat.....p	208
F/29	Inv.	147.261	Arbre genealògic franciscà....p	219
F/30	Inv.	147.269	Retaule de sant Andreu.....p	223
F/31	Inv.	147.272	Adoració dels Reis.....p	242
F/32	Inv.	147.275	Ascensió.....p	249
F/33	Inv.	147.277	Santa Clara a peu dret.....p	255
F/34	Inv.	147.290	Taula de sant Francesc.....p	262
F/35	Inv.	147.291	Taula de santa Clara.....p	262
F/36	Inv.	148.234	Ecce-Homo.....p	274
F/37	Inv.	151.775	Ex-vot.....p	281
F/38	Inv.	116.000	Pot de ceràmica gran.....p	288
F/39	Inv.	116.001	Pot de ceràmica petit.....p	288
F/40	Inv.	147.252	Verge de les neus.....p	294
F/41	Inv.	147.284	Sagrada Família.....p	300
F/42	Inv.	147.293	Mare de Déu amb el Nen.....p	307
F/43	Inv.	Palau de la reina.	Pintures funeràries.....p	314

INDEX segons la seva utilitat actual:

I-PECES DE CULTE

Calvari (F/24).....	p 178
Sant Francesc (F/34).....	p 262
Santa Clara (F/35).....	p 262
Sant Josep i el Nen (F/25).....	p 185

II-PECES DE MUSEU

1. Pintures murals

Pintures funeràries (F/43).....	p 314
---------------------------------	-------

2. Retaules

Tríptic de la Sagrada Família (F/2).....	p 14
Retaule de Sant Andreu (F/30).....	p 223
Retaulet de l'Adoració (F/31).....	p 242
Retaule de l'Ascensió (F/32).....	p 249
Retaule de Santa Clara (F/33).....	p 255

3. Talles

Sant Bernardi (F/3).....	p 28
Santa Eulàlia de Mèrida (F/4).....	p 37
Sant Antoni de Padua (F/5).....	p 42

4. Escultures

Ecce-Homo (F/36).....	p 274
-----------------------	-------

5. Quadres

Salvator Mundi (F/1).....	p 7
Verge resant (F/10).....	p 76
Immaculada (F/11).....	p 87
Sant Magí (F/12).....	p 89
Mort de Sant Aleix (F/13).....	p 97
Sant Francesc i un llibre (F/14).....	p 103
Sant Francesc amb caputxa (F/15).....	p 110
Sant Domènec de Guzmán (F/16).....	p 117
Sant Joan Evangelista (F/17).....	p 124
Agnus Dei (F/18).....	p 133
Alliberament de Sant Pere (F/19).....	p 140
Estigmatització de S.Francesc (F/20).....	p 150
Sant Francesc de genolls (F/21).....	p 157
Verge llegint (F/22).....	p 164
Sopar de Sant Francesc (F/23).....	p 171
La Magdalena penitent (F/26).....	p 196
Santa Clara de mig cos (F/27).....	p 199
La Pietat (F/28).....	p 208

6. Paper

Arbre genealògic franciscà (F/29).....	p 219
--	-------

7. Ex-Vot

Ex-vot de sor Guielmar (F/37).....	p 281
------------------------------------	-------

8. Ceràmica

Plafó de rajoles (F/8).....	p 66
Pot de ceràmica gran (F/38).....	p 288
Pot de ceràmica petit (F/39).....	p 288

9. Mobles

Cadira de la reina (F/6).....p	47
Cadira verde (F/7).....p	56
Tinell (F/9).....p	70

INDEX segons el seu any de restauració

1976-F/8

1977-F/38, F/39

1979-F/9

1985-F/11, F/26

1987-F/12, F/13, F/16, F/16, F/20, F/21, F/36

1988-F/1, F/3, F/4, F/5, F/14, F/18, F/29, F/33

1989-F/2, F/6, F/10, F/17, F/19, F/22, F/27, F/31,
F/32

1990-F/7, F/23, F/28, F/30, F/34, F/35

1991-F/24, F/25, F/37, F/40, F/41, F/42.

Fitxes de restauració, segons el format CCS, amb totes les dades de cada peça, la descripció, l'estudi previ a la restauració i tot el procés d'aquesta, amb els materials emprats i la manera d'utilitzar-los.

De totes aquelles peces que ha estat possible hi ha les fotos del procés de restauració, i de les que no en tenen, hi ha la fotografia que la peça té a la carpeta que li correspon a l'arxiu del Museu.

Nombroses peces no apareixen en aquesta llista, tot hi haver estat restaurades en aquests darrers anys, però són objectes que les monges tenen en le seu redós absolutament privat, i no hi ha constància de la seva existència a l'arxiu del Museu, per la qual cosa s'ha cregut millor no incloure-les en el present treball.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 1)

Quadre. N° d'inventari del museu: 115.046

MATÈRIA-TÈCNICA

Tremp sobre tela.

DIMENSIONS

43 cm x 30 cm. Amb el guardapols 65 cm x 47,8 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Anònim. Segle XV. Va arribar al Museu l'any 1939.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Figura masculina de peu dret, de cos sencer. Descalç, amb túnica, i la mà dreta en actitud de beneir. A la mà esquerra porta un llibre obert posat de cara a l'espectador. Està pintat en grisalla damunt fons blau.

A sobre hi ha una inscripció que diu: SALVATOR MUNDI, en lletra gòtica.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes. Sala Capitular.

INICI DEL TRACTAMENT

Dia 2 de febrer de 1988.

FINAL DEL TRACTAMENT

Dia 22 d'abril de 1988.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Rosaura Jano.

Alba Montoliu i altres.

INTERVENCIONS ANTERIORS

Al començar la restauració l'any 1988 la peça ja era en situació de reentelat, el qual s'havia dut a terme l'any anterior.

OBSERVACIONS

La peça està enganxada a una altra fusta amb guardapols en el que es pot llegir en lletres capitals:

"POSVIT SIGNUM IN FACIEM
MEAM UT NULLUM PRETE
REUM AMATOREM ADMITAN".

El guardapols és blau amb filet daurat.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC

SUPORT

Molt debilitat. Presenta zones amb pèrdues de capa pictòrica, sobretot una de molt gran al costat esquerra. Té forats de claus, i altres de corc que ha traspassat la tela des del bastidor, que està molt plé de xilófags.

PREPARACIÓ

Es una capa fina de preparació artesanal, color blanc que presenta bona adhesió a la tela i a la pintura.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

La capa pictòrica està molt debilitada i tremendament empobrida, potser per l'acció del sol directe, en especial en el vestit de la figura, que ha quedat tan descolorida que es veu perfectament el dibuix que l'artista va fer, amb un color fosc, abans de pintar-li els colors posteriors.

Aquesta decoloració es insalvable ja que si el color ha desaparegut, el del segle XV, no es pot tornar a posar per la mà del restaurador del segle XX, ja que seria un repintat, cosa molt llunyana al respecte que una obra ha de merèixer pel que la restaura.

CAVES DE SUPERFÍCIE

La sequedat general de la peça ha fet desaparèixer tot rastre de vernís, d'haver-lo hagut seria molt prim, ja que no se'n veu ni senyal. Està plé de pols incrustada, i un enfarinament general.

ANNEXOS

El bastidor està plé de xilòfags i el marc també, però tan un com l'altra es poden aprofitar un cop desinfectats, consolidats i tapats els forats. Sobretot el marc, donat el seu disseny i les lletres que l'omplen, cal restaurar-lo amb atenció. Es blau i les lletres daurades.

CONCLUSIONS

Necessita una restauració urgent, mantenint-lo posteriorment lluny del sol directe, a una temperatura de 18-20° C i a 60-65% d'humitat relativa.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Desmuntatge del marc.
- Neteja, desinfecció i consolidació.
- Desmuntatge del bastidor.
- Neteja, desinfecció i consolidació.
- Fixació de la capa pictòrica.
- Protecció de la capa pictòrica amb COLETTA i paper.

- Neteja del suport pel darrera.
- Planxat del suport.
- Reentelat sobre lli nou.
- Clavat al bastidor restaurat.
- Retirada de la protecció de paper.
- Neteja de la capa pictòrica.
- Envernissat lleuger.
- Estucat de les llacunes. Envernissat de l'estuc.
- Retoc il.lusionista.
- Envernissat final.
- Muntatge del marc restaurat.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

Lleugera neteja superficial de la tela, el bastidor i el marc. Desmuntatge general, separant cada element per fer-li un diferent tractament inicial.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA / TINTES

S'ha fet una fixació a base de PARALOID-B-72 al 5% en acetona, que per la seva qualitat volàtil ha permès lliurar la peça d'una humitat poc aconsellable. Això s'ha decidit després de provar amb diferents mixtes que totes deixaven marques i redols.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

La part del darrera de la tela s'ha protegit amb vernís en spray, afí efecte de consolidar-la i de fer que la capa de preparació s'hi adherís millor.

Després s'ha protegit la part anterior amb COLETTA i

paper de seda i s'ha reentelat la peça amb pasta de farina i lli nou, tornant a muntar-la en el bastidor ja restaurat.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

S'ha retirat el paper de seda i s'ha tornat a fixar la capa pictòrica amb vernís en spray, i després una capa de PARALOID sobretot en les zones negres que estan molt pulverulentes.

S'ha estucat amb pinzell a base de capes fines sobreposades, utilitzant MASTIC KIT rebaixat amb aigua. S'ha envernissat la part estucada amb vernís de quadres TITAN al 50% en aiguarràs.

S'ha fet una reintegració pictòrica amb pigments en pols BLOCXS i vernís de retoc REMBRANDT. S'ha utilitzat la tècnica del TRATTEGGIO i s'ha donat un envernissat general final.

MATERIALS / PROPORCIIONS

- WHITE SPIRIT.
- PARALOID-B-72 al 5% en acetona. I al 5% en xilè.
- COLETTA = 200 grams de cola forta
200 grams d'aigua
70 grams de melassa
20 grams de vinagre.
- Pentaclorofenol al 5% en xilè.
- PASTA DE FARINA = 540 grams de farina de blat
1800 grams d'aigua
30 grams d'alum de roca
200 grams de COLETTA calenta

gotes de formol.

- ESTUC = cola de conill dissolta en aigua
blanc d'Espanya en pols a voluntat.
- MASTIC KIT rebaixat amb aigua.
- Vernís de quadres TITAN al 50% en aiguarràs.
- Pigments en pols BLOXC
- Vernís final brillant rembrandt.

ELABORACIÓ DEL SUPORT

El marc s'ha desinfectat, per la gran quantitat de senyals de xilófags que es veien per arreu amb pentaclorofenol.

S'han tapat els forats del corc, amb cera verge tenyida amb pigment. S'ha encolat amb cola blanca les esquerdes.

Les parts inferiors del marc, i altres zones repartides per tota la superfície, s'han estucat, i s'ha donat una capa general de PARALOID al 5% en xilè a fi efecte de consolidar el conjunt. S'ha reintegrat la zona estucada amb pigments i vernís.

Nº 115.046 abans i després de la restauració.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 2)

Retaule. N° d'inventari del museu: 115.048

MATÈRIA-TÈCNICA

Oli sobre taula.

DIMENSIONS

Amb marc: Central: alt màxim, 103 cm, alt mínim, 86,4 cm, ample, 82,1 cm. Laterals: alt màxim, 103 cm, alt mínim, 86,4 cm, ample, 41 cm.

Marc: Central: 7 cm, Lateral: 5,4 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut. Començament segle XVI. Va estar a Pedralbes dut per Sor Teresa Enríquez, d'on va ser abadessa de 1495 a 1507.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Tríptic. En la taula central, la Verge a la dreta cus una roba tenint un cistellet al seu costat. Sant Josep, a l'esquerra, fa de fuster, voltat d'estris per treballar la fusta molt realistes. Al centre, el Nen Jesús recull encenalls de fusta i els posa en un cistell. Representa la casa de Natzaret.

En segon terme hi ha uns angels amb una safata de fruites i en termes més llunyans es veuen cases, construccions típiques dels pintor gòtics, una font central, muntanyes i arbres molt detallistes entre els que es troben angels en diferents activitats. A mitja alçària

vola el colom que simbolitza l'Esperit Sant, i a dalt de tot el Pare Etern en una clariana entre núvols foscos en actitud de beneir.

La taula de l'esquerra, també amb un paisatge minuciós i preciosista al fons, representa en primer pla les figures de Santa Clara amb el bàcul abacial a l'esquerra i la custòdia a la dreta i Santa Agnès amb un llibre obert a la mà dreta i l'anyell al seus peus.

A la taula dreta, davant d'un fons paisatgístic en el que es veuen moltes roques ferèstegues, veiem a Sant Francesc amb els estigmes ben visibles, descalç, i a Sant Gabriel Arcàngel amb una capa guarnida i les ales obertes.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes. Enguany (1993) està a la Sala Capitular del monestir, en altres temps havia estat formant part d'un retaule fictici amb "La Verge i el Nen" del Mestre de Burgo de Osma, un "Salvador Mundi" i una "Immaculada", avui a la clausura.

Tot el conjunt estava muntat en una gran estructura de retaule que duia les armes de Sor Teresa Enriquez pintades a la predel·la. Formava part del primer museu que Sor Eulàlia Anzizu va crear a Pedralbes i es troba una foto d'aquest muntatge a l'ARXIU MAS, amb el nº de clixé 3408 se.C.B. El gran marc amb les armes de Sor Teresa està avui a la infermeria del monestir, en sense res que emmarcar, a la cambra dita de Santa Clara.

INICI DEL TRACTAMENT

Juny de 1989.

FINAL DEL TRACTAMENT

Octubre de 1989.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Carolina Camañes i Sánchez.

INTERVENCIONS ANTERIORS

La monja "restauradora" va embetumar les pèrdues de capa pictòrica i de preparació amb un producte negre que ho embruta tot, pintant tot allò que tenia la fusta a la vista, tancant-la i totes les vores per fora de les pèrdues. També va omplir de negre la part fosca del marc.

OBSERVACIONS

El delicat tractament de la pintura ens fa pensar en un artista consagrat, del que malauradament no coneixem el nom. Netejant la peça potser es pugui esbrinar algun senyal per identificar-lo.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC

SUPPORT

Fusta molt resseca i maltractada, amb nombroses pèrdues degudes als cops, i atacs considerables dels xilòfags que arriben a foradar la capa pictòrica.

Les vores del marc estan molt deteriorades.

PREPARACIÓ

Es tracta d'una preparació de tipus artesanal, de cola

animal i una càrrega. Molt uniforme i molt prima, s'ha posat sobre la fusta en sense endrapar aquesta, potser per evitar el pes, ja que es tracta de un tríptic portàtil que viatjava amb la seva propietària. Presenta bona cohesió amb la pintura però no tanta amb el suport, ja que es veuen nombroses llacunes, potser degudes als cops o a la gran sequedat de la fusta que al tenir la pintura tan directe, la expulsa a cada lleuger moviment d'aquesta degut als canvis de temperatura o de humitat relativa.

CAPEP PICTÒRIQUES / TINTES

La pintura és oli, posada en capes molt primes i successives, fent veladures i transparències molt reeixides.

Degut a les pèrdues de la capa de preparació, s'han perdut nombroses miquetes de pintura escampades per tot el quadre. Està pintat amb molta delicadesa i els ornaments estan tractats amb un cert relleu, la custòdia de Santa Clara i el bàcul, el ric barret de Santa Agnès, els cabells, els detalls i les joies de l'Arcàngel Gabriel, tots ells marquen un lleuger relleu, com a puntets, que li donen una deliciosa sensació de pintura molt cuidada.

Es molt ric de color, gaudint d'una gamma cromàtica completa. Els vermells i els grocs són especialment vius.

CAPEP DE SUPERFÍCIE

El color general es veu una mica engroguit i el fons blau verdeja en gran mesura, degut al vernís envellit que al oxidar-se torna verds tots els blaus i dona un color

d'oliva al conjunt. Es molt prima i no evita un aspecte mat i enfarinat que no deixa veure nítids els colors que segur deuen lluir a sota. Té molta brutícia adherida, pols, gotes de cera, i les taques de betum negre que empastifen les llacunes i els seus voltants.

ANNEXOS

El marc que embolcalla la pintura està escrostonat, molt brut i les frontisses dels laterals estan molt toves. Està pintat de negre i les motlures que el ressegueixen són daurades amb purpurina, no amb or fi.

Tancades les portes laterals mostra un aspecte ressec i pulverulent. El marc negre es veu enfarinat i plé de pèrdues de color i la part central de les portes mostra un aspecte estrany com si fos un dibuix no identificable, però són les moltes taques que li donen un aspecte marmori i confós. Es de color groc amb molt esfumats marrons i negrosos, sec, pobre i pulverulent, potser degut a fum d'espelmes properes, que han anat emmascarant la pintura del tríptic per la seva part exterior.

CONCLUSIONS

Es aconsellable una restauració urgent, i la conservació posterior a 18-20° C. de temperatura i a 60-65 d'humitat relativa.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Desinfecció del suport.
- Consolidació del suport.
- Fixació de la capa pictòrica.

- Neteja.
- Envernissat lleuger.
- Estucat de les llacunes.
- Vernís a l'estuc.
- Reintegració pictòrica.
- Envernissat general.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

S'ha netejat amb molt cura tot el tríptic, tant per la part anterior com posterior, primer amb una paletina fina i després tamponant amb cotó i WHITE SPIRIT.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA /TINTES

Donat el bon estat de la capa pictòrica, aquesta no s'ha fixat, ja que el vernís posterior ja farà aquest servei.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

S'ha posat pentaclorofenol al 10% en xilè a cada forat de corc amb una xeringa, i un cop evaporat el producte, s'han anat tapant tots els forats amb fideus de cera ben ensorrats i deixats arran del nivell de la fusta.

Les pèrdues d'aquesta més importants s'han consolidat afegint-hi ARALDIT-fusta.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

Un cop consolidat el suport, s'ha netejat tota la superfície pictòrica, el marc, les portes i el darrera.

Primer amb WHITE SPIRIT, i l'or amb alcohol de 96° . Les empastifades negres han marxat insistent amb el W.S. i

la resta de superfície pictòrica ha calgut fer una mixtura amb aigua destilada i unes gotes d'amoníac, neutralitzant immediatament amb W.S.

Un cop net, s'ha donat una capa de vernís pur, en sense rebaixar, a fi efecte que fes també de consolidant general, tant pel davant com per tots els racons del tríptic.

S'han estucat les pèrdues i s'han envernissat després.

S'ha fet una reintegració pictòrica il.lusionista, ja que cap pèrdua afectava racons irreversibles, i s'ha donat una capa general de vernís final en spray.

MATERIALS / PROPORCIIONS

- WHITE SPIRIT.
- Pentaclorofenol al 10% en xilè.
- Cera verge.
- ARALDIT-fusta.
- Alcohol de 96°.
- Aigua destilada amb gotes d'amoníac.
- Vernís de retoc brillant REMBRANDT.
- ESTUC = cola de conill dissolta en aigua blanc d'Espanya tant com calgui.
- Pigments en tub Maimerí.
- Vernís brillant final REMBRANT EN SPRAY.

ELABORACIÓ DEL SUPORT

El tríptic, un cop envernissat, s'ha tornat a penjar on estava, a la Sala Capitular, i se li ha instal·lat davant seu una protecció de metacrilat.

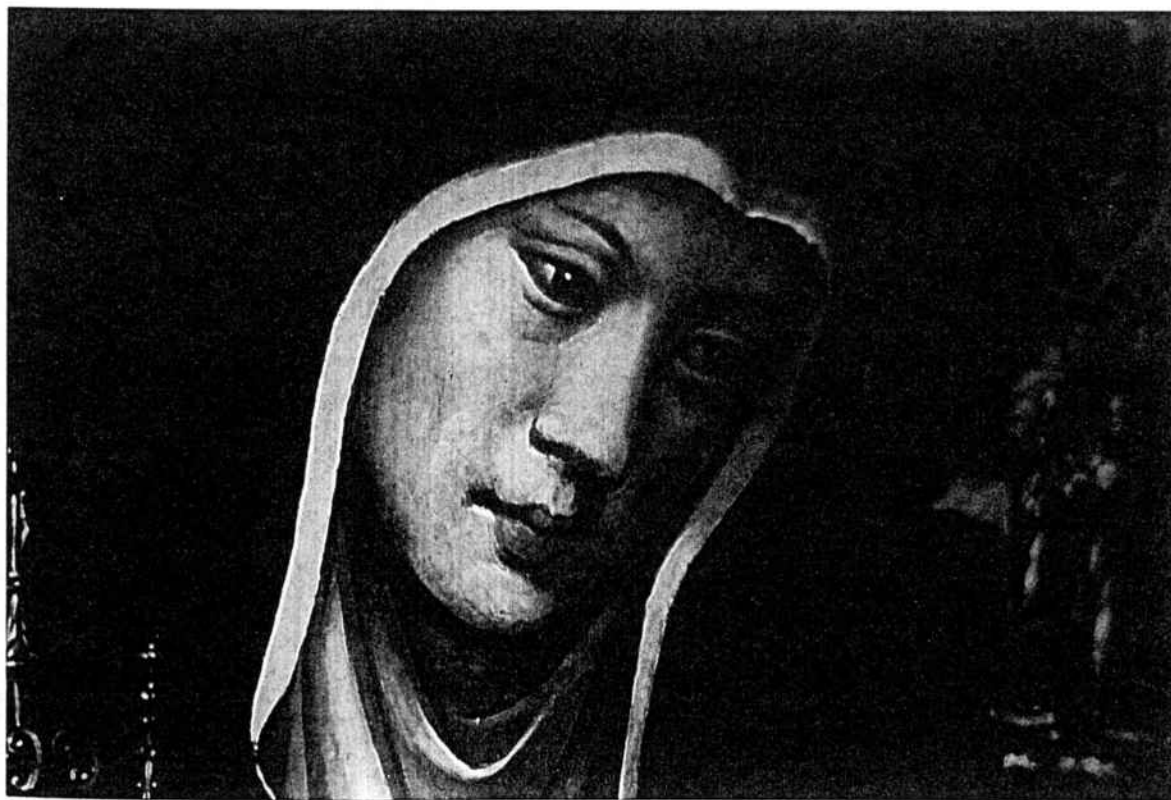
Nº 115.048 (clixé MAS-3408.C.B.)

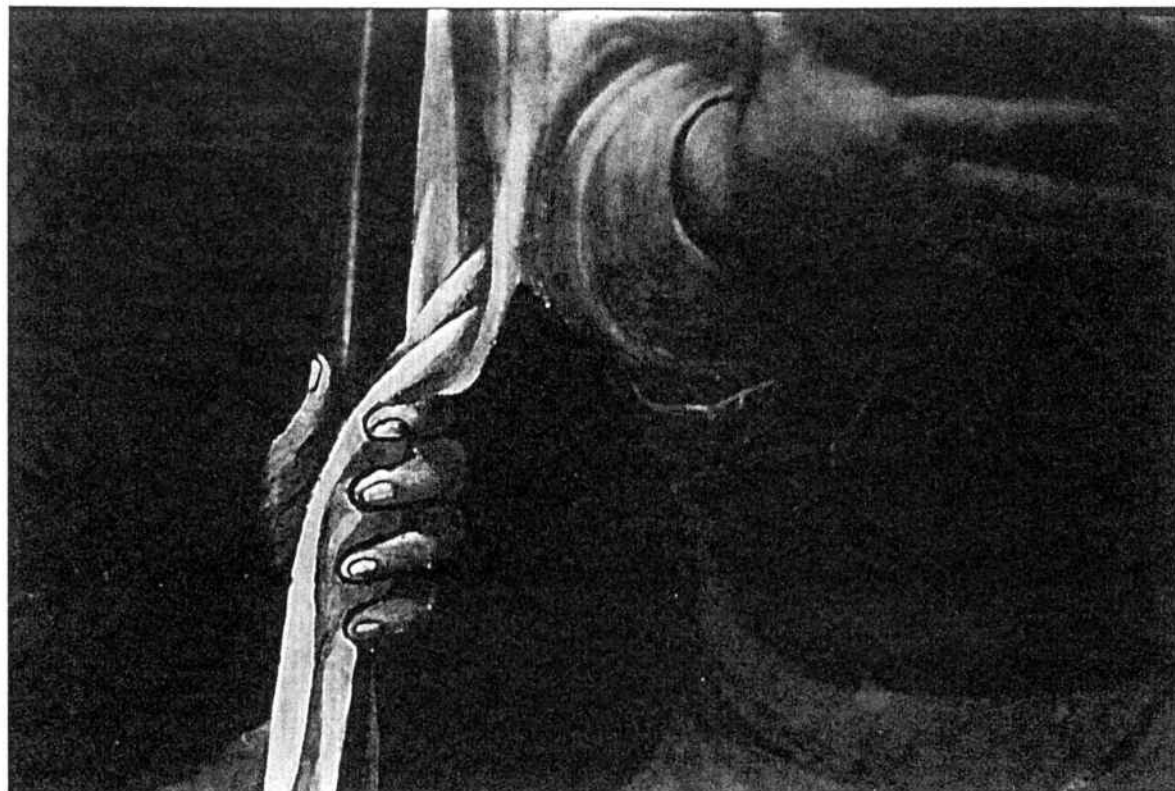
El tríptic tal com estava a primers de segle i com estava abans de restaurar el juny de 1.989.

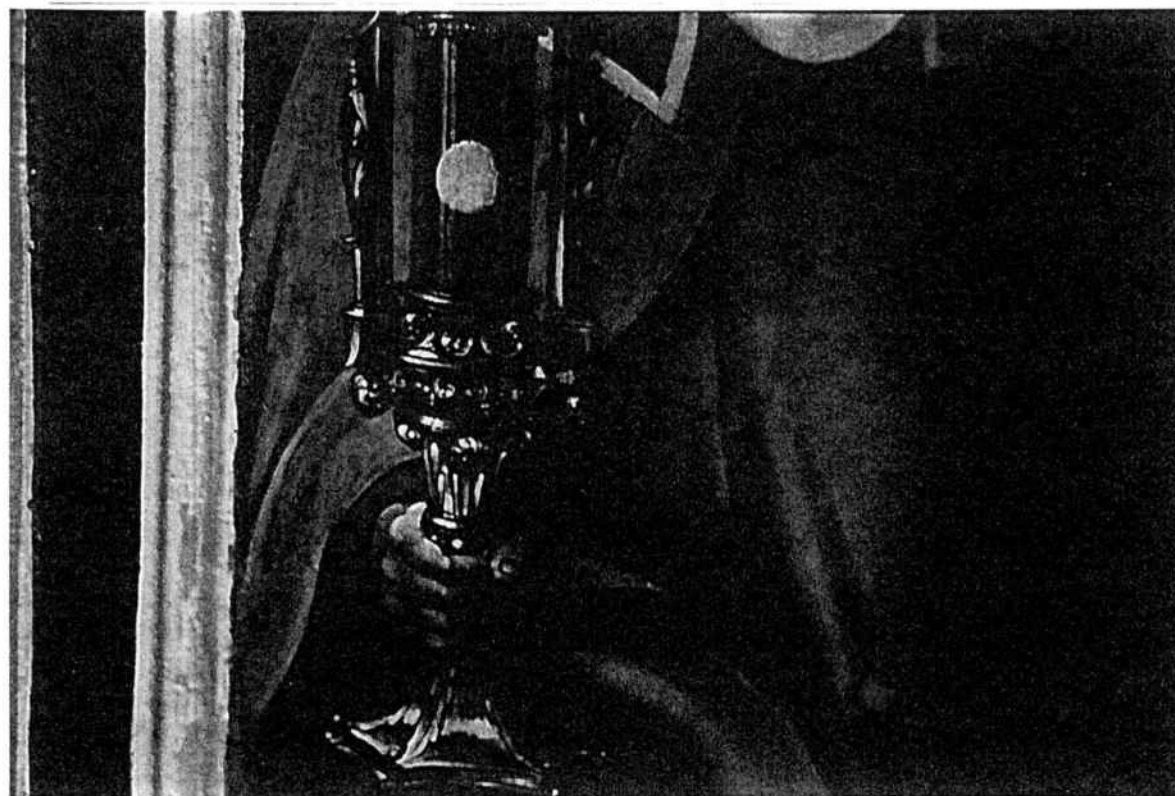

Detall de Santa Clara i Santa Agnès, a la porta esquerra del tríptic, abans de la restauració.

Les mans de Santa Clara i Santa Agnès, i la custòdia i l'altra ma de Santa Clara, ja restaurades.

Detall del cap del Nen Jesus i del de la Verge Maria un cop acabada la seva restauració.

Detall del cos central del tríptic, i del cistellet de costura, ja restaurats.

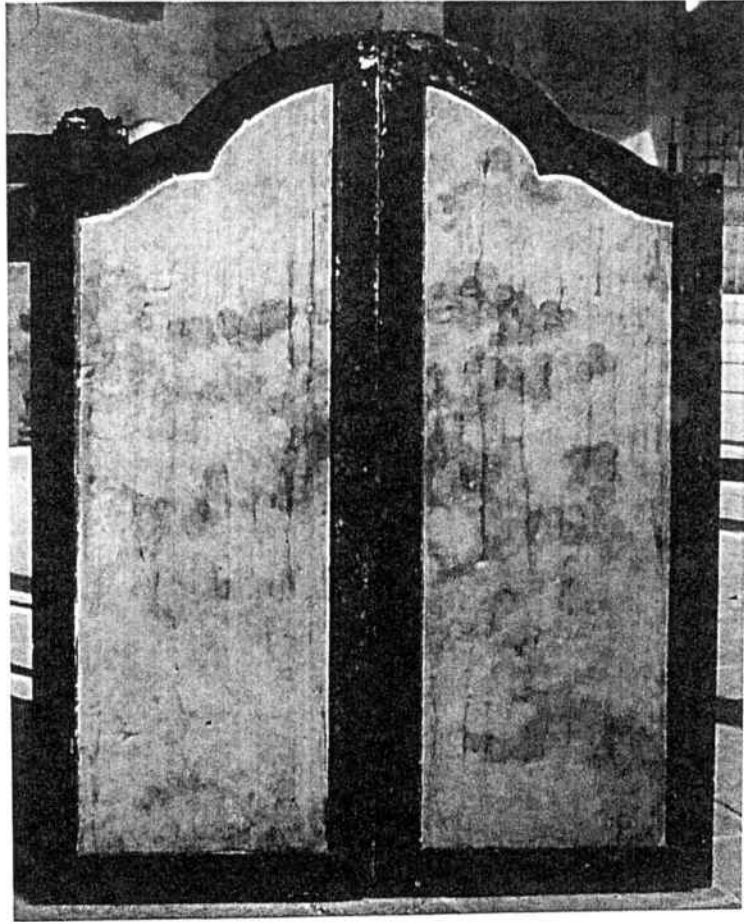

Detall de Sant Gabriel Arcàngel i Sant Francesc a la

porta dreta del tríptic, abans i després de la seva restauració.

El tríptic tancat, abans de restaurar-se.

El tríptic obert, un cop restaurat, l'octubre de 1.989.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 3)

Relleu de fusta. N° d'inventari del museu: 115.051

MATÈRIA-TÈCNICA

Talla sobre fusta policromada i daurada.

DIMENSIONS

49 cm x 40 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut. Segle XVIII.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Es tracta d'una peça provinent d'un retaule. Es una representació d'un sant franciscà que sembla ser Sant Bernardí de Siena, que va amb l'hàbit i un llibre obert a la mà esquerra. La dreta la té posada damunt del pit. Tota la peça és daurada menys cara i mans que tenen policromia de color de carn, amb les faccions del rostre resseguides.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes.

INICI DEL TRACTAMENT

Dia 22 de novembre de 1988.

FINAL DEL TRACTAMENT

Dia 23 de gener de 1989.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Anna Nualart.

Fina Maristany.

INTERVENCIONS ANTERIORS

Han consistit, sobretot, en un intent de mantenir les esquerdes el menys obertes possible amb l'ajut de dos travessers clavats al dors. Repartits per tota la superfície, exceptuant la policromia, hi ha retocs a les zones on havia saltat la preparació. Són retocs fets amb una tècnica soluble a l'alcohol, imitant el color vermell del bol, fet directament sobre la fusta sense reintegració de la preparació.

OBSERVACIONS

En el museu es troben dues peces més iguals que aquesta, amb representacions d'altres dos sants fent un joc evident tots tres. Els números d'inventari de les altres dues són els correlatius a la present: 115.052 i 115.053.

Tenen el mateix estil, mides i tractament, ja que van pertànyer a un mateix retaule més gran.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC

SUPORT

Fusta de pi, molt corcada. Està fragmentat en dues parts a causa que l'ensamblatge de dues peces de fusta, fet amb estopa i cola quan es va fer la talla, s'ha fet malbé. Un altre ensamblatge, també visible per la zona de la capa pictòrica, es manté subjecte amb l'estopa original, encara que perilla la seva estabilitat.

Actualment les dues parts que s'han desenganxat estan unides per dos travessers de fusta clavats amb claus pel

darrera del suport. Aquest mètode ha permès no perdre les dues parts del plafó, però no és eficaç pel que fa a mantenir-les fixes i conservar la seva integritat.

PREPARACIÓ

De tipus artesanal i tradicional, de cola de conill i càrrega (guix de pintor o blanc d'Espanya), amb un gruix força regular.

Com a conseqüència de l'exposició de la peça a temperatures i humitat relativa canviants i excessives, el moviment del suport ha originat bosses en la preparació, que en alguns casos s'ha després i s'ha perdut. Les zones on les pèrdues són més importants són els cantells i les vores de les esquerdes.

A les zones policromades, la preparació s'ha conservat més bé, possiblement perquè el gruix de la fusta és més important i, per tant, els moviments de dilatació i contracció són més lents i inapreciables. També pot haver-hi contribuït el fet que la capa pictòrica, l'oli, ha emulsionat la preparació i li ha donat més elasticitat i resistència que el bol del daurat.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

Hi ha dos tipus de capes pictòriques, una policromada a l'oli i l'altra daurada a l'aigua amb or fi.

La policromia es conserva molt bé pel que fa a integritat física.

Predominen els colors rosats i marrons amb un to cendrós.

La capa de daurat està molt menys conservada. L'or fi s'ha perdut en una proporció molt important, possiblement el 50 o el 60% com a conseqüència de neteges poc ortodoxes i de condicions ambientals adverses per a la seva conservació. La major part de la superfície deixa al descobert el bol vermell. L'or només es conserva a les concavitats de la talla i a les juntes entre els diferents bocins de pa d'or, on aquest quedava disposat en una capa doble per la superposició de les vores dels dos fragments veïns.

CAPES DE SUPERFÍCIE

Hi ha molta pols a tota la superfície, però a les zones de policromia està especialment adherida. També hi ha molts excrements de mosques. No hi ha vernissos.

ANNEXOS

Formava part d'un retaule barroc del qual només se'n conserven aquest plafó i dos més, de les mateixes dimensions, que representen Sant Antoni de Padua i Santa Eulàlia de Mérida.

CONCLUSIONS

S'aconsella una restauració a fons. Mantenir la peça lluny del sol directe, a 18-20° C de temperatura i a 60-65% d'humitat relativa.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Consolidació de la preparació i adaptació d'aquesta al suport a les zones on hi ha butllofes.
- Neteja de la capa pictòrica.

- Protecció de la capa pictòrica amb un vernís.
- Retirada dels travessers posteriors.
- Desinfecció i neteja del suport.
- Unió de les esquerdes i consolidació del suport.
- Estucat de la superfície pictòrica.
- Envernissat de la capa pictòrica i estuc.
- Retoc il.lusionista.
- Envernissat final.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

Lleugera neteja superficial taponant amb cotó i WHITE-SPIRIT.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA / TINTES

S'ha fixat la preparació amb una mescla d'una mesura d'acetat de polivinil per dues d'aigua, afegint-hi unes gotes d'alcohol per millorar la penetrabilitat a la fusta.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

S'han tret els travessers que subjectaven les dues parts del plafó. Entre elles hi ha fragments de fusta afegits en una intervenció anterior per omplir la distància buida entre les juntes de l'esquerda. Amb el temps els bocins de fusta s'han desplaçat de lloc i actualment actuaven com a falques i forçaven l'esquerda.

Un cop separats els dos fragments, s'han netejat les juntes de les esquerdes amb un raspall de pues metàl·liques, el bisturí i alcohol i s'han tornat a enganxar els dos fragments amb acetat de polivinil rebaixat

amb aigua al 50%.

Un cop seca la cola, s'ha desinfectat el suport amb injecció als forats dels xilòfags de pentaclorofenol al 2% en xilè. Als llocs on la unió de l'esquerda no era prou bona, aquesta s'ha reomplert pel revers amb una pasta a base de serradures, aigua i acetat de polivinil, de forma que fos alhora consistent i elàstica per adaptar-se als moviments de la fusta.

Les puntes dels claus que no s'han pogut treure al retirar els travessers i sobresortien pel davant s'han llimat i impermeabilitzat amb PARALOID-B-72 al 10% en xilè.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

S'ha netejat amb WHITE SPIRIT la part policromada i s'han retirat els excrements de mosques amb bisturí. La zona daurada s'ha netejat amb una mescla d'una part de dimetilformamida per tres parts de xilè utilitzant com a neutralitzant l'essència de trementina rectificada.

Un cop net el conjunt, s'ha envernissat amb PARALOID-B-72 al 2,5% en xilè, dues vegades.

A continuació s'ha estucat, amb cura que l'estuc arribés a tots els racons, i un cop llest, s'ha envernissat amb el PARALOID-B-72 al 2,5% en xilè.

S'ha fet la reintegració pictòrica amb pigments en pols i vernís de retoc REMBRANDT.

S'ha intentat imitar el color del bol vermell i en alguns punts s'han donat tocs de color ocre i groc per imitar el daurat, tot i que sempre és més opac que l'or.

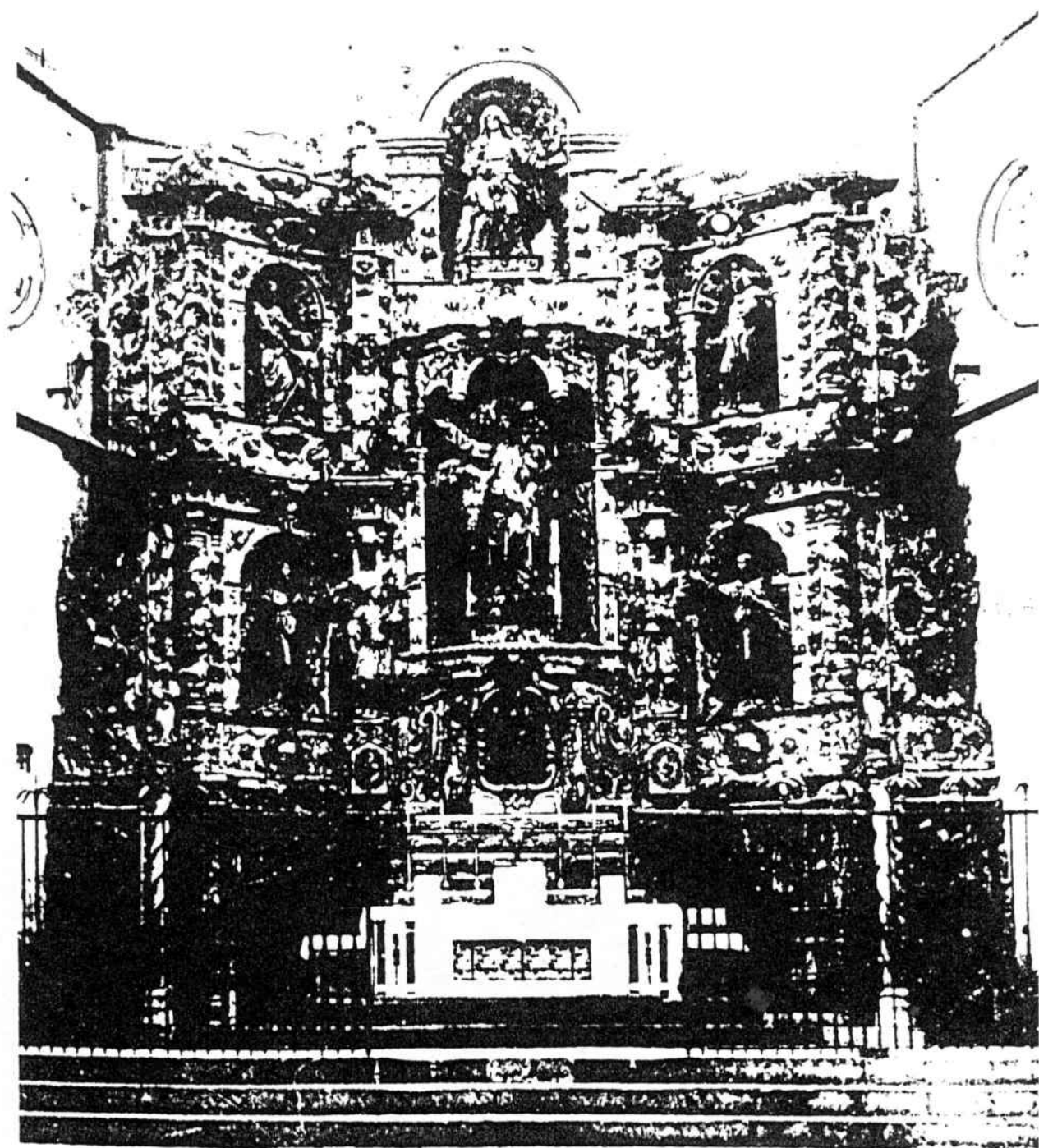
Finalment, un cop secs els retocs, s'ha envernissat tota la superfície amb vernís final REMBRANDT brillant en spray.

MATERIALS / PROPORCIIONS

- WHITE SPIRIT.
- Acetat de polivinil al 30% en aigua + Alcohol (gotes).
- Pentaclorofenol al 2% en xilè.
- Serradures + Acetat de polivinil + Aigua.
- PARALOID-B-72 al 10% en xilè.
- Essència de trementina rectificada.
- Estuc = cola de conill dissolta en aigua.
blanc d'Espanya a voluntat.
- Pigments BLOXX en pols.
- Vernís REMBRANDT brillant de retoc.
- Vernís REMBRANDT brillant final en spray.

ELABORACIÓ DEL SUPORT

Donades les especials característiques d'aquesta peça, no se li ha fet cap suport. Està penjada directament tal qual, a la paret de la Sala Capitular, acompanyada de les altres dues, que, com ella, formaven part del retaule barroc que hi hagué al presbiteri de l'esglèsia del monestir.

Imatge del retaule barroc que omplia el prebisteri de l'església de Pedralbes segons L'Institut Amatller D'Art Hispànic.

Clixé Josep Mas i Domenech. Clixé MAS-N°RM-818

Sant Bernardí de Siena,
durant la seva
restauració i un
cop restaurat.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 4)

Relleu de fusta. N° d'inventari del museu: 115.052

MATÈRIA-TÈCNICA

Talla sobre fusta policromada i daurada.

DIMENSIONS

49 cm x 40 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut. Segle XVIII.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Es tracta d'una peça provinent d'un retaule. Es una representació de Santa Eulàlia de Mèrida amb la mà dreta al pit i l'esquerra amb un llibre obert que volen significar les actes de Sant Tirs. Tota la peça és daurada menys cara i mans que tenen policromia de color carn, amb les faccions del rostre resseguides.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes.

INICI DEL TRACTAMENT

Dia 15 de novembre de 1988.

FINAL DEL TRACTAMENT

Dia 15 de gener de 1989.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Alvar Calvet.

INTERVENCIONS ANTERIORS

S'observen retocs de color vermellós més brillant en les zones on l'or s'havia desgastat o havia caigut.

OBSERVACIONS

A la part del darrera hi ha un gran clau per poder penjar a la paret aquest fragment de retaule.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC**SUPORT**

Fusta, segurament pi mediterrani, treballat d'una peça. Atacat pels xilòfegs, però en poca quantitat. En el revers, estelles aixecades. Hi ha estopa en algunes esclotxes. Bon estat de conservació. S'observen dues esquerdes en el coll de Santa Eulàlia.

PREPARACIÓ

Cola animal i carga. L'estat de conservació és dolent. L'adherència de la preparació al suport és també defectuosa, ja que presenta una pulverulència que provoca la seva pèrdua, així com la de la capa pictòrica. Té butllofes.

La policromia té una base de preparació molt ennegrida.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

La capa del fons és or fi, brunyit, del que en queda ben poc, ja que en la major part el que es veu és el bol vermell. La part policromada està ben conservada. En algunes zones la capa pictòrica ha caigut junt amb la preparació.

CAVES DE SUPERFÍCIE

Molta pols, brutícia, excrements de mosca, especialment al sostre, i degotalls de cera al front i nas de la santa.

ANNEXOS

Formava part d'un retaule barroc del qual només se'n conserven aquest plafó i dos més, de les mateixes dimensions, que representen Sant Antoni de Padua i Sant Bernardí de Siena. N°s.d'inventari: 115.053 i 115.051.

CONCLUSIONS

S'aconsella una restauració a fons. Mantenir la peça lluny del sol directe, a 18-20°C de temperatura i a 60-65% d'humitat relativa.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Consolidació de la preparació.
- Neteja de la capa pictòrica.
- Protecció de la capa pictòrica.
- Desinfecció i neteja del suport.
- Consolidació del suport.
- Estucat de la paret anterior.
- Envernissat de l'estuc.
- Retoc il.lusionista.
- Envernissat final.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ**NETEJA**

Lleugera neteja superficial tamponant amb cotó i W.S.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA /TINTES

S'estoven les parts aixecades amb alcohol, i per sota d'elles s'introdueix Acetat de polivinil al 50% en aigua amb una xeringa. Es pressiona a fi efecte de tornar la policromia al seu lloc.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

Les esquerdes que s'evidencien pel darrera s'omplen amb serradures + acetat de polivinil + aigua i es consolida tot el suport amb PARALOID-B-72 al 3% en xilè.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

Es neteja la policromia amb una mixta de acetona i dimetilformamida (1x2), la cera amb WHITE SPIRIT calent, i els excrements de mosca amb bisturí.

Un cop net, s'envernissa tota la talla amb PARALOID B-72 al 2,5% en xilè dues vegades. Després s'estuquen les llacunes, s'envernissen, i es fa una reintegració il.lusionista amb pigments en pols i vernís de retoc. Finalment es dona una capa general de vernís brillant en spray.

MATERIALS / PROPORCIIONS

- WHITE SPIRIT.
- Acetat de polivinil al 50% en aigua.
- Alcohol de 96°.
- Serradures + Acetat de polivinil + aigua.
- PARALOID-B-72 al 3% en xilè.
- Acetona al 30% en Dimetilformamida.
- Estuc = cola de conill dissolta en aigua.

blanc d'Espanya el que calgui.

- Pigments BLOXX en pols.
- Vernís brillant REMBRANDT de retoc.
- Vernís brillant REMBRANT final en spray.

ELABORACIÓ DEL SUPORT

Donades les especials característiques d'aquesta peça, no se li ha fet cap suport. Està penjada directament tal qual, a la paret de la Sala Capitular, acompanyada de les altres dues que, com ella, formaven part del retaule barroc que hi hagué al presbiteri de l'església del monestir.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 5)

Relleu de fusta. N° d'inventari del museu: 115.053

MATÈRIA-TÈCNICA

Talla de fusta policromada i daurada.

DIMENSIONS

49 cm x 40 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut. Segle XVIII.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Es tracta d'una peça provinent d'un retaule. Es una representació de Sant Antoni de Padua amb la mà dreta caiguda al llarg del cos i l'esquerra sostenint un llibre tancat, damunt del qual està assegut el Nen Jesús en sense roba. Tota la peça és daurada menys la representació de la carn que està policromada amb el seu color real i les faccions del rostre resseguides.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes.

INICI DEL TRACTAMENT

Novembre de 1988.

FINAL DEL TRACTAMENT

Gener de 1989.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Alvar Calvet.

INTERVENCIONS ANTERIORS

Retocs en el fons, imitant el bol caigut, amb una tècnica soluble en alcohol directament sobre la fusta, en sense preparació.

OBSERVACIONS

En el museu es troben dues peces més iguals que aquesta de mides, estil i tractament, que van pertànyer totes tres a un retaule barroc, avui perdut que estigué al presbiteri de l'esglèsia del monestir. N°s. d'inventari, 115.051 i 115.052.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC**SUPORT**

Fusta de pi mediterrani, tallat d'una peça. Té forats de corc, però semblen antics i no en massa quantitat. La part del darrera no és polida i presenta un aspecte molt bast.

Bon estat de conservació.

PREPARACIÓ

Cola animal i carga. Mal estat de conservació ja que l'adherència al suport és molt defectuosa i s'ha perdut en molts trossos sobretot al fons. Té algunes craquelades a les carnacions i butllofes despreses a punt de caure. La policromia té una base de preparació molt ennegrida.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

La capa del fons és or fi, brunyit del que en queda

ben poc, ja que la major part del que es veu és el bol vermell fosc. La policromia és la que ha aguantat millor, tot i que té algunes pèrdues.

CAPE DE SUPERFÍCIE

Molta pols, brutícia, excrements de mosca, sobretot a la part de les carnacions i rastres de cera,

ANNEXOS

A la part del darrera es conserva un clau de bones dimensions, per penjar aquest troç de retaule.

CONCLUSIONS

S'aconsella una restauració a fons. Mantenir la peça lluny del sol directe, a 18-20°C de temperatura i a 60-65% d'humitat relativa.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Consolidació de la preparació.
- Neteja de la capa pictòrica.
- Protecció de la capa pictòrica.
- Desinfecció i neteja del suport.
- Consolidació del suport.
- Estucat de les llacunes.
- Envernissat de l'estuc.
- Retoc il.lusionista.
- Envernissat final.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

Lleugera neteja superficial tamponant amb cotó i W.S.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA /TINTES

S'estoven les parts aixecades, butllofes i vores de les llacunes amb alcohol, i s'introdueix per sota i amb una xeringa, acetat de polivinil al 50% en aigua pressionant, a fi efecte que s'adhereixin de nou al suport.

CONSOLIDACIÓ DEL SUPORT / ESTABILITZACIÓ

Les esquerdes molt evidents, sobretot per la part del darrera, s'omplen de serradures mesclades amb acetat de polivinil i aigua. Després es consolida tot el suport amb PARALOID-B-72 al 3% en xilè.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

Es neteja la policromia amb una mixta d'acetona i dimetilformamida (1x2), la cera amb W.S. calent, i els excrements de mosca amb bisturí.

Un cop net, s'envernissa tota la talla, dues vegades, amb PARALOID-B-72 al 2,5% en xilè.

Després s'estuquen les llacunes, s'envernissa l'estuc, i es fa una reintegració il.lusionista amb pigments en pols i vernís de retoc. Finalment es dona una última capa de vernís brillant en spray.

MATERIALS / PROPORCIIONS

- WHITE SPIRIT.
- Alcohol de 96°
- Acetat de polivinil al 50% en aigua.
- Serradures + Acetat de polivinil + aigua.
- PARALOID-B-72 al 3% en xilè.
- Acetona al 30% en Dimetilformamida.

- Estuc = cola de conill dissolta en aigua
blanc d'Espanya, el que calgui.
- Pigment BLOCX en pols.
- Vernís brillant REMBRANDT de retoc.
- Vernís brillant REMBRANDT final en spray.

ELABORACIÓ DEL SUPORT

Donades les especials característiques d'aquesta peça, no se li ha fet cap suport. Està penjada directament tal qual, a la paret de la Sala Capitular, acompanyada de les altres dues que, com ella, formaven part del retaule barroc que hi hagué al presbiteri de l'església del monestir.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 6)

Cadira. N°. d'inventari del museu: 115.170

MATÈRIA-TÈCNICA

Fusta de caoba tornejada i policromada. Seient de reixeta.

DIMENSIONS

75,6 X 65 X 60,5 cm. (Alçada seient: 30,5 cm.)

AUTOR-ÈPOCA

Anònim. Segle XVI.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

"Cadira renaixentista de fusta vogida, tornejada i policromada de color negre i al damunt daurada, portant l'or per deixar aparèixer novament el negre del fons que dibuixi els detalls de les fulles, flors i fruits representats.

La mare Anzizu, en la seva monografia sobre Pedralbes, diu que és de la casa de Pinós. Però aquesta afirmació no sembla tenir cap fonament. Tampoc no sabem per què s'anomena, per tradició del monestir, cadira de la Reina. L'únic clar és que no es parla de la reina Elisenda, ja que és evident que es tracta d'una cadira del segle XVI. És molt baixa i ampla, i el seient de reixeta és uns centimetres més avall de les parts superior de les potes; això vol dir que al damunt de la reixeta es posava un coixí d'aquest gruix. L'amplada és deguda al fet que servia per

seure a la moresca, és a dir amb les cames plegades al damunt del coixí.

El respatllet, a la part de davant, té, com les potes, relleus decoratius. Pel revers, és decorat amb dibuix pla com la resta de les fustes de la cadira. A la part central del gruix del respatllet hi ha un encaix per a algun finiment ara perdut. La reixeta és un poc deteriorada".

Aquesta descripció és la que consta en el catàleg general publicat a Barcelona amb motiu de la gran exposició: "Història i Art de l'Església Catalana. MILLENUM" i la signa l'actual directora del Museu-Monestir de Pedralbes, Assumpta Escudero i Ribot, a la pàgina 436, amb n° de fitxa 343.

A continuació afegeix una bibliografia referent a la cadira:

Catálogo, 1877, pàg. 12, núm. 198

Album, 1877, pàg. 19, làm. 30

Anzizu, 1897, pàg. 153

Mira-Leroy, 1901-1916, làm. 42.

Ainaud-Gudiol-Verrié, 1947, pàg. 150, làm. 839

Escudero-Mainar, 1976, pàg. 16,18,19,59 i 100.

Bassegoda i Nonell, 1978, pàg. 44

El Renaixement, 1983, pàg. 99, 102, núm. F-2.

Escudero, 1988, pàg. 32,72,78.

La descripció d'aquesta cadira es troba també al catàleg de l'exposició: "Mueble español. Estrado y dormitorio" ja que serveix de precedent d'una altra cadira

més senzilla, també de Pedralbes, que s'hi va enviar, a Madrid l'any 1990. Es troba a la pàg. 210, fitxa 24 signada per C. Castellanos Ruiz. I diu:

"Cadira baixa o de 'cabdellar seda' amb seient de reixeta. Està construïda amb quatre muntants tornejats i tallats, units en cintura per quatre travessers serrats, engalzats a caixa i espiga, i en sense travessers inferiors ni xambranes. Els dos muntants del darrera componen el respatllet, engalzant-se entre ells dos travessers, l'inferior serrat i el superior tallat, calat i retallat en forma de cim tornejat, units tots dos travessers per una filera de set petits balustres tornejats.

Constructivament és una cadira rígida, amb respatllet en sense inclinació i seient de planta pràcticament quadrada. Els dos muntats del davant, de proporcions pesades, tenen l'aspecte d'un calze, amb base circular molt desenvolupada, mànec en forma de jerra de cos sinuós i vas cilíndric. La seva decoració, tallada en relleu, inclou magranes vegetals i volutes. Els dos muntants del darrera tenen forma i ornamentació semblants fins a la cintura i es perllonguen, en el respatllet sobreposant un balustre de menys diàmetre i de composició diferent; aquest consta d'un coll cilíndric estriat, un cos de perfil sinuós cobert de fulles, un fragment de fusta cilíndric estriat i un remat vegetal semblant a un capoll.

El respatllet, per davant, porta també decoració tallada en relleu. La composició, totalment simètrica,

s'origina a partir de quatre grans formes de "S", que arranquen dos a dos d'una mateixa voluta en espiral situada a cada extrem, es bifurquen, les dues inferiors van a anellar-se al mig i les dues superiors, desenvolupant una corba ascendent, centren, en el vèrtex del respatllet, un cor, sota el qual apareix suspès un gotim entre cintes mimoses. Completen la decoració, una mena de beines i capolls. A la cara del darrera del respatllet, la decoració, dibujística (en sense tallar) desenvolupa un esquema compositiu similar al del davant, però més simplificat, al treure-li els dues grans tornapunts inferiors.

Tant el travesser inferior del respatllet com els de la cintura, porten decoracions de fileres vegetals i florals del mateix estil que el del darrera del respatllet.

Tota la cadira va pintada de color negre i parcialment daurada, en les zones de talla i de decoració dibuixada.

Es tracta d'un moble excepcional en tots els aspectes.

La seva tipologia, que és absolutament nova en el segle XVI en el nostre país, serveix de punt de partida per a les dites cadires de tarima, que seran abundoses al segle XVII.

Hi ha, a més, dos fets importants en aquesta cadira de Pedralbes. El primer es l'absència de travessers o xambranes, excepcional en el Renaixement, en qualsevol país d'Europa occidental i el fet que sigui de caoba. En aquest punt, aquesta cadira s'avança als seients anglesos del

segle XVIII, ja que fins que no s'utilitza la caoba en la seva construcció no gosen lliberar les potes de travessers per por a l'enfonsament."

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes.

INICI I FINAL DEL TRACTAMENT

Dia 3 d'agost de 1989.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Carolina Camañes i Sánchez.

Cecília Illa.

INTERVENCIIONS ANTERIORS

No hi ha constància de cap restauració anterior.

OBSERVACIONS

El seient de reixeta presenta un forat a la part central, un xic a la dreta i cap al costat inferior, que el fet d'estar exposada a la vista, i als dits, dels visitants del museu, ha propiciat el seu engrandiment. Aquest forat va començar tenint 1 cm d'amplada i hores d'ara ha anat creixent fins a 6 cm. El viatge de la cadira a l'exposició "MILLENUM", en la que va estar tan deficientment col·locada que estava a l'abast de tots els dits dels visitants de tota edat, va ser el moment de més perill per la reixeta i per tota la cadira, ja que va tornar a Pedralbes amb un bon troç més de forat al seient i amb un aspecte farinós general absolutament inexplicable.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC

SUPORT

La cadira està tallada i construïda en fusta de caoba. El suport està en perfectes condicions, donades la duresa i qualitat de la fusta i els bons tractes que ha rebut per la comunitat, tots els segles que ha estat en aquesta casa. No presenta forats de corc ni afluixaments de juntes, i la seva construcció de forma tan sòlida l'ha fet perdurar quasi cinc-cents anys.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

Tant la policromia negra com l'or que omplen la superfície de la fusta, tot hi estar sencers i en sense cap despreniment, presenten un aspecte mat, apagat, i amb la sensació de glaçat o enfarinat, tenint una capa blanquinosa per arreu que no es pot netejar amb una neteja superficial.

CONCLUSIONS

Cal intentar una neteja a fons i tornar la cadira a l'aspecte esplèndid que tenia abans de sortir de Pedralbes. S'aconsella, un cop intervinguda, mantenir-la a 18-20° C. i a 60-65% d'humitat relativa, així com intentar aïllar-la de la temptació dels visitants de posar el dit al forat de la reixeta.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

Fer proves de neteja, amb diferents productes o mixtures, afí efecte de trobar l'optim per a retirar l'efecte de polsós de la totalitat de la cadira.

Envernissat general, fent proves de mescles de

vernissos, per trobar el punt de lluentor ideal.

Deixar assecar el vernís en un lloc en sense pols, un bon nombre de dies.

Procurar protegir la cadira dels agents externa.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

La cadira s'ha posat en una tarima alta i al costat de la finestra de la cambra de Santa Clara, a la infermeria. Amb llum natural, s'ha anat netejant amb WHITE SPIRIT i paciència infinita, per tots els racons i raconets de la peça, ja que les parts més enfarinades eren precisament els voltants dels relleus per la part baixa, i calia netejar amb cotons i pinzells molt fins i resseguint tot el contorn de les formes, volutes i motlures, incloent-hi també la reixeta del seient.

El negre ha quedat força reeixit amb el W.S. i l'or s'ha netejat amb alcohol.

Un cop evaporat ambdós productes, s'han fet proves de vernís en un raconet posterior d'una porta del darrera, i la mescla de vernís de retoc brillant REMBRANT al 60% i de WHITE SPIRIT al 40% ha resultat la més idònia per tal que la cadira tingués un to lluent però no massa. També s'ha envernissat la reixeta, ja que cal protegir-la del ressecament inevitable de les tiretes vegetals que la conformen, doncs tractant-se de la reixeta original, tot i que està foradada i una mica enfonsada al voltant del forat, no és aconsellable canviar-la, ja que, trencada i tot, la seva antiguitat és tan estimable que es millor

tenir-la com està.

MATERIALS / PROPORCIONES

- WHITE SPIRIT pur.
- Vernís brillant de retoc REMBRANDT al 60% en W.S.
- Alcohol de 96°

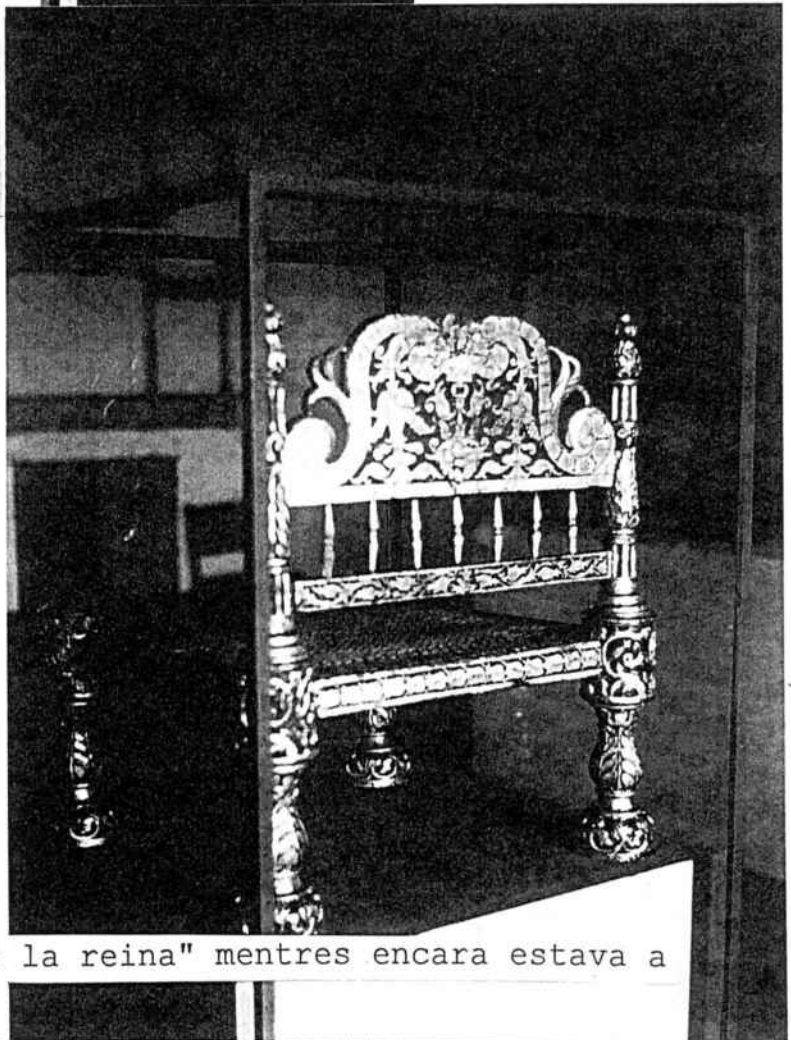
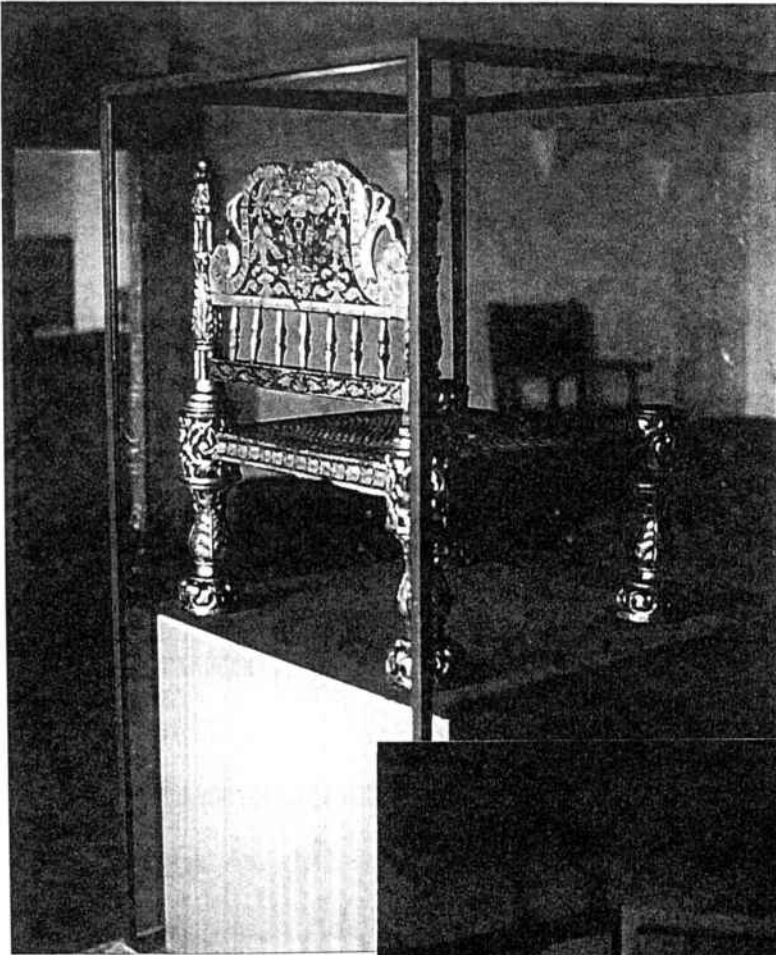
ELABORACIÓ DEL SUPORT

Sortosament, un cop deixada la cadira en el seu estat original, és a dir veient-se el color negre absolutament negre i lluent, i l'or net i polit, s'ha pogut posar damunt d'una tarima alta de fusta clara, a l'alçada de la vista del visitant, amb un suport de vellut vermell per tal de posar la cadira a sobre sense por de trontollar, quedant la peça ben estabilitzada damunt de la tarima.

I, tapant tot el conjunt, s'ha col.locat una vitrina de vidre gruixut, amb un voraviu metàl.lic negre, que embolcalla la cadira per un pam sobre seu i fins a terra.

D'aquesta manera es lliura la reixeta de continuar patint agressions dels dits tafaners.

Aquesta cadira, com la major part de les peces del museu, ha anat canviant de lloc en la casa, i tot i que es va restaurar a la infermeria, ja que era el lloc on hi estava l'any 1989, enguany (1993) es troba al lloc dit "de profundis" en el punt mig entre el refectori i la cuina, davant de la porta que dóna al claustre baix.

"La cadira de la reina" mentres encara estava a l'infermeria.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 7)

Cadira. N° d'inventari del museu: 115.171

MATÈRIA-TÈCNICA

Fusta probablement de pi, tornejada i policromada, amb el seient de boga.

DIMENSIONS

82,5 cm x 51 cm x 47,5 cm. (Alçada seient: 37,5 cm)

AUTOR-ÈPOCA

Anònim. Segle XVII.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Cadira del segle XVII, de fusta vogida, tornejada i policromada, de color verd viu i al damunt daurada en alguns detalls. El respatllet està format per tres travesses que s'engalzen en els muntants que, formant les potes posteriors, arriben a la part alta del respatllet. La travessa més baixa està formada per un relleu amb forma ornamental daurada sobre fons verd, la travessa del mig es primeta, tornejada, i fa de suport a dues fileres de balustres tornejats, una per sobre i una altra per sota, que fan d'unió entre els tres travessers. La superior és la més historiada, de forma recta per sota i formant dues corbes ascendents que es troben en el vèrtex ensorrant-se en un angle central; les seves formes estan emmarcades per un voraviu daurat i la part central està decorada amb motius vegetals, també daurats, sobre el fons verd.

Els muntants que formen el respatllet són tornejats i acabats en un capoll. Les potes són tornejades, en sense decoracions, i té quatre xambranes que les uneixen entre sí, a molt poca distància del terra la davantera i la del darrera, i a 2 cm. més altes les dels costats.

Aquestes xambranes deuriem ser posades per por a l'enfonsament, ja que la fusta és molt tova i hagués pogut desplomar-se en sense gaire pes.

Aquesta cadira, un cop restaurada, va anar a Madrid, del setembre al novembre de 1990 a l'exposició "Mueble español. Estrado y dormitorio", al Museu Español de Arte Contemporáneo. A la pàg. 210 del catàleg d'aquesta exposició, la fitxa nº 24, signada per C. Castellanos Ruiz, parla de la Cadira de la Reina com a precedent d'aquesta, i diu que a Pedralbes hi ha set cadires d'aspecte menys cuidat, però de forma equiparable, amb el nº d'inventari 115.171 fins a 115.177, i hi ha la foto de la cadira que estudiem en aquesta fitxa de restauració.

En el llibre "El moble català al monestir de Pedralbes". escrit per Escudero. A. i Mainar, J. l'any 1976 es parla d'aquesta cadira i també de la de la Reina. Més bibliografia al respecte es troba a la fitxa de restauració anterior a aquesta.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes.

INICI DEL TRACTAMENT

Juliol de 1990.

FINAL DEL TRACTAMENT

Agost de 1990.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Carolina Camañes i Sánchez.

INTERVENCIONS ANTERIORS

No hi ha constància de cap restauració anterior.

OBSERVACIONS

El seient de boga, està sorprenentment sencer i en bon estat, i, malgrat els corcs, la cadira es manté força sòlida.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC**SUPORT**

La fusta d'aquesta cadira és tova i deu de ser molt saborosa pels corcs, ja que està pleníssima de forats per tot arreu de la seva superfície, en especial les potes i les xambranes. Les juntes d'aquestes amb les potes estan una mica descolades i giren dintre dels seus forats corresponents. Al respatllet li falta un balustre tornejat i cinc caparrons ornamentals.

El seient de boga està sencer i en molt bones condicions.

PREPARACIÓ

Damunt de la fusta, a fi efecte de policromar, s'ha posat una capa fina d'una cola animal amb una càrrega, que presenta un color groguenc. Degut als cops i a l'ús

continuat que ha degut patir la peça, falten molt trossos de preparació que deixen la fusta a la vista. A les potes, el que ha fet caure més la capa de preparació ha sigut els corcs, que al foradar la fusta en tants punts, ha deixat un aspecte trinxat per arreu.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

La policromia ha patit nombroses pèrdues i presenta un aspecte tornassolat, ja que no és una capa llisa de verd continu, sinó que dóna la sensació de varies capes de verd transparent que al final ha conseguit un verd fosc, però no uniforme. L'atac dels corcs ha foradat la fusta, la capa de preparació i la pictòrica deixant la superfície de la fusta trinxada.

A aquest efecte dels xilòfags cal afegir l'ús continuat de la peça, que pel fet de la seva utilitat evident presenta els desperfectes normals del seu servei. Es veu l'empremta de les mans que deuriem agafar les cadires, durant generacions de monges, als muntants del respatller, així com la manca quasi absoluta de policromia i capa de preparació a la xambrana davantera, degut al costum general de repenjar-hi els peus.

També evidència el seu ús el fet que el respatller, per la seva part posterior està molt més deteriorat que la part del davant, doncs deuria estar generalment en contacte amb una paret i té nombroses trompades, rascades i taques, degudes possiblement a la humitat del lloc on estaven recolzades.

CAPE DE SUPERFÍCIE

L'or de la policromia està acceptablement bé, tot i que en els llocs de recolzament de l'esquerra està una mica gastat, deixant el bol roig a la vista en els punts més exteriors del relleu. La part posterior de la cadira no té ni rastres d'or, però probablement no en tingué mai, doncs no presenta cap senyal de decoració, ni relleus en cap punt. Tota la superfície pintada té un aspecte polsós i mat, i els forats generals dels corcs li donen un aspecte molt deteriorat, que no aconsegueix, però, amagar del tot la seva bellesa i el seu evident interès.

ANNEXOS

Tot i descriure i restaurar aquí una sola cadira, cal recordar que en el museu n'hi ha set, inventariades des del nº 115.171 a 115.177. L'estat de totes elles és molt semblant i el fet d'haver triat aquesta per restaurar és perquè li faltaven menys balustres i caparrons del respall, però la policromia de totes està en les mateixes condicions i el seguit de forats de corc també.

CONCLUSIONS

Val la pena restaurar aviat la totalitat de les cadires, mantenir-les a 18-20° C. i a 60-65% d'humitat relativa, i si pot ser, lluny de qualsevol mà i de ningú que s'hi assegui.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Desinfecció del suport, injectant tots els forats del corc.

- Omplir els forats amb cera.
- Consolidació de la capa pictòrica.
- Neteja.
- Reintegració pictòrica puntual.
- Envernissat general.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

Neteja puntual general, escombrat de tos els racons, i sacsejada suau, a fi efecte d'aconseguir el despreniment de les serradures, que encara quedaven pels forats dels corcs, que sortosament, un bon dia van deixar de menjar-se la cadira i es manté encara prou bé.

Neteja i desinfecció dels corcs, a base d'introduir pentaclorofenol al 10% en xilè, en cada un dels forats que presentava la fusta i una capa d'oli de llinosa a la xambrana del davant, que ja no tenia res damunt la fusta.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA /TINTES

Algunes parts que presentaven risc de caiguda s'han fixat amb Acetat de polivinil i espàtula calenta.

La resta de la capa pictòrica estava prou ben fixada.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

S'ha preparat cera verge, fonent-la al bany maria i afegint-hi un bocinet de barreta de cera tenyida DACS per donar-li el color propi de la fusta de la cadira. Un cop freda, se l'ha anat tallant, i fent uns fideus fins que s'han anat introduint en els forats, un per un, que a centenars omplien tota la peça especialment les potes i les

xambranes. Aquesta ha estat una feina molt llarga ja que alguns forats tenien 1 centímetre o 2, de fondària, i calia deixar-los plens perquè amb el temps o l'escalfor no s'ensorressin les tapadores de cera i fossin evidents, de nou, tots els forats tapats.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

Un cop acabat el procés de consolidació i tapat dels forats s'ha fet una neteja amb WHITE SPIRIT a tota la cadira quedant força neta. L'or s'ha netejat únicament amb alcohol. Tenint en compte l'estat de la cadira, que té moltíssimes pèrdues de capa pictòrica i de preparació, veient-se la fusta nua en nombrosos punts, es aconsellable no estucar, ja que refer-la és impossible i la imitació de tan gran nombre de llacunes faria la lectura de la policromia molt confosa.

S'ha fet un lleuger retoc pictòric en algun punt molt específic, en el que es podia completar algun verd net, però molt lleu.

Se li ha donat dues capes de vernís final REMBRANDT brillant a tota la peça (menys la boga) insistint en tots els racons tant del davant com darrera i per sota, amb una paletina de pel suau.

Al costat del darrera del respall, se li ha posat el n° d'inventari del museu, amb pigment de color vermell, ja que havia de viatjar a Madrid.

MATERIALS / PROPORCIIONS

- Pentaclorofenol al 10% en xilè.

- Oli de llinosa pur.
- Acetat de polivinil.
- Cera verge + cera tenyida DACS.
- WHITE SPIRIT.
- Alcohol de 96°.
- Pigments en tub Maimeri.
- Vernís final brillant REMBRANDT

ELABORACIÓ DEL SUPORT

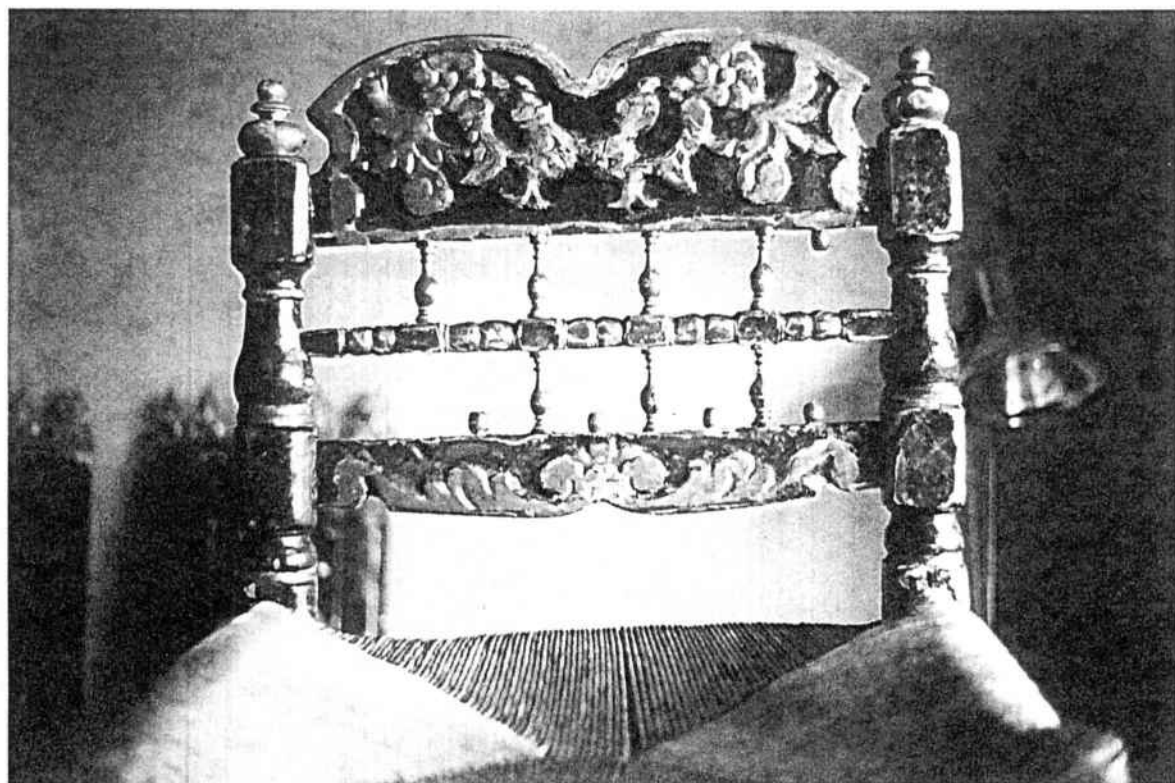
Aquestes cadires no tenen vitrina com la de la Reina, però enguany estan protegides de qualsevol temptació d'asseure's-hi.

Al llarg del temps han estat per arreu del monestir, ja que les fotografies mes antigues que es tenen d'aquesta meravellosa casa ens les ensenyen en diferents indrets.

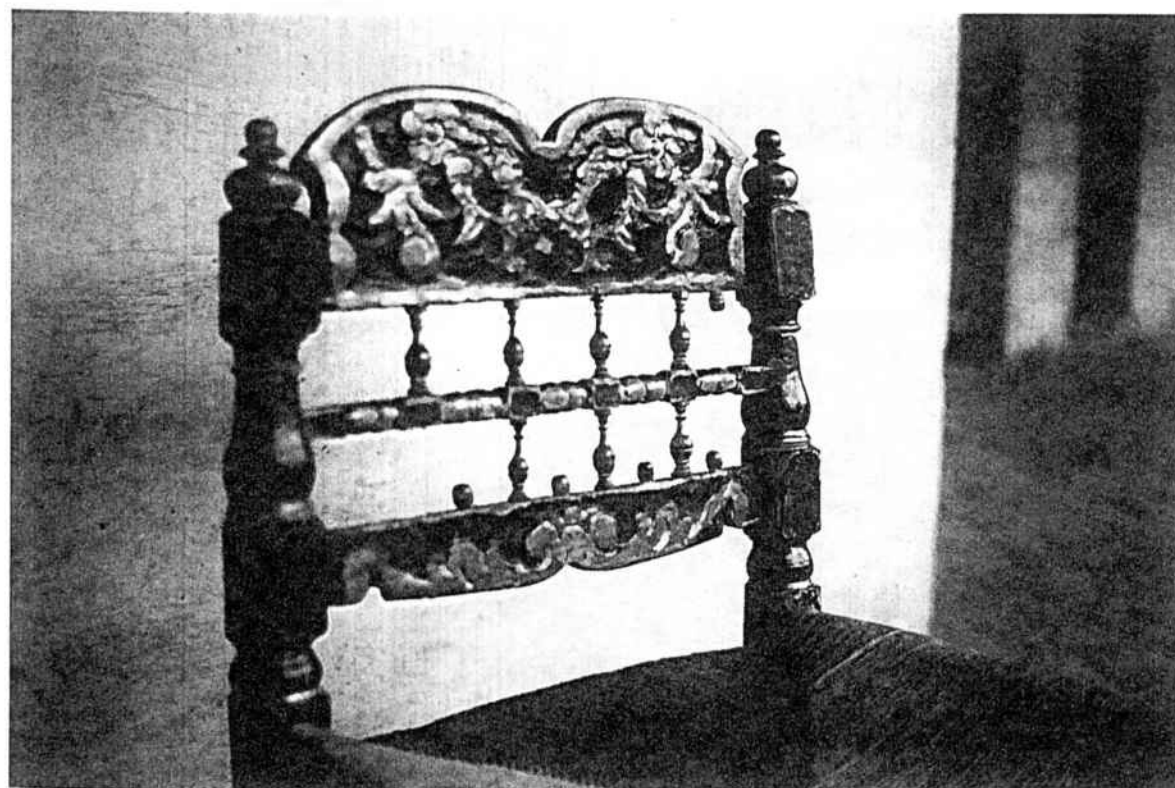
Sembla ser que van estar a la cel.la de Sant Miquel, recolzades a la paret sota les pintures de Ferrer Bassa, també apareixen a la sala Capitular i repartides per diferents cel.les de dia. Han estat també a la infermeria des d'on es van retirar per restaurar-les.

Hores d'ara (1993), es troben al refectori, posadetes en fila, davant dels armariets del "de profundis" amb un fil de nylon prou evident perquè ningú no pugui apropar-s'hi.

En el moment en que es van restaurar per anar a Madrid dues d'elles, el fuster del museu va fer els balustres tornejats i els caparrons que faltaven. Les altres cinc continuen igual com estaven.

La cadira dintre de la cel.la-taller de restauració.

A fora, al claustre, un cop restaurada.

Part del davant i del darrera de la cadira en el terra del claustre de casa seva.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 8)

Plafó de rajoles. N° d'inventari del museu: 115.285

MATÈRIA-TÈCNICA

Rajoles policromes amb òxids de coure, antimoni i cobalt sobre coberta d'esmalt blanc d'estany. Manufactura de Barcelona.

DIMENSIONS

175 cm. x 116 cm. tota la peça.

147 cm. x 87 cm., sols la representació de l'illa.

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut. Segle XVII.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

El plafó està compost de 45 rajoles més 31 mitges rajoles intermitges formant sanefa d'emmarcament; en total 81 de 14,4 cm x 14,4 cm i de 14,5 cm x 7,2 cm.

Representa diverses escenes de la vida al camp així com vaixells de diferents tipus en el mar. Pel tema, tractament i composició sembla inspirat en algun tapís de l'època. De traç molt espontani i segur, podem veure'la fet per un mestre de taller barceloní. Els plafons d'encàrrec amb tema concret eren habituals i encara que tècnicament siguin com les "rajoles d'oficis", en són molt superiors en general degut a la seva originalitat que els dona un toc espontani i únic. El plafó present, pertany al segle XVII, punt més alt de la rajoleria pintada catalana. Calgué

treure'l del lloc d'origen, als peus de la capella dita "dels Reis" amb motiu de les obres de restauració del Monestir.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes.

Actualment està a l'infermeria, a la cambra de Sant Francesc.

INICI DEL TRACTAMENT

Dia 6 de desembre de 1976.

FINAL DEL TRACTAMENT

Any 1977.

RESTAURACIÓ

Departament de restauració del Museu de Ceràmica.

INTERVENCIIONS ANTERIORS

Possiblement no n'hi hagueren mai d'intervencions, i les dues rajoles posades equivocades ja ho deurien estar en el moment en que es va col·locar el plafó al terra de la cel·la de dia "dels Reis".

PROCES DE RESTAURACIÓ

La majoria de rajoles presentaven escarbotats a les vores, brutícia i alguna d'elles no estava en el lloc que li corresponia pel dibuix.

Primerament es van netejar les rajoles, i es van presentar en l'ordre degut.

Després neteja a fons de cada rajola, repicat de les vores i llocs descrostonats.

Afegit de guix escaiola per a completar la forma de la

rajola.

Complementació dels colors de fons i detalls del dibuix que faltaven.

Com que realment no estaven gaire malament, la feina més grossa va ésser el muntatge sobre bastidor.

MATERIALS / PROPORCIIONS

- Sabó neutre.
- Guix escaiola i aigua.
- Consolidat del guix = PARALOID-B-72 al 10% en toluè.
- Pigments.
- Vernís de retoc.
- WHITE SPIRIT.

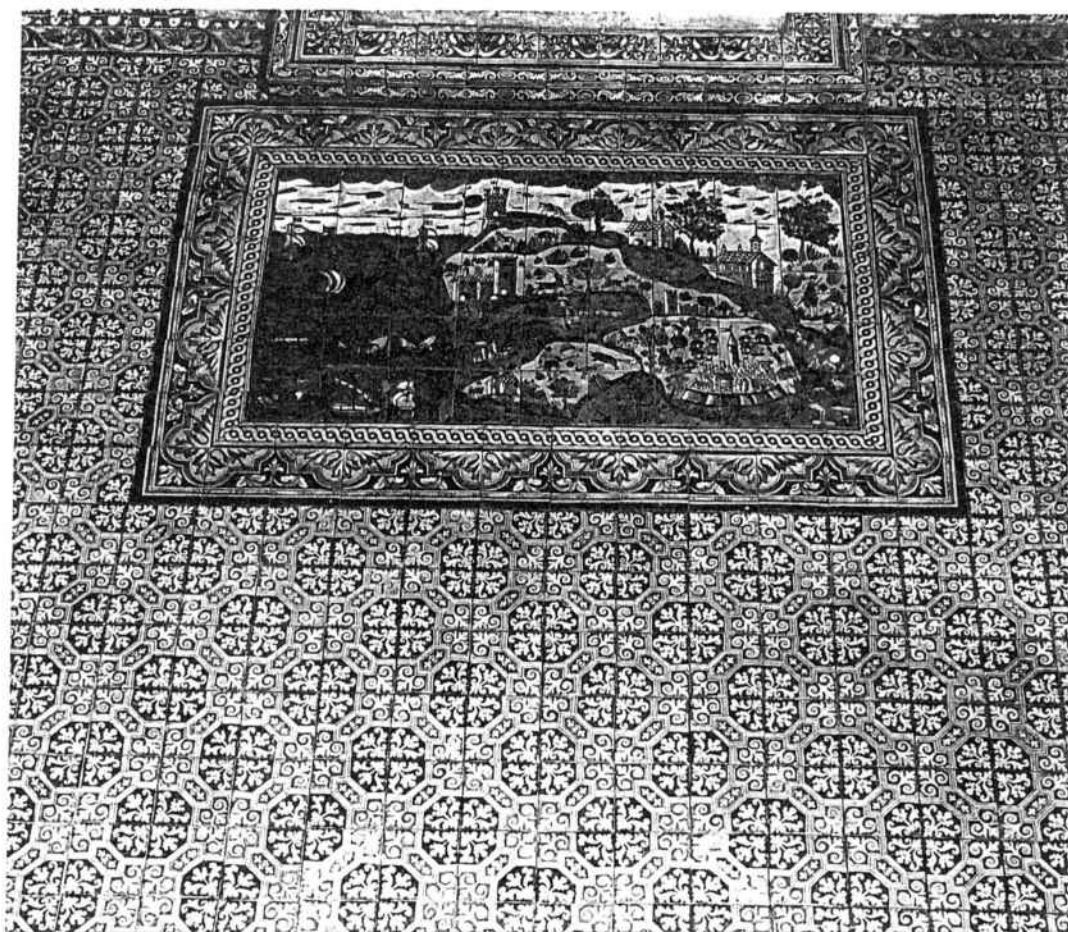
ELABORACIÓ DEL SUPORT

Es va fer en fusta un enreixat sobre el que es va anar muntant rajola per rajola. En cada alvèol es van clavar quatre claus i la rajola, pel darrera, es va subjectar als claus amb una mica d'ARALDIT.

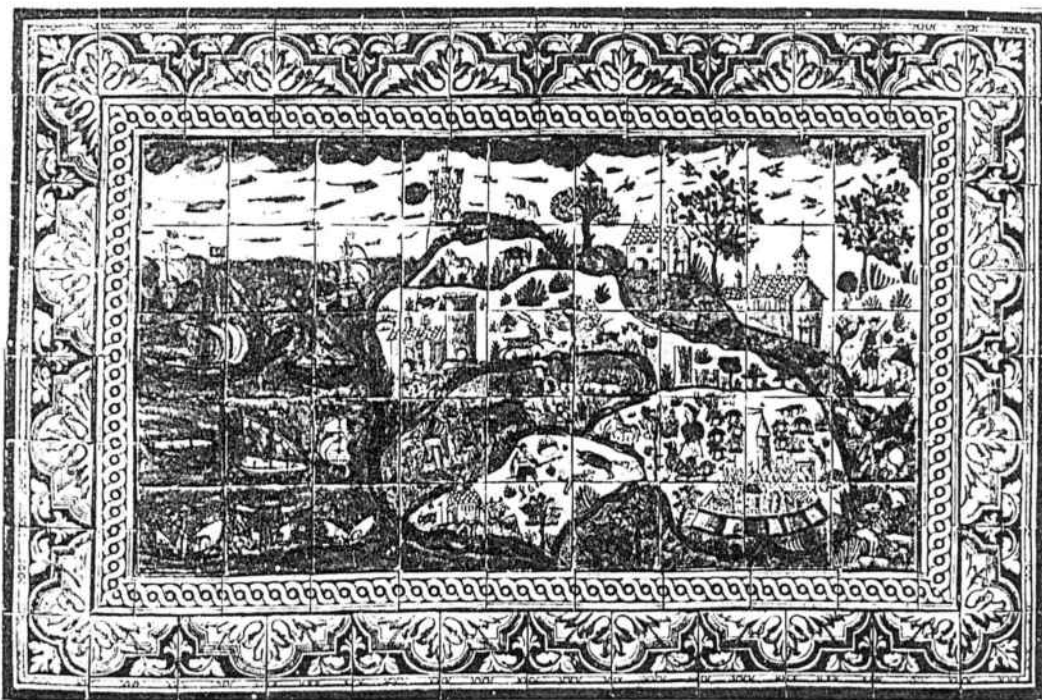
Així queda perfectament subjectat, molt lleuger i totalment dissimulat.

NOTES

La informació de la present fitxa és treta majoritàriament del catàleg de "BARCELONA RESTAURA", exposició d'obres restaurades a Barcelona pels Serveis de Restauració, pertanyent als Museus Municipals d'Art, i exposades al Saló del Tinell del setembre al novembre de 1980. Pàgina 92. Fitxa 31. Signada pel Departament Tècnic, Educació i Restauració del Museu de Ceràmica. Barcelona.

El plafó en el seu lloc d'origen i un cop restaurat.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 9)

Tinell. N° d'inventari del museu: 122.088

N° d'inventari del MNAC: 122.088

MATÈRIA-TÈCNICA

Fusta d'alba amb marqueteria a la inscripció.

DIMENSIONS

Mides armari: 75 x 182 x 176 cm.

Cos escala: 189 x 167 x 87 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Jaume Rog (Roig) Any 1574

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

El tinell de Can Bosch es compon de dos cossos construïts de fusta d'alba. El baix és l'armari amb quatre portes que corresponen a quatre compartiments interiors independents.

Les dues portes davanteres s'obren a dos armaris amb un prestatge, igual que l'armari de l'esquerra que era el que donava damunt de l'espai buit de l'escala, i al davant hi havia un prestatge, prolongació del sòl, per deixar les coses en entrarles o treureles de l'armari. Per contra, la porta de la dreta no tenia prestatges i suposem que serviria per guardar les peces més grans. El sota del tinell servia de sostre a part de l'escala de pujar a la sala i per això forma un enteixinat de 16 casetons (quatre per banda) que fan joc amb els que dibuixen també els

laterals i portes del cos d'armari.

A la banda alta hi ha un fris amb una inscripció correguda feta de marqueteria amb dos filets horitzontals que el limiten per dalt i per baix. Diu:

"FET FER PER PERA BOSCH IHS.FET PER JAUME ROG AY 1574 AVE MARIA GRASIA PLENA DOMINUS TECUM BENEDICTA TUIN MULIERIBUS ET BENEDICTUS FRUCTUS VENTRIS TUI IHS."

Acaba el cos d'armari una cornisa motllurada a tot el volt que fa que el cos de graons quedi més reulat. Aquest cos escalonat és de sis graons i té una profunditat de sols la meitat del cos de l'armari.

Té finiment de cornisa motllurada que acaba amb una mena de guardapols amb tres grans florons esculpits o tallats. Són també molt interessants les frontisses, panys, i tiradors de forja que s'han conservat.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Aquest tinell procedeix d'una casa pairal del terme d'El Far, pertanyent al municipi de Dosrius (comarca del Maresme). Dita casa fou construïda en el segle XVI, i actualment és propietat de la Diputació de Barcelona. Hores d'ara, restaurat pel M.A.C. està al Museu-Monestir de Pedralbes.

INICI DEL TRACTAMENT

Desembre de 1979.

FINAL DEL TRACTAMENT

Va anar al Museu-Monestir de Pedralbes l'any 1990.

RESTAURACIÓ

Tallers del M.A.C.

RESTAURADORS

Ramón i Marc Vergés.

PROCES DE RESTAURACIÓ

El primer que s'hagué de fer per a començar la restauració fou desmuntar el moble. Hom procedí a continuació a netejar-lo amb un raspall i ganivet en els racons.

A continuació es passà a desinfectar ho impregnant lo amb pentaclorofenol dues o tres vegades, amb 24 hores d'interval i tapant lo amb plàstics per a matar els corcs.

Després es començà la consolidació . Amb PARALOID B-72 s'impregnà la fusta i en els llocs on era massa profund el forat s'injectà. En les grans superfícies la consolidació s'ha fet amb cola blanca.

Després de consolidar ha calgut suplir els buits empastant-los amb ARALDIT SV 427 i en els llocs on faltava molta fusta se n'hi ha posat de nova. La fusta emprada per a la restauració ha estat la de bedoll. Això es fa perquè amb la poca consistència de la fusta corcada, encara que consolidada, aquesta perdria noblesa davant de la gran quantitat d'ARALDIT. Per afegir hi la fusta es dibuixa una plantilla i segons ella es vogeix la fusta nova, es reomple procurant que la substitució sigui la mínima, s'enfondeix el tauló malmès i d'acord amb el perfil que dóna aquest enfondriment es talla un troç de fusta amb la mateixa

forma. Aquesta peça nova s'encola amb ARALDIT SV 427 i, un cop eixuta, amb ribot, gúbia, paper de vidre o ganivet es rebaixa fins a donar el mateix nivell de la resta de la peça.

Tota la part de talla s'ha obrat amb gúbia.

A l'ARALDIT que serveix per a reomplir s'afegeix pigment verd per entonar lo més amb la fusta i que no quedi d'un to vermell massa pujat.

El fet de fer servir l'ARALDIT SV 427 és perquè és el més semblant a la fusta i permet de ser retocat amb gúbia.

En quant als ferros: puntes, frontisses, panys i tiradors s'han arrencat amb molta cura perquè estaven molt oxidats. Es submergiren dues o tres hores en remull en àcid fosfòric. Trets ja del bany es procedí a fregarlos amb raspall d'acer o, si la peça era molt delicada, de llautó.

Després les peces metàl·liques foren protegides amb goma laca i plomagina (en un 20% de plomagina) per a donar-les un xic de color i després es fregaren amb raspall d'alumini per a unificar el color gris. Finalment es procedí a la seva consolidació submergint les en bedacrie, un compost de metacrilat de metil.

Servint se dels models originals s'han refet de forja els que faltaven però marcant una diferència en la textura per a evitar les confusions.

La barana on ara descansa el tinell ha estat feta de nou, tornejada en fusta de pí, reproduint el model original, avui perdut, que coneixem gràcies a la fotografia

de l'arquitecte Sr. Bonet Garí.

MATERIALS / PROPORCIIONS

- Pentaclorofenol
- PARALOID B-72
- ACETAT DE POLIVINIL
- ARALDIT SV 427
- PIGMENTS
- ACID FOSFORIC
- GOMA LACA I PLOMAGINA (80% i 20%)
- BEDACRIE

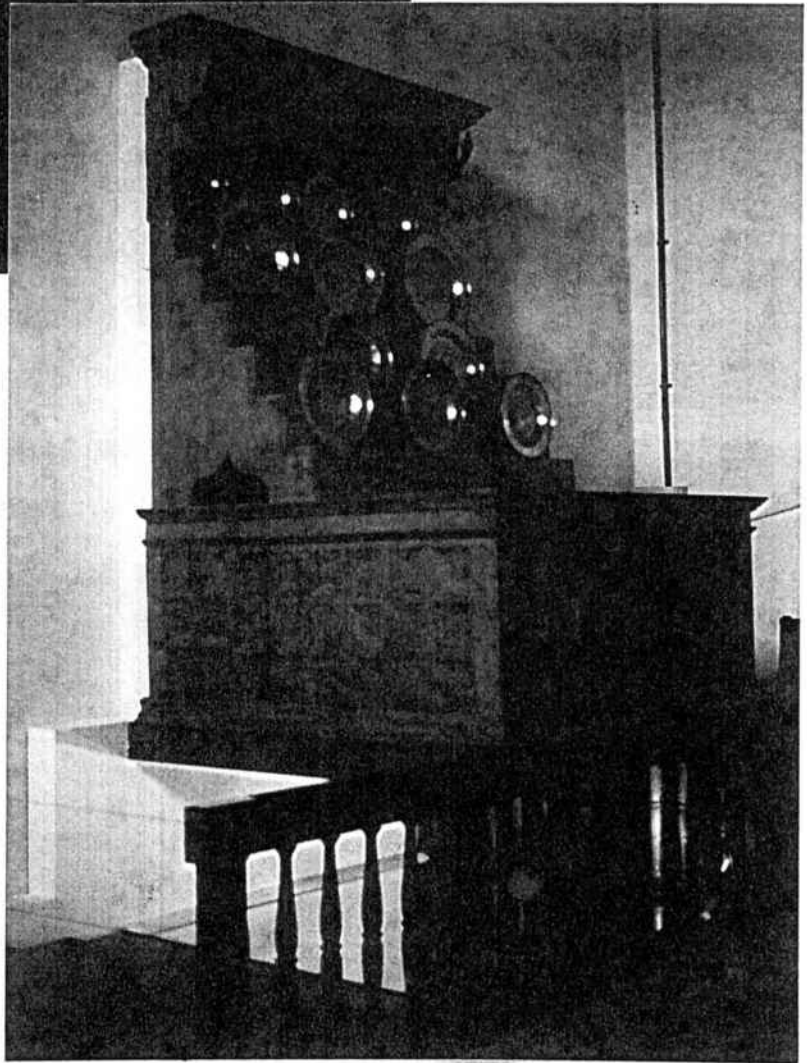
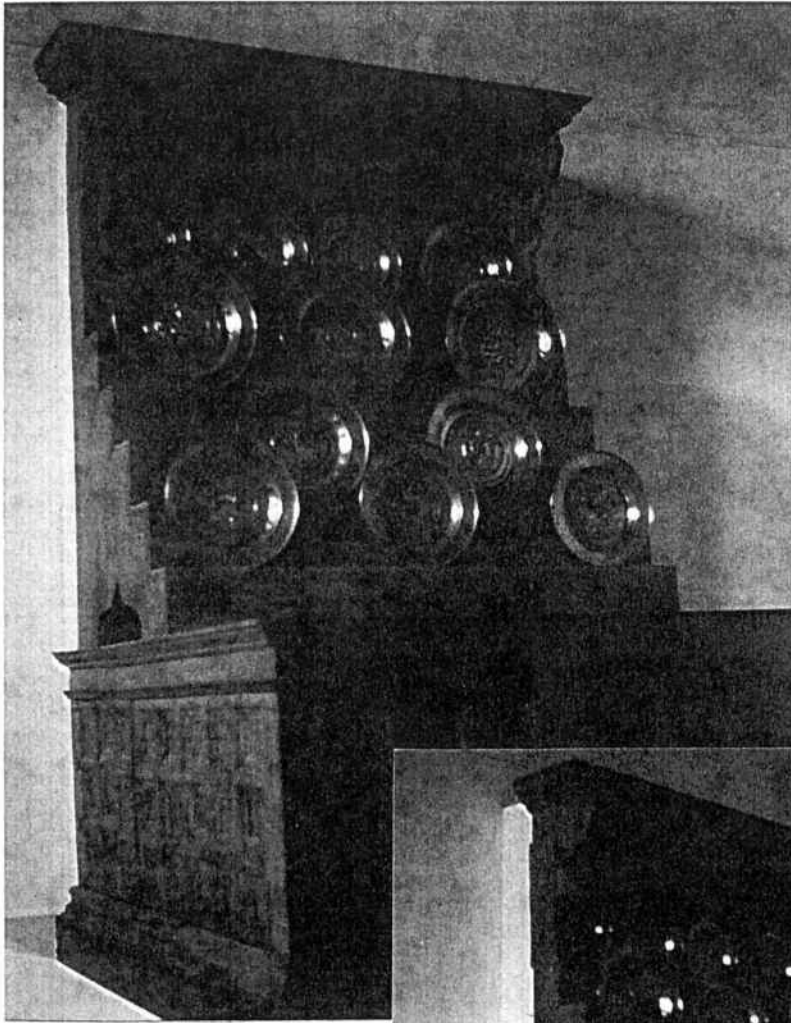
ELABORACIÓ DEL SUPORT

El tinell ha estat col.locat a la planta de la infermeria, a la sala dita de la Reina, amb un suport de fusta pintada de blanc, per subjectarlo a la paret i mantenir-lo alçat. Per tal de veure la part de sota se li ha posat un mirall a terra i un simulacre d'escales al costat, imitant el lloc on deuria d'estar col.locat originàriament a Can Bosch, l'any 1574.

NOTES

La informació de la present fitxa és tret majoritàriament del catàleg de "BARCELONA RESTAURA", exposició d'obres restaurades a Barcelona pels Serveis de Restauració, pertanyent als Museus Municipals d'Art, i exposades al Saló del Tinell del setembre al novembre de 1980.

Pàgina 37. Fitxa 10. Signada per Ma. Assumpta Escudero, actual Directora del Museu-Monestir de Pedralbes.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 10)

Quadre. N° d'inventari del museu: 147.201

MATÈRIA-TÈCNICA

Oli sobre llenç.

DIMENSIONS

49 cm x 40 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Verge Maria de mig cos, resant. Té els ulls baixos, les mans juntes, i no porta toca ni vel al cap. El fons es marró i el vestit té tons carmins i blaus.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes.

INICI DEL TRACTAMENT

Dia 24 de gener de 1989

FINAL DEL TRACTAMENT

Dia 10 de maig de 1989.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Montserrat Castro

Anna Nualart

INTERVENCIONS ANTERIORS

Aquesta pintura ha estat restaurada anteriorment dues

o tres vegades per algú no professional. Les intervencions, que no estan documentades a l'arxiu del Museu, han consistit en l'aplicació de pedaços en el suport, operació que s'ha dut a terme amb tres tipus diferents de tela, la qual cosa fa pensar en diferents intervencions al llarg del temps. Així mateix, en algunes zones on el pedaç quedava al descobert, pel costat de la capa pictòrica s'ha retocat directament sobre aquest en sense guanyar la diferència de nivell respecte a la tela original i la capa pictòrica. El retoc ha estat fet amb algun tipus de tremp no identificat.

OBSERVACIONS

La tela està clavada en el bastidor i damunt d'ell hi està clavat el marc directament. Aquest bastidor està format per 4 travessers de fusta de pi, de secció quadrada i 1,5 cm. de costat. Els travessers estan encaixats a mitja fusta i clavats amb claus de forja de cap rodó i gros als angles.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC

SUPORT

Tela de lli de factura artesanal i trama regular. L'anàlisi microscòpica d'una mostra del suport feta al laboratori químic de la Facultat de Belles Arts corrobora aquesta afirmació. Els fils són irregulars, de gruix mitjà i amb les fibres molt resseques i brutes.

Té molts desperfectes localitzats sobretot a les zones de contacte amb el bastidor, on la tela ha estat rosegada probablement per rates. Aquests forats han estat apedaçats

i tornats a rorregar els pedaços.

Son visibles nou pedaços, però possiblement n'hi hagi algun altre per sota.

La tela dels pedaços és de cotó, de colors variats, entre el gris i el gris-marró en diferents gammes.

Aquests retalls podien haver sigut de trossos dels propis hàbits de les monges. És important destacar que els pedaços estan descolorits de forma molt evident coincidint amb els forats que calia dissimular, la qual cosa ens fa pensar que aquest quadre podria haver estat exposat a la llum solar directe.

PREPARACIÓ

Es artesanal, de color grisos i d'aspecte groller. Està craquelada per tota la superfície afectant la capa pictòrica. El grau de cohesió amb el suport és dèbil a causa del mal estat en què aquest es troba.

Els llocs on es localitzen les pèrdues de preparació coincideixen amb les vores dels forats on les agressions han estat més fortes. El grau de cohesió amb la capa pictòrica és bo. Un anàlisi feta al laboratori químic ens indica que es tracta d'una preparació de tipus proteínic, possiblement caseïna.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

Es prima i molt resseca. Es un oli, encara que no en té massa l'aspecte, més aviat sembla un tremp.

Proves de solubilitat en aigua indiquen que són especialment solubles els vermells purs. Una anàlisi

estratigràfica ens mostra que es tracta d'un "embelliment" posterior a l'execució de l'obra original, ja que aquests estan per damunt d'una laca carmí, fet que contradiu tota tècnica pictòrica pel que fa a l'ús de les laques.

La capa pictòrica reflecteix fidelment la preparació i suport i, per tant, els seus desperfectes. Està craquelada tota la superfície tal i com ho està la preparació. Es conserva molt més sencera a les zones que es corresponen amb la cara i les mans, ja que hi ha més gruix de pintura i està més ben treballada. Predominen els colors terrosos al fons i a la cara. El carmí i el blau són predominants en el vestit.

CAPE DE SUPERFÍCIE

No té vernissos o, si n'hi havia s'ha deteriorat tant que han acabat perdent-se. Possiblement, l'exposició del quadre al sol, i les condicions ambientals adverses hagin reduït el vernís a una capa polsosa sense cap cohesió ni funció.

Hi ha molta pols acumulada per tota la superfície, excrements de mosques i degotalls de cera.

ANNEXOS

Marc de fusta de pi, d'aproximadament 3,5 cm. d'amplada, pintat de negre i de fabricació recent.

Es molt posterior a la factura del quadre. Està tan corcat que ha perdut la consistència pròpia de la fusta i es desfà a la més mínima pressió.

Està directament clavat sobre la fusta del bastidor

amb claus de forja sense cabota. Com el bastidor, també està vinclat.

CONCLUSIONS

Es aconsellable una restauració urgent, i la conservació posterior a 18-20° C. i una humitat relativa del 60 a 65%.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Fixació de la capa pictòrica i de la capa de preparació al suport original.
- Protecció de la capa pictòrica.
- Retirada del marc per accedir a les vores.
- Desclavat de la telà del bastidor original.
- Retirada dels pedaços del revers.
- Neteja del suport pel darrera.
- Aplanament del suport.
- Reentelat sobre lli nou.
- Clavat del nou suport a un nou bastidor.
- Retirada de la protecció de la capa pictòrica.
- Neteja de la capa pictòrica.
- Envernissat lleuger de la capa pictòrica.
- Empelts de tela en els forats que ho permetin.
- Estucat i retirada de l'estuc que sobri.
- Segona capa fina de fernís.
- Retoc pictòric.
- Envernissat final.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ**NETEJA**

Lleugera neteja superficial tamponant amb un cotó i WHITE SPIRIT.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA / TINTES

Per tal d'impermeabilitzar la capa pictòrica donat el seu estat precari, s'han donat dues capes de vernís DAMMAR (Maimeri) rebaixat lleugerament amb essència de trementina rectificada (3:1).

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

S'ha clavat el suport, per tal d'allisar-lo i tenir-lo pla, en una fusta. Les vores dels forats estaven cargolades, degut a la contracció de la cola excèssivament forta usada en el enganxat dels pedaços, que ha calgut clavar-los a la fusta amb nombroses agulles de cap.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

Un cop sec el vernís s'ha protegit la capa pictòrica amb paper de seda i COLETTA. S'ha fet en dues etapes, una a petits bocins per tal d'aplanar del tot les voretes resistents a aplanar-se i una altra amb un full sencer de paper a tota la superfície. S'ha retirat el marc i el bastidor, absolutament corcats, que han quedat destruïts.

S'han retirat els pedaços del darrera amb aigua bullent i el bisturí. Neteja posterior de la tela, per tal de deixar-la permeable.

Aplanat de la tela amb humitat i pes. Planxat de la tela pel darrera, interposant paper siliconat.

Reentelat amb PASTA DE FARINA a un nou suport de lli. Assecat de la pasta amb rapidesa i trasllat al bastidor nou. Retirada de la protecció del paper enganxat amb COLETTA.

Empelts en els forats amb el mateix lli i la mateixa PASTA DE FARINA.

S'ha retirat el vernís DAMMAR amb essència de trementina rectificada.

Estucat de les zones perdudes amb cola de conill i blanc d'Espanya. El craquelat de tota la superfície ha fet necessari imitar-lo també en les zones refetes, per tal que tingui coherència tota ella, i no es vegin els afegits de forma tan evident. S'ha envernissat amb vernís final REMBRANDT rebaixat amb WHITE SPIRIT (2:1), i les zones estucades s'han tornat a envernissar per que no quedessin mates.

S'ha fet retoc il.lusionista. Primer amb pigments i vernís REMBRANDT brillant, després amb vernís de retoc BLOCKX i pigments en pols de les cases BLOCKX i LEFRANC.

Un cop retocat se li ha donat el darrer envernissat amb vernís final REMBRANDT brillant en spray.

MATERIALS / PROPORCIIONS

- Tela de lli rentada i planxada.
- WHITE SPIRIT.
- Vernís DAMMAR (MAIMERI)
- Essència de trementina rectificada.

- COLETTA = 200 grams de cola forta
200 grams d'aigua
70 grams de melassa (textura)
20 grams de vinagre (desinfectant)
- PASTA DE FARINA = 540 grams de farina de blat
1800 grams d'aigua
30 grams d'alum de roca
200 grams de COLETTA calenta
gotes de formol
- ESTUC = cola de conill dissolta en aigua
blanc d'Espanya en pols, a voluntat.
- Vernís REMBRANDT brillant.
- Vernís de retoc BLOCKX.
- Pigments en pols BLOCKX i LEFRANC.
- Vernís final REMBRANDT en spray.

ELABORACIÓ DEL SUPORT

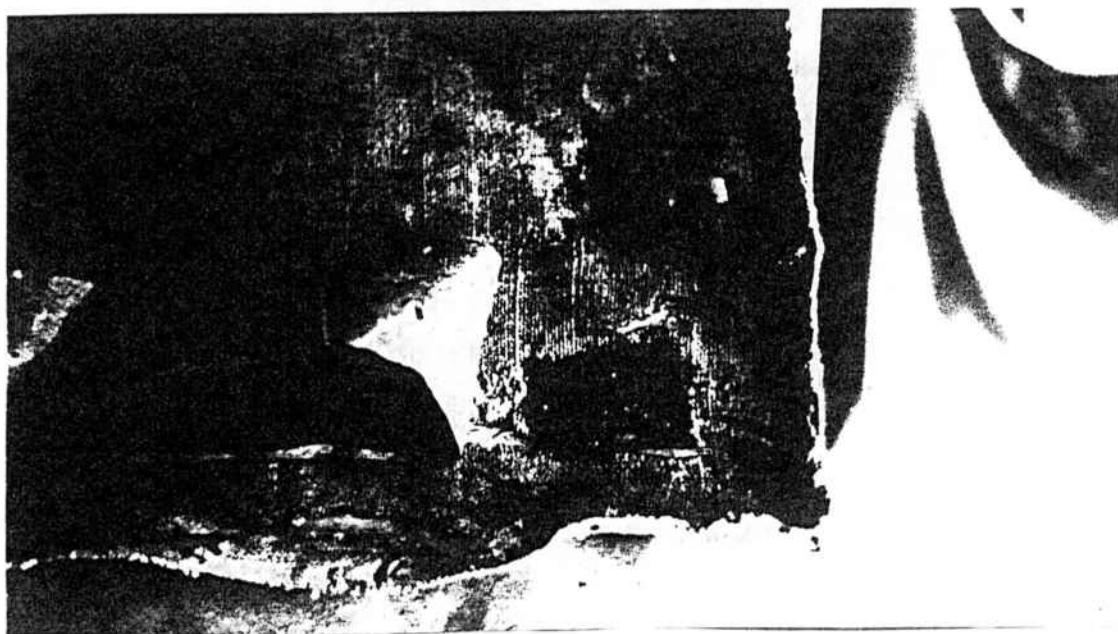
Se li ha posat un marc vell, però en bones condicions, un cop netejat, desinfectat i consolidat.

Té motlures de pasta i daurat a la Cisa.

S'ha subjectat al bastidor de la pintura amb plaquetes metàl·liques i cargols deixant un espai de maniobra entre bastidor i marc per si hi ha algun moviment de contracció i dilatació naturals de la fusta.

El quadre abans de restaurar-se.

Detall del terrible estat de les vores abans de restaurar.

El quadre, després de reentelat, posat en un nou bastidor i havent-se posat l'estuc en les llacunes de les pèrdues de capa pictòrica.

El quadre un cop llesta la seva restauració i amb el marc que se li va trobar, que tot i no ser el seu, doncs no en tenia, li va quedar força adient.

que es relacionen a continuació i que havien estat dipositades per la Comunitat de l'esmentat monestir, per a la seva restauració, ara acabada satisfactòriament".

La Immaculada (167 cm x 113 cm) N° inventari 147.203

La Magdalena (103 cm x 83 cm) N° inventari 147.225

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 11)

Quadre. N° d'inventari del museu: 147.203

MATÈRIA-TÈCNICA

Oli sobre llenç.

DIMENSIONS

167 cm. x 113 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut. Segle XVII.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Verge Immaculada amb corona i capa, de cos sencer. Està trepitjant el cap d'un dimoni i la lluna, de la que li surten ambdues banyes pels costats de l'orla de la capa. A la dreta, abaix hi ha un escut heràldic de procedència desconeguda.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes. Penjat a la paret de la infermeria, a la cambra dita de Santa Clara.

INICI DEL TRACTAMENT

Maig de 1985.

FINAL DEL TRACTAMENT

Dia 5 de juny de 1985.

RESTAURACIÓ

"Amb data d'avui, el Servei de Restauració dels Museus Municipals de Barcelona, situat al Palau Nacional de Montjuïc, retorna al Museu-Monestir de Pedralbes, les obres

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 12)

Quadre. N° d'inventari del museu: 147.204

MATÈRIA-TÈCNICA

Pintura a l'oli sobre llenç.

DIMENSIONS

134 cm x 94 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Desconegudes.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Figura masculina dempeus. Cara venerable i llargues barbes blanques. Du hàbit fins els peus, capa amb caputxa i un bastó a la mà dreta. Amb l'esquerra s'aguanta la vora de la capa i porta un rosari que li penja del cinturó. Està situat en un espai exterior i representa a Sant Magí.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes.

INICI DEL TRACTAMENT

Febrer de 1987.

FINAL DEL TRACTAMENT

Maig de 1987.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Estudiants de 5è curs de la Facultat de Belles Arts de Barcelona, especialitat de restauració, promoció de 1987.

INTERVENCIONS ANTERIORS

No s'observen intervencions artístiques.

OBSERVACIONS

La pintura està emmarcada per un marc daurat de grans dimensions, simulant una estructura com de retaule, amb formes arquitectòniques sobretot a la part superior.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC**SUPORT**

Tela de lli de factura artesanal i trama regular.

Tota la tela està destensada, sobretot en els cantells inferiors en els que es fa més evident ja que s'ha format un abultament considerable.

Té molts desperfectes localitzats sobretot a les zones de contacte amb el bastidor.

Observant pel darrera de la tela es veuen petits foradets i algun estrip.

PREPARACIÓ

La capa de preparació és artesanal i tan prima que ha desaparegut en moltes zones, sobretot per les vores i pel troç que representa el paisatge de fons. El grau de cohesió amb el suport és molt dèbil a causa del mal estat d'aquest.

CAPE PICTÒRIQUES / TINTES

La capa pictòrica és molt prima, està molt resseca i presenta un craquelat general tan evident que es desprén amb un lleuger contacte.

Les proves de solubilitat en aigua indiquen que es tracta d'un oli, encara que molt malmès.

Es conserva molt millor el troç corresponent a la cara, mans, peus i barba ja que els colors en els que hi entren el blanc de plomb, i que forma part de la fesomia de la figura, estan tractats amb més cura per l'artista i acostumen a ser més pastats i més gruixuts que la resta de la obra, que té un tractament més lleuger i moltes vegades no estaven pintats pel mateix mestre.

CAPES DE SUPERFÍCIE

No s'hi veuen vernissos i si algun dia els tingué s'han assecat tant que s'han perdut en gran mesura.

Ofereix un aspecte polsós, ressec, amb grans pèrdues en tot el fons, que dona un aspecte de trinxament general. El craquelat que domina la gran part de la superfície de la obra està aixecat i s'aguanten molts trocets per la pressió dels uns amb els altres.

ANNEXOS

El marc historiat que envolta la pintura subjecta el bastidor de la tela, però ambdós estan corcats i caldrà restaurar i consolidar el marc i probablement llençar el bastidor ja que s'ensorra a la més lleugera pressió.

CONCLUSIONS

Es aconsellable una restauració urgent i la conservació posterior lluny del sol directe, amb una temperatura entre 18-20°C i una humitat relativa del 60-65%.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Fixació de la capa pictòrica i la preparació al

suport original.

- Protecció de la capa pictòrica.
- Retirada del bastidor vell.
- Planxat de la tela.
- Reentelat sobre llí nou.
- Clavat del nou suport en un bastidor nou.
- Retirada de la protecció de la capa pictòrica.
- Neteja de la capa pictòrica.
- Envernissat.
- Estucat.
- Segona capa de vernís.
- Retoc pictòric.
- Envernissat final.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

Lleugera neteja superficial tamponant amb cotó i WHITE SPIRIT.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA / TINTES

Ja que tota la superfície pictòrica està amb greu perill de despreniment, no es aconsellable donar vernís amb pinzell, i per tant se li ha donat una capa a tot el quadre de COLETTA, aplicada amb pulveritzador.

Així mateix se li ha posat ben aprop una estufa d'infrarrojos per tal que l'escalfor afavoreixi la penetració de l'adhessiu entre les escletxes del trinxat, i s'enganxi més fàcilment al suport.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

La tela de lli del suport es bastant gruixuda i, malgrat els foradets i petits estrips, permet mantenir-se com a suport de la base. Un cop fixada la capa pictòrica pel davant, empaperant també amb COLETTA i paper manila tota la superfície pictòrica, se li ha donat la volta al quadre, se li ha retirat el bastidor vell i s'ha planxat suaument.

El suport de tela sols estava deteriorat per les bandes exteriors ja que el rovell dels claus l'havia podrit tot el voltant. Per tant, se li han posat bandes de tela de lli nou (un cop rentat varies vegades i planxat) a tots quatre costats i petits pegats als estrips. Tota la roba nova s'ha desfilagarsat prèviament perquè no fos evident la seva col·locació pel costat del dret i s'ha utilitzat com a adhesiu acetat de polivinil. Per enganxar els petits pedaços s'ha emprat PASTA DE FARINA, amb la que es realitza també algun segellat.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

Es torna a tensar la tela, ja reparada, al nou bastidor, tenint cura que quedi ben tensada i clavada.

Es retira el paper enganxat amb COLETTA amb aigua calenta i esponja.

Es fa una mescla mixta de 50% d'alcohol i 50% d'aiguarràs i es neteja amb ella la superfície pictòrica per tal de retirar la brutícia i el color groguenc que l'ompla, restes d'algun vernís antic i el greix que el

temps, el fum de les espelmes i la humitat han deixat en l'obra.

Un cop net, s'envernissa tot el quadre amb vernís pur REMBRANDT brillant, barrejat amb un 40% d'aiguarràs.

S'estuquen les pèrdues amb estuc convencional i es retira l'excés. Amb paper de vidre finíssim a l'aigua, les llacunes grans, i amb bisturí les petites pèrdues, repartides per tot el quadre.

Un cop desestucat es torna a envernissar amb la mateixa mescla. Es fa un retoc il.lusionista amb vernís i pigments en pols LEFRANC.

Un cop reintegrada tóta la superfície pictòrica es dona un darrer envernissat general amb vernís REMBRANT final brillant en spray.

MATERIALS / PROPORCIONES

- Tela de lí rentada varies vegades i planxada.
- WHITE SPIRIT.
- COLETTA = 200 grams de cola forta
 - 200 grams d'aigua
 - 70 grams de melassa (textura)
 - 20 grams de vinagre (desinfectant)
 - Acetat de polivinil pur / rebaixat amb aigua.
- Pasta de farina = 540 grams de farina de blat
 - 1800 grams d'aigua
 - 30 grams d'alum de roca
 - 200 grams de COLETTA calenta

gotes de formol

- Estuc = cola de conill dissolta en aigua
blanc d'Espanya (creta), a voluntat.
- Vernís REMBRANDT brillant.
- Pigments en pols LEFRANC.
- Vernís REMBRANDT final brillant en spray.

ELABORACIÓ DEL SUPORT

Un cop llesta la restauració de la tela, en el seu nou bastidor, s'ha tornat a col·locar en el seu antic marc historiat, després d'haver-lo desinfectat, netejat i consolidat.

Sant Magi, abans de restaurar-se, segons la fotografia, que hi ha dins de la carpeta N° 147.204 de l'arxiu del museu.

No hi ha cap fotografia del quadre un cop restaurat, i donat que actualment el tenen les monges dins de clausura, cal esperar un moment adient per aconseguir fer-la.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 13)

Quadre. N° d'inventari del museu: 147.205

MATÈRIA-TÈCNICA

Tremp damunt llenç.

DIMENSIONS

116 cm x 115,4 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Anònim. Segle XVI.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Mort de Sant Aleix. A l'esquerra hi ha una figura masculina de cos sencer, amb un bastó. La figura jacent de Sant Aleix, estirat i mort queda a continuació, darrera d'una figura femenina agenollada en actitud de pena.

Ocupant la meitat dreta del quadre, un grup d'homes de peu amb vestuari llarg i capes i barrets diferents, i la figura entre ells d'una dona amb toca i vel. Al mig mateix del quadre es veu la figura del Sant Pare, amb la tiara de la seva dignitat, llegint un paper que és el rotllo que van trobar al costat del cadàver del sant, en el que es donava a conèixer i explicava la seva vida.

A terra es veu un mosaic d'interior de casa, i una forma arquitectònica ho embolcalla tot, quedant al fons una creu llarga de tres travesses.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes.

INICI DEL TRACTAMENT

Dia 23 de febrer de 1988.

FINAL DEL TRACTAMENT

Dia 15 de juny de 1988.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Rosaura Janó i altres. Belles Arts de la Universitat de Barcelona. Curs 1987-88.

INTERVENCIONS ANTERIORS

Tenia nombrosos repintats per diferents racons de la tela.

OBSERVACIONS

Al desmuntar-lo del marc s'ha fet evident el color que tenien algunes túniques abans de ser repintades.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC

SUPPORT

Tela de lli de factura artesanal i trama regular, tot i que els fils tenen diferents gruixos, la qual cosa sols es fa evident pel darrera, ja que la capa de preparació fa que l'anvers quedi polit i la pintura quedi llisa.

PREPARACIÓ

Artesanal, feta d'una càrrega amb cola animal, color molt blanc i que presenta bona adhesió al suport però bastant deficient amb la capa pictòrica.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

Es prima i molt resseca. Hi ha trossos ben adherits i

altres, sobretot la part baixa del quadre, que han patit nombroses pèrdues. El fet del destensament general de la tela, ha propiciat la formació d'una bossa inferior que ha perdut, per aquest motiu, una gran quantitat de pintura i preparació, quedant la tela a la vista.

Tot i les pèrdues generalitzades, les cares i les fesomies estan prou senceres, així com la decoració del vestit de la dona agenollada a l'esquerra.

CAPES DE SUPERFÍCIE

El vernís està molt envellit i groc, i presenta nombroses taques de mosca i pols enganxada.

ANNEXOS

Du un marc molt encantonat, escrostonat i mal encaixat, que sembla ser l'original i caldrà conservar-lo. El bastidor està molt corcat i serà millor fer-lo nou.

CONCLUSIONS

Es aconsellable una restauració urgent, mantenint la peça, un cop intervinguda, lluny del sol directe a una temperatura de 18-20° C i una humitat relativa del 60-65%.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Fixació de la capa pictòrica.
- Retirada del marc.
- Retirada del bastidor molt corcat.
- Protecció de la capa pictòrica.
- Neteja del suport pel darrera.
- Aplanament general.
- Reentelat.

- Clavat en el nou bastidor.
- Retirada de la protecció del paper.
- Neteja de la capa pictòrica.
- Envernissat lleuger.
- Estucat, desestucat del sobrant i envernissat de l'estuc.
- Retoc il.lusionista.
- Envernissat final amb vernís en spray.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

Lleugera neteja superficial a tota la peça.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA / TINTES

Donat que és un tremp, s'ha donat una capa per impermeabilitzar-la amb vernís DAMMAR MAIMERI.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

S'ha protegit amb COLETTA i paper la part de la pintura, s'ha donat la volta i s'ha planxat amb paper siliconat i planxa suau pel revés.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

S'ha preparat el lli nou, rentant-lo varies vegades i planxant-lo. S'ha reentelat amb PASTA DE FARINA i s'ha muntat en el bastidor nou. S'ha retirat el paper i la COLETTA de protecció i s'ha netejat la pintura amb essència de trementina per tal de retirar el vernís DAMMAR. S'ha estucat les zones perdudes i s'ha envernissat l'estuc. S'ha fet una reintegració pictòrica il.lusionista i s'ha donat una capa general de vernís final en spray.

MATERIALS / PROPORCIIONS

- Tela de llí rentada i planxada.
- WHITE SPIRIT.
- Vernís DAMMAR MAIMERI.
- Essència de trementina.
- COLETTA= 200 grams de cola forta
200 grams d'aigua
70 grams de melassa
20 grams de vinagre
- PASTA DE FARINA = 540 grams de farina de blat
1800 grams d'aigua
30 grams d'alum de roca
200 grams de COLETTA calenta
gotes de formol.
- ESTUC = cola de conill dissolta en aigua
blanc d'Espanya, el que calgui.
- Vernís REMBRANDT de retoc, brillant.
- Pigments en pols BLOCKX.
- Vernís final brillant REMBRANDT en spray.
- Acetat de polivinil.
- Alcohol.
- Pentaclorofenol al 5% en xilè.

ELABORACIÓ DEL SUPORT

El bastidor nou, fet pel fuster del museu, ha estat fet a la mida del quadre, tenint en compte que el marc calia mantenir-lo.

Aquest s'ha desmuntat, desinfectat amb pentaclorofenol

al 5% en xilè i tornat a muntar enganxant-lo bé amb Acetat de Polivinil. Un cop ben sec, s'ha netejat amb WHITE SPIRIT, i amb alcohol les zones daurades, que només corresponien al travesser superior i els dos dels costats. S'ha estucat els trossos perduts i s'ha fet un retoc il.lusionista, envernissat el conjunt amb vernís final REMBRANDT brillant en spray.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 14)

Quadre. N° d'inventari del museu: 147.206

MATÈRIA-TÈCNICA

Oli sobre llenç.

DIMENSIONS

67 cm x 52 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Anònim. Segle XVII.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Sant Francesc d'Assís de mig cos, amb els estigmes evidents a les mans i un llibre mig caigut al costa de la seva mà dreta. Al fons, a l'angle superior dret es veu una edificació llunyana i un arbre.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes.

INICI DEL TRACTAMENT

Dia 1 de febrer de 1988.

FINAL DEL TRACTAMENT

Abril de 1988.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Equip de restauració en pràctiques de la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona. Curs 1987-88.

INTERVENCIONS ANTERIORS

Mai havia estat intervingut.

OBSERVACIONS

Aquesta obra ha arribat al taller en sense marc ni bastidor, en un estat deplorable, completament rebregat com si hagués estat darrera un calaix molts anys.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC

SUPORT

Tela de lli de factura artesanal i trama regular. Els rebrecs que presenta, pel temps que porten, s'han endurit i s'han tallat en molts punts. Les fibres estan resseques i polsoses.

PREPARACIÓ

Artesanal, feta d'una cola animal i una càrrega de color blanquinós, que degut al maltractament rebut presenta mala adherència en general, tan en el suport com a la pintura.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

La capa pictòrica en general està resseca, mig perduda i totalment craquelada, presentant un aspecte pulverulent en tota la superfície. Sols cara i mans, pel seu millor tracte pictòric estan una mica més sencers.

CAPES DE SUPERFÍCIE

El vernís de la superfície ha mantingut la pintura en el seu lloc en alguns punts, en altres ha caigut amb els trocets de pintura i de preparació, sobretot seguint els senyals dels plecs i rebrecs que omplen la peça per arreu.

Té moltíssima brutícia, pols, i desfilaments en les vores, en les que s'ha perdut tot rastre de matèria pictòrica en un centímetre tot al voltant.

ANNEXOS

Al no tenir marc ni bastidor, s'ha buscat pel museu un marc que li anés bé i, un cop trobat, s'ha fet el bastidor a la mida del marc per tal d'aconseguir un resultat complet.

El marc ha calgut consolidar-lo i deixar-lo en bones condicions ja que tampoc estava perfecte, però un cop preparat i envernissat feia força goig.

CONCLUSIONS

Es veritablement urgent fer-li una consolidació del que queda, i una restauració acurada. Cal mantenir-lo un cop tractat a 18-20° C i a 60-65% d'humitat relativa.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Fixació de la capa pictòrica i de la preparació.
- Protecció de la capa pictòrica amb COLETTA i paper.
- Neteja del suport pel darrera.
- Aplanament general.
- Reentelat sobre lli nou.
- Clavat en el nou bastidor.
- Retirada de la protecció de paper.
- Neteja de la pintura.
- Envernissat lleuger.
- Estucat de les pèrdues. Desestucat.
- Envernissat de l'estuc.

- Retoc il·lusionista.
- Envernissat general.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

Lleugera neteja general molt suau.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA / TINTES

S'ha fixat amb COLETTA diluïda i, un cop seca, s'ha tornat a posar COLETTA i paper per tota la superfície.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

Donat l'estat semi-transparent de la tela, la COLETTA ha traspasat el suport, deixant el conjunt consolidat alhora. La COLETTA s'ha posat pel davant tenint això en compte, i se li ha posat a sota de la tela un full de paper MELINEX que per la seva capa de cera no deixa que res se li enganxi i així la tela no s'ha quedat enganxada a la taula del taller. De totes maneres, allò que consolida veritablement el suport és el fet de reentelar-lo. Un cop protegida la capa pictòrica amb la COLETTA i el paper, se li ha donat la volta i, posant-l'hi una mica d'humitat s'ha aplanat tota la peça posant-hi a sobre un paper fi i una fusta amb força pes, que l'ha deixat absolutament plana.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

El lli nou s'ha rentat amb aigua bullint, s'ha esbandit força vegades i s'ha eixugat assegurant la perfecta pèrdua de l'aprest de nou. S'ha planxat i s'ha posat ben tibant damunt d'un bastidor més gran que el del quadre que es restaura. Damunt del lli nou es posa PASTA DE

FARINA i també al revés del llenç a restaurar i es posen en contacte. Es treu l'excedent de pasta i es deixa assecar amb rapidesa, ajudat pel calefactor d'aire. Un cop sec i endurida la pasta de farina es trasllada al bastidor de la seva mida i es clava tot al voltant. Es talla la part de sobres del lli nou i es poleixen les vores. Es treu el paper amb COLETTA i es neteja la capa pictòrica.

La neteja s'ha fet amb WHITE SPIRIT i unes gotes d'amoniac, neutralitzant la neteja amb W.S. sol.

Se li dona un envernissat lleuger. S'estuca, es treu l'estuc excedent i s'envernissa l'estuc definitiu.

Es fa un retoc il.lusionista perquè el trinxament general no permet altra cosa.

S'envernissa tota la peça amb vernís final en spray.

MATERIALS / PROPORCIIONS

- Tela de lli rentada i planxada.
- WHITE SPIRIT i gotes d'amoniac.
- Paper MELINEX encerat.
- COLETTA = 200 grams de cola forta
200 grams d'aigua
70 grams de melassa
20 grams de vinagre.
- PASTA DE FARINA = 540 grams de farina de blat
1800 grams d'aigua
30 grams d'alum de roca
200 grams de COLETTA calenta
gotes de formol.

- ESTUC = cola de conill dissolta en aigua
blanc d'Espanya, a voluntat.
- Vernís de retoc brillant REMBRANDT.
- Pigments en pols BLOCKX.
- Vernís final brillant REMBRANT en spray.

ELABORACIÓ DEL SUPORT

S'ha buscat un marc adient, entre els que hi ha en el museu en sense tela, i s'ha restaurat convenientment. S'ha fet un bastidor que encaixés amb el marc, pel fuster del museu en el qual s'hi ha posat la tela un cop reentelada, i el drap que era aquesta peça al entrar en el taller, s'ha convertit en un Sant Francesc molt digne, que, si es tenen en compte els consells post-tractament, pöt estar en bones condicions molt de temps.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 15)

Quadre. N° d'inventari del museu: 147.207

MATÈRIA-TÈCNICA

Oli sobre tela.

DIMENSIONS

76 cm x 60 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut. Segle XVII-XVIII.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Imatge masculina de mig cos mirant cap a l'observador. Porta un hàbit marró amb caputxa posada, barba i bigoti foscos, i les mans obertes creuades sobre el pit, en les que es poden veure les llaques del crucificat. Amb una de les mans sosté un bastó que l'aguanta damunt l'espatlla dreta.

Es la representació de Sant Francesc mostrant els estigmes. El fons és de color siena, llis.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes.

INICI DEL TRACTAMENT

Dia 10 de febrer de 1987.

FINAL DEL TRACTAMENT

Dia 7 d'abril de 1987.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Estudiants de 5è curs de la Facultat de Belles Arts de Barcelona, especialitat de restauració, promoció de 1987.

INTERVENCIONS ANTERIORS

Aplicació de pedaços per la part posterior, fetes probablement per les monges, amb més bona voluntat que traça. El pitjor d'aquesta mena de treball de restauració casolana és la cola emprada, ja que la major part de les vegades com que els afegits són de roba més forta i l'adhessiu també, estripen encara més la tela del quadre.

OBSERVACIONS

El marc està clavat per la part del davant damunt del bastidor, de forma que no es pot veure el clavat de la tela. Marc, tela i bastidor formen un mateix conjunt.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC

SUPORT

Tela de lli de factura artesanal i trama regular. Molt debilitada, es van posar pedaços pel darrera per evitar fa molts anys que s'estripés del tot. La tela està afegida per la meitat en sentit horitzontal i la costura d'unió passa per la cara del sant desfigurant-li la boca. Aquestes costures són molt habituals ja que s'aprofitava la roba fins aquests extrems. En el moment en que es va pintar aquest quadre, la capa de preparació era gruixuda i, recent feta, tapava completament el senyal de la costura la qual cosa feia que es pogués pintar en sense cap problema, i com que molts d'aquests quadres eren tapats pel darrera amb un

folre o amb muntatges de fusta molt aparatosos no es veia el cosit. Al passar els anys, la temperatura, el sol, els maltractament de tot ordre, les bestioles i la humitat fan que la costura invisible esdevingué tan evident que hi ha vegades que quasi no és possible dissimular-la.

PREPARACIÓ

Es artesanal, de color blanquinós i aspecte aspre. Té dues capes fines i estan ben adherides al suport.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

Es molt prima i està resseca. Es un oli. Té nombroses pèrdues molt petites, que no desfiguren la lectura de l'obra. La cosa més greu és la costura que va de cantó a cantó de la tela i, pasant-li per la boca, deixa tota una ratlla horitzontal en sense capa pictòrica. Les carnacions estan bastant senceres i les pèrdues del fons venen a ser aproximadament el 15% de la superfície pintada.

CAPES DE SUPERFÍCIE

Queda molt poc vernís visible, la lleugera capa que el cobreix està absolutament engroguida i mat.

Presenta una capa de pols molt considerable, que s'ha quedat enganxat degut a la humitat i a la falta de neteja de tants anys. Hi ha també rastres de mosques i alguna gota de cera.

ANNEXOS

El fet que la peça estigui clavada en un bastidor fix, i aquest i el marc clavats a la tela, fa més compromès el fet de desclavar-ho tot, ja que el conjunt està molt tou i

per desmuntar-ho perilla la integritat general. Cal conservar el marc, la qual cosa fa més incòmode el moviment de tot alhora, doncs qualsevol manipulació fa perillar la peça, ja que els claus molt rovellats sempre fan més mal que no sembla, a primer cop de vista.

CONCLUSIONS

Es aconsellable una restauració urgent, la conservació posterior a 18-20°C. i una humitat relativa del 60-65%, així com tenir la precaució de no deixar el quadre exposat al sol directe en cap moment.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Fixació de la capa pictòrica i de la capa de preparació al suport original.
- Protecció de la capa pictòrica. Empaperat.
- Retirar el marc i el bastidor.
- Desenganxar els pedaços del dors.
- Neteja del suport pel darrera.
- Planxat de la tela.
- Reentelat general.
- Clavat a un nou bastidor.
- Retirada de l'empaperat de protecció.
- Neteja de la capa pictòrica.
- Envernissat lleuger.
- Estucat i desestucat.
- Envernissat lleuger.
- Retoc pictòric.
- Envernissat final.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ**NETEJA**

Lleugera neteja superficial.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA /TINTES

Consolidació de la capa pictòrica amb COLETTA calenta i empaperat amb paper manila.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

Un cop empaperat i protegit pel davant s'ha donat la volta, s'ha desclavat tot el conjunt i un cop separat cada element, la tela s'ha posat cap per avall amb un pes al damunt i lleugera humitat, per tal de que quedi ben planxat, el bastidor corcat s'ha llençat i el marc s'ha netejat, consolidat i envernissat, per aprofitar-lo.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

Un cop planxada la tela s'ha netejat pel darrera amb procediment sec (bisturí i paper de vidre) i s'ha reentelat amb PASTA DE FARINA a un nou suport de lli (rentat i planxat).

El nou suport s'ha clavat en un nou bastidor que s'ha fet a la fusteria del Monestir i de la mateixa forma que el vell, és a dir, fixe.

S'ha retirat l'empaperat i la COLETTA.

S'ha netejat la superfície pictòrica amb un compost mixte format per 50% d'alcohol i 50% d'aiguarràs.

Un cop retirat el greixum que presentava, i les restes de vernís engroguit, s'ha envernissat amb vernís rebaixat el 50% amb WHITE SPIRIT.

Estucat de les parts perdudes amb estuc clàssic.

Desestucat amb bisturí, en sec.

Envernissat amb el mateix vernís rebaixat amb W.S.

Retoc il.lusionista per tal de tornar-li la fesomia al Sant, amb pigments en pols i vernís de retoc.

Envernissat final amb vernís REMBRANDT en spray.

MATERIALS / PROPORCIIONS

- Tela de lli rentada i planxada.
- WHITE SPIRIT.
- COLETTA = 200 grams de cola forta
200 grams d'aigua
70 grams de melassa (textura)
20 grams de vinagre (desinfectant)
- PASTA DE FARINA = 540 grams de farina de blat
1800 grams d'aigua
30 grams d'alum de roca
200 grams de COLETTA calenta
gotes de formol.
- ESTUC = cola de conill dissolta en aigua
blanc d'Espanya (creta) a voluntat.
- Alcohol etílic.
- Aiguarràs.
- Vernís REMBRANDT de retoc.
- Pigments en pols LEFRANC.
- Vernís final REMBRANDT brillant en spray.

ELABORACIÓ DEL SUPORT

El nou suport ha estat fet pel fuster del

Museu-Monestir, i ja que el marc havia de ser el mateix, ha decidit fer el bastidor de la mateixa manera que el vell, és a dir fixe, en sense falques ni possibilitat de desmuntar-se com els bastidors convencionals. D'aquesta manera, el quadre un acabada la restauració, ha quedat amb el mateix sistema de presentació que tenia.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 16)

Quadre. N° d'inventari del museu: 147.208

MATÈRIA-TÈCNICA

Oli sobre tela.

DIMENSIONS

121,1 cm. x 88,8 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Anònim. Segle XVII.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Figura de cos sencer, a peu dret, amb túnica blanca i capa negra amb caputxa. Du una creu de doble travesser a la mà dreta i un gran llibre obert a l'esquerra, probablement el llibre de la fundació de l'ordre dominica ja que simbolitza a Sant Domènec de Guzman. Al darrera un espai obert, amb una ciutat al fons. Al seus peus es veu un gos amb una teia encesa a la boca, i al front del sant es veu una estrella.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes.

INICI DEL TRACTAMENT

Dia 11 de febrer de 1987.

FINAL DEL TRACTAMENT

Dia 18 de març de 1987.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Equip de restauració de 5è curs de la Facultat de Belles Arts de Barcelona. Curs de 1986-87.

INTERVENCIONS ANTERIORS

No s'aprecien intervencions artístiques anteriors.

OBSERVACIONS

El marc està ajustat completament al bastidor, aquest és fixe i no permet posar-li cunyes per tal de fer tensar una mica la tela, per la qual cosa caldrà canviar-lo.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC**SUPORT**

Tela de lli de factura artesanal. Trama irregular. Molt resseca i tacada per la humitat. Està destensada amb cops i un estrip. Plena de pols i molt resseca.

PREPARACIÓ

La capa de preparació presenta bona adherència al suport amb algun punt de despreniment concret. Es artesanal i de color rogenc, que es transparenta en els trossos de color clar de la superfície del quadre.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

La capa pictòrica és molt prima i està molt resseca. El color vermellós de la capa de preparació es fa evident en els colors clars de la pintura donat el desgast i el descoloriment d'aquesta. Presenta craquelets generals no molt despresos, però en la part inferior, els extrems, i algun punt concret aquests són molt nombrosos presentant un aspecte molt rascat i empobrit.

CAPEES DE SUPERFÍCIE

Molt plena de pols i enfarinats. El vernís es veu envellit, groguenc i parcialment perdut.

ANNEXOS

Ha calgut demanar un nou bastidor amb possibilitat de posar-hi cunyes per tal de poder tensar la tela. El bastidor vell estava molt corcat i no es aconsellable tornar a utilitzar-lo. El marc, cal restaurar-lo ja que és el que originàriament tenia el quadre.

CONCLUSIONS

Es aconsellable una restauració urgent, mantenir el quadre posteriorment lluny del sol directe, a una temperatura de 18-20° C i un 60-65% d'humitat relativa.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Desmuntat del marc.
- Restauració, desinfecció i consolidació.
- Desmuntat del bastidor.
- Fixació de la capa pictòrica.
- Protecció de la capa pictòrica amb COLETTA i paper.
- Neteja posterior.
- Aplanat general.
- Col.locació de bandes i pedaç.
- Clavat al nou bastidor.
- Retirada de la protecció de paper.
- Neteja de la capa pictòrica.
- Envernissat.
- Estucat de les llacunes. Envernissat de l'estuc.

- Retoc pictòric.
- Envernissat general.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

Lleugera neteja superficial de tot el conjunt i desmuntatge de cada element.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA / TINTES

La capa pictòrica s'ha fixat amb COLETTA calenta i paper de seda, oprimint amb martell de nylon i la planxa, per tal de fer que els craquelats quedessin més adherits a la tela.

CONSOLIDACIÓ DEL SUPORT / ESTABILITZACIÓ

S'ha clavat la tela cap per avall en una fusta i s'ha netejat mecànicament el suport, per tal de poder posar-li les bandes i el pedaç esfilagarssat.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

Un cop preparat el suport, s'hi han posat bandes de lli nou, (rentat i planxat), esfilagarssant les vores per la part del quadre, per tal que no es notin per la part del davant, i amb filets del lli s'ha fet un pedaç al troç foradat. Tot això adherit amb PASTA DE FARINA.

S'ha tensat al nou bastidor, mòvil, amb cunyes i un travesser per mantenir-lo ben escairat i tensat.

S'ha retirat la protecció de paper i s'ha netejat amb Dimetilformamida rebaixat i neutralitzant-lo amb W.S.

Un cop net s'ha envernissat tot ell. S'han estucat les llacunes pèrdues i s'han envernissat aquestes.

S'ha fet una reintegració pictòrica amb pigments en pols LEFRANC, i vernís, imitant primer el color rogenc de la preparació, que domina tot el quadre, i fent un retoc il·lusionista després.

MATERIALS / PROPORCIIONS

- Pentaclorofenol.
- COLETTA = 200 grams de cola forta
200 grams d'aigua
70 grams de melassa
20 grams de vinagre
- PASTA DE FARINA = 540 grams de farina de blat
1800 grams d'aigua
30 grams d'alum de roca
200 grams de COLETTA calenta
gotes de formol
- ESTUC = cola de conill dissolta en aigua
blanc d'Espanya en pols tant com calgui.
- Tela de lli rentada i planxada.
- Dimetilformamida.
- WHITE SPIRIT
- Pigments en pols LEFRANC.
- Vernís de retoc brillant REMBRANDT.
- Vernís final brillant REMBRANDT.

ELABORACIÓ DEL SUPORT

El fuster del museu ha fet un nou bastidor a la mida del marc, per tal que tornessin a ajustar-se perfectament tots dos.

Aquest ha sigut mòbil, amb cunyes per poder tensar millor la tela i un travesser, ja que les mides del quadre ho aconsellaven així.

Per tal que encaixés bé amb el marc, l'ha fet una mica més petit, per donar joc a que al tensar-se la tela i el bastidor, tingués espai per permetre aquest moviment.

El marc s'ha netejat, consolidat i envernissat, retocant les petites pèrdues que patia amb pigments i vernís de retoc.

El quadre segons la foto de l'arxiu del museu amb N°
147.208.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 17)

Quadre. N° d'inventari del museu: 147.210

MATÈRIA-TÈCNICA

Oli sobre llenç.

DIMENSIONS

93 cm. x 76 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Figura masculina de mig cos, amb la ma dreta damunt el pit i l'esquerra aguantant un calze del que surt una petita serp que simbolitza que el sant, que representa Sant Joan Evangelista, patí un intent d'enverinament.

Darrera de la figura, a la dreta, apareix un espai obert en el que es veuen uns edificis voltant una escena de martiri, consistent en una olla posada damunt el foc en el que hi ha el sant lligat. Sant Joan està mirant cap a l'esquerra del llenç i cap amunt, des d'on sembla sortir una llum.

La part inferior del quadre presenta una ratlla negra i una fineta blanca, travessades per un llibre que sembla voler sortir del quadre.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes. Situació dintre de l'espai de clausura on viuen les monges.

INICI DEL TRACTAMENT

Juliol de 1989.

FINAL DEL TRACTAMENT

Dia 12 de setembre de 1989.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Cecília Illa.

Carolina Camañes i Sánchez.

INTERVENCIONS ANTERIORS

Aquesta pintura, probablement degué ser més gran i va ser retallada per necessitats ignorades, i semblen ser pintats de nou el marge inferior i el llibre.

La intervenció més greu és l'encolat del llenç damunt una fusta de molt mala qualitat feta de llistons, ja que al separar-se aquests per la humitat van trencar horitzontalment la tela de cantó a cantó. La cola emprada va ser ciment molt claret que va fer una adhesió absoluta en els llocs que la fusta era més aixecada i butllofes en els esvorancs de la superfície d'aquesta. Aquesta adhesió degué estar feta fa ja molts anys ja que la destrossa del quadre presenta grans quantitats de pols i brutícia dintre dels replecs i estropicis propis d'aquest trencament.

OBSERVACIONS

El quadre està emmarcat amb una peça ben especial. Es un marc llis amb una petita motllura arran de la vora interior. La part plana, de 10 cm. d'amplada, està

policromada de color blanc i blau, amb un esgrafiat a cada cantonada de color marró. Està en molt males condicions però no li falta cap troç.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC

SUPORT

Tela arpillera molt gruixuda de trama oberta, molt resseca, i estripada de cantó a cantó arran del coll del Sant. Presenta un senyal molt evident vertical que creua tot el llenç. Tota la superfície del quadre, pel fet d'estar enganxat, presenta nombroses butllofes que han anat trencant el llenç.

La fusta que ha servit per enganxar-hi el llenç al damunt és de pèssima qualitat, sense polir ni envernissar, feta de varis llistons enganxats entre ells per dos llistons verticals, clavats amb claus molt rovellats.

PREPARACIÓ

Es artesanal, groguenca, i presenta bona cohesió amb el llenç i bona amb la capa pictòrica.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

Es prima i molt resseca, presenta un carquelat general considerable i nombroses pèrdues petites, apart de l'estrip horitzontal i el plegat vertical. Tota la capa pictòrica està plena de brutícia i pols molt enganxades, que el fet de les butllofes endurides ha empitjorat en gran mesura. La qualitat de la pintura és molt diferent en les carnacions que són bastant acceptables, i en canvi el fons, les robes i la capa són molt mediocres, la qual cosa fa evident la

actuació d'un taller en el que els aprenents feien els fons i detalls, i el mestre pintava les cares i mans, ja que hi ha contractes d'obres que ho fan constar així.

CAPE DE SUPERFÍCIE

El vernís que potser tingué no es veu en absolut. La capa de superfície és una espessa capa de pols molt incrustada entre les butllofes, els craquelats, i els estrips.

ANNEXOS

Tenint en compte que l'adhesiu de la tela possiblement és ciment i no hi ha res que l'estovi, la dificultat del seu arrencament és molt gran i l'estat de conservació d'aquesta fa perillosa la restauració. Però no hi ha altre remei que intentar aquest desencolat ja que tal com està no es pot fer res i el perill de la tela va augmentant amb el temps.

CONCLUSIONS

Cal un intent de restauració urgent. Mantenir la peça lluny del sol directe, amb una temperatura de 18-20° C i un 60-65% d'humitat relativa.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Retirada del marc.
- Neteja superficial en sec.
- Protecció exagerada de la capa pictòrica.
- Intent de desenganxat de la fusta de suport.
- Rascat i polit de la tela pel revés.
- Aplanament de la tela.

- Reentelat sobre lli nou (prèviament rentat i planxat).
- Clavat a un nou bastidor fet a mida.
- Retirada de la protecció de la capa pictòrica.
- Neteja.
- Envernissat lleuger.
- Estucat de les llacunes, i envernissat d'aquest.
- Retoc il.lusionista.
- Envernissat final.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

La feina més perillosa, laboriosa i llarga ha estat dur a terme l'arrencament de la tela de la fusta que tenia a sota, i que en lloc de fer-li de protecció, l'ha esberlat de dreta a esquerra i l'ha omplert de butllofes, hores d'ara tremendament endurides.

NETEJA

Lleugera neteja superficial en sec.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA / TINTES

Tota la capa pictòrica s'ha empaperat amb paper de seda i COLETTA calenta en varies capes.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

Un cop arrencat el llenç de la fustota del darrera, la qual cosa s'ha fet aixecant lleugerament aquest i passant el bisturí per sota per tal d'arrencar en sense mullar tota la tela, s'ha posat cap per avall i s'ha rascat tota la peça pel darrera fins a deixar-la neta i fina. Se li han posat draps blancs lleugerament humids i molt pes per tal de

planxar-la . Seguidament s'ha reentelat en una nova tela de lli, prèviament rentada i planxada, i s'ha clavat aquesta en un bastidor nou fet a la mida pel fuster del museu.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

S'ha retirat la protecció de la capa pictòrica i s'ha fet una neteja a fons amb mixta de WHITE SPIRIT i amoníac. Alguns trossos han estat netejats amb aigua amoniacada, i amoníac pur (neutralitzat immediatament amb W.S.) en determinats racons que els pegats de betum de la "monja restauradora" s'havien quedat molt endurits.

Un cop ben net, es deixa evaporar tots els productes volàtils emprats, durant un parell de dies, i seguidament s'envernissa lleugerament tota la superfície del quadre.

S'estuquen les llacunes i pèrdues, envernissant-se a continuació.

Es fa un retoc il.lusionista amb pigments i vernís.

Es dona una capa general amb vernís REMBRANDT final brillant en spray.

MATERIALS / PROPORCIIONS

- Tela de lli rentada i planxada.
- WHITE SPIRIT
- COLETTA = 200 grams de cola forta
200 grams d'aigua
70 grams de melassa
20 grams de vinagre
- PASTA DE FARINA = 540 grams de farina de blat
1800 grams d'aigua

30 grams d'alum de roca
200 grams de COLETTA calenta
gotes de formol.

- Amoníac.
- Aigua amoniacada (10% d'amoníac en H2O).
- Vernís REMBRANDT de retoc.
- Pigments en tub MAIMERI.
- Vernís REMBRANDT final brillant en spray.

ELABORACIÓ DEL SUPORT

El bastidor, fet a la mida pel fuster del museu, s'ha posat amb cunyes a fi de tensar al màxim la tela nova.

El marc s'ha netejat, consolidat i retocat dels desperfectes i cops que tenia, i finalment envernissat.

Un cop ben sec s'ha tornat a muntar el conjunt i s'ha entregat a les monges.

Sant Joan, abans de restaurar, en el terrible estat que presentava, enganxat damunt d'una fusta trencada.

Detall del quadre un cop restaurat.

Sant Joan en el cavallet de la cel.la-taller de restauració, un cop acabat el complicat i laboriós procés de convertir-lo en un quadre.

Havent aconseguit arrancar-lo feliçment del fustot trencat damunt del qual havia estat encimentat molts anys.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 18)

Quadre, N° d'inventari del museu: 147.212

MATÈRIA-TÈCNICA

Tremp sobre tela.

DIMENSIONS

69,5 cm x 53,2 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut. Darreries del període gòtic català.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Figura masculina de cos sencer, a peu dret. A la mà esquerra du un llibre i damunt d'aquest hi ha un anyell assegut. Amb la mà dreta assenyala l'anyell, i amb el braç aguanta una vara llarga acabada en creu a la part superior. Es una figura amb barba fosca que du aurèola i porta una roba curta, amb capa recollida que deixa veure les cames i peus nusos. Es troba en un espai exterior amb terra, arbres, cel i una representació, al fons, del bateig de Crist per Joan el Baptista, que és el personatge gran que omple el quadre en primer pla, amb l'AGNUS DEI.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes.

INICI DEL TRACTAMENT

Dia 19 de desembre de 1988.

FINAL DEL TRACTAMENT

Dia 22 de juny de 1989.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Fina Maristany.

INTERVENCIONS ANTERIORS

No hi ha intervencions pictòriques, però la tela ha estat enganxada a una fusta, probablement anys després de la seva pintura.

OBSERVACIONS

La fusta que ha servit de suport posterior ha estat atacada pels xilófags, i aquests han foradat també la part de davant de la pintura.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC**SUPORT**

Tela de lli molt fina, de trama oberta, clavada a un suport de fusta d'una sola peça. El seu estat és molt dolent. La tela està resseca, amb forats de corcs i amb forces pèrdues de trossos de tela bastant importants. Al voltant dels forats grans, la tela està encolada a la fusta.

PREPARACIÓ

Capa de preparació molt prima i blanca. Ben adherida al suport i en un relatiu bon estat de conservació.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

Molt prima i resseca. Tremp de bona adherència a la preparació en segons quins trossos, èssent els colors vermells els més deteriorats i els blaus els millors

conservats.

CAPE DE SUPERFÍCIE

Gran quantitat de pols per arreu, que es fa més evident per la inexistència de vernís. Presenta un estobament general molt important i una sensació de sequedat perillosa.

ANNEXOS

Marc daurat i policromat. Està clavat a la fusta que fa de suport a la tela. Té nombrosos cops i pèrdues de la policromia i el daurat, així com d'un troç de fusta a la part inferior esquerra.

CONCLUSIONS

Cal una restauració urgent per evitar la seva pèrdua irreversible. La seva conservació posterior es aconsellable en un lloc lluny de la llum solar directe, a 18-20 ° C i amb una humitat relativa del 60-65 %.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Fixació de la capa pictòrica.
- Empaperat de la capa pictòrica.
- Retirada del marc i de la fusta posterior.
- Desclavat del bastidor.
- Planxat i aplanat de la tela.
- Reentelat a una tela nova.
- Clavat a un nou bastidor.
- Retirada del empaperat.
- Neteja de la capa pictòrica.
- Envernissat lleuger.

- Estucat i nou envernissat.
- Retoc a base de "tratteggio".
- Envernissat final.

PROCES DE CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

Lleugera neteja tamponant amb cotó i WHITE SPIRIT.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA / TINTES

Donat el seu mal estat, s'ha fixat amb PARALOID al 5 % en acetona.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

La tela s'ha protegit per la seva part posterior amb vernís en spray per tal d'aconseguir que s'adherís al màxim possible a la pintura del davant.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

S'ha protegit la part de la pintura amb paper fi i coletta.

S'ha desclavat del bastidor vell i s'ha aplanat.

S'ha preparat un nou bastidor amb la mateixa forma del marc perquè encaixi bé un cop restaurat.

S'ha reentelat la pintura en un troç de llí nou prèviament rentat i planxat i pasta de farina.

S'ha retirat la protecció de coletta i paper.

S'ha envernissat lleugerament i s'ha estucat les parts perdudes, després d'haver fet uns empelts amb el mateix llí en els forats més grossos.

S'ha envernissat de nou, lleugerament amb PARALOID B-72 al 2,5 % en xilè, el fons, i amb vernís Rembrandt les

parts estucades.

Retoc il.lusionista a les petites pèrdues i retoc a base de "trattegio" en les grosses.

Un cop retocat s'han donat tres capes de PARALOID-B-72 al 2,5% en xilè i aplicat amb spray per igualar els retocs.

MATERIALS / PROPORCIONES

- WHITE SPIRIT.
- PARALOID B-72 al 5% en acetona.
- PARALOID B-72 al 2,5% en xilè / i al 5% en xilè.
- Coletta= 200 grams de cola forta
 - 200 grams d'aigua
 - 70 grams de melassa
 - 20 grams de vinagre
- Tela de lli rentada i planxada.
- Estuc clàssic= cola de conill dissolta en aigua
 - creta en pols tanta com calgui.
- Pasta de farina= 500 grams de farina de blat
 - 1800 grams d'aigua
 - 30 grams d'alum de roca
 - 200 grams de coletta calenta
 - gotes de formol.
- Pentaclorofenol
- Vernís de retoc Rembrandt brillant.
- Vernís final Rembrandt brillant en spray.

ELABORACIÓ DEL SUPORT

El bastidor s'ha fet nou en el taller de fusteria del museu.

El marc ha estat desmuntat i desinfectat amb pentaclorofenol.

S'han estucat les pèrdues.

S'ha consolidat l'estuc amb PARALOID-B-72 al 5% en xilè.

S'ha fet un retoc il.lusionista ja que les pèrdues eren moltes però petites.

Un cop muntat de nou, les pèrdues de fusta s'han refet amb fusta de balsa, fent després el retoc.

S'ha muntat al bastidor, amb petites peces metàl.liques que subjecten una cosa i l'altra, de manera reversible.

El quadre amb les pèrdues ben visibles.

El quadre ja reintegrat.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 19)

Quadre. N° d'inventari del museu: 147.213

MATÈRIA-TÈCNICA

Oli sobre llenç.

DIMENSIONS

120 cm x 91 cm (amb marc).

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut. Segle XIX.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

"Alliberament de Sant Pere". Un àngel que s'aguanta a l'aire, agafa per la mà a Sant Pere per a conduir-lo fora de la presó. El sant porta a la mà dreta les claus simbòliques del cel. A terra, uns soldats dormen. El sant i l'àngel duen aurèoles de llum al voltant del cap.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes. Sembla ser que aquest quadre va ser una donació d'una senyora vídua de J. que va dir que procedia de casa d'una cosina seva que era la mare Anzizu. Datat l'ofertament el 22 de juny de 1987.

INICI DEL TRACTAMENT

Gener de 1989.

FINAL DEL TRACTAMENT

Març de 1989.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Cecília Illa.

Carolina Camañes i Sánchez.

INTERVENCIONS ANTERIORS

No té intervencions anteriors.

OBSERVACIONS

El bastidor, de cantells molt esmolats, ha deixat la seva forma assenyalant la tela i la pintura. Cal desmuntar-lo i arrodonir les vores per tal que quan es torni a muntar la tela, un cop restaurada, no es repeteixi el mal.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC**SUPORT**

La tela es de lli, de trama gruixuda, de bona qualitat, però molt tacada, destensada i amb un forat al costat inferior esquerra. El bastidor està corcat i els claus rovellats. Es de tipus francès, i té una gran quantitat de brutícia de totes menes.

PREPARACIÓ

Molt fina, de color blanc, artesanal, arriba fins els marges i té bona cohesió amb la tela i la pintura.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

La capa pictòrica és oli, i el seu estat es preocupant. La capa és molt fina i es transparenta la trama del llenç.

Tota la superfície presenta craqueladures múltiples, uniformes, que s'extenen per arreu especialment a les zones

més dedicades de cares, mans, aurèoles i túniques. Aquestes craqueladures, molt fines tenen les vores cap en fora i tendeixen a caure, presentant un aspecte sec, faltant-li elasticitat i tenint tendència a trencar-se al més mínim contacte.

CAPE DE SUPERFÍCIE

El vernís s'ha rovellat completament, engroguint del tot la superfície pictòrica, deixant els colors alterats, i amb un aspecte verdós general. El vernís no ha pogut evitar la tendència a desprendre-se de les craqueladures i també està escamat i pulverulent. Hi ha molta brutícia, pols i enfarinat general degut a la humitat.

ANNEXOS

El quadre té un marc de pí envernissat, color fosc, amb filet daurat a la vora del llenç i quatre petites decoracions florals una cada llistó. Exteriorment és rectangular i per la part de dins forma un arc de mig punt a la part superior.

Està completament foradat pels corcs. Els dos costats superiors estan enganxats a la tela en lloc de al marc.

CONCLUSIONS

Li cal una restauració urgent, sobretot de tipus consolidant.

Mantenir-lo lluny del sol directe, amb una temperatura de 18-20° C i una humitat relativa del 60-65%.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Desmuntat del marc.

- Restauració del marc.
- Desclavat de la tela del bastidor.
- Retoc de fuster del bastidor.
- Consolidació de la capa pictòrica.
- Planxat i fixació.
- Protegit de la pintura amb COLLETA i paper de seda.
- Neteja del llenç pel darrera.
- Reentelat amb PASTA DE FARINA. Clavat al nou bastidor.
- Retirar el paper de seda.
- Neteja de la capa pictòrica.
- Envernissat general.
- Estucat. Desestucat. Vernís a l'estuc.
- Retoc pictòric il.lusionista.
- Envernissat general.
- Restauració del marc.
- Desinfecció.
- Reomplerta dels forats dels corcs.
- Envernissat.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

Superficial de tota la peça. Desmuntatge del marc i neteja mecànica d'aquest i del llenç.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA / TINTES

S'ha fet un preparat a base de cola de conill fluixa, melassa de canya, gotes de fel de bou i gotes de vinagre, i s'ha anat aplicant el preparat amb un pinzell fi i molt

calent. S'ha anat posant un paper de seda i un drap i planxant maument per sobre, per tal que les craqueledures s'estovessin i quedessin ben adherides al suport. Un cop ben foses al llenç, se li ha posat COLETTA i paper de seda i se li ha donat la volta.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

S'ha netejat amb bisturí i aspirador, tota la extensió posterior del llenç i s'ha clavat a una fusta per tal de poder posar-li al damunt molt pes i que quedés el conjunt ben ple.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

Se li posen bandes de lli nou (prèviament rentat i planxat) i un pedaç al forat gros, enganxant amb PASTA DE FARINA. Un cop ben seques se li posa un pes a sobre 48 hores.

Humitejant amb cura les bandes, es van col.locant en el bastidor ja retocat pel fuster del museu. Es clava tot el llenç, es retira amb aigua calenta el paper enganxat amb COLETTA i un cop sec es comença el procés de neteja.

S'utilitza aigua amoniacada neutralitzant-la amb W.S. retirant una capa fina de vernís envellit que omplia el quadre de color d'oliva.

Un cop net, es dona una capa de vernís DAMMAR diluït en essència de trementina rectificada al 50%.

Ben evaporat i sec, s'estuquen les llacunes perdudes i el forat apedaçat. S'envernissa l'estuc.

Es fa un retoc il.lusionista al forat i a les petites

pèrdues de les cares, així com a la multitud de miquetes de craquel.lats perduts.

Es fa servir pigments BLOXX i vernís REMBRANDT de retoc.

S'envernissa tot, amb vernís final en spray, REMBRANDT.

MATERIALS / PROPORCIIONS

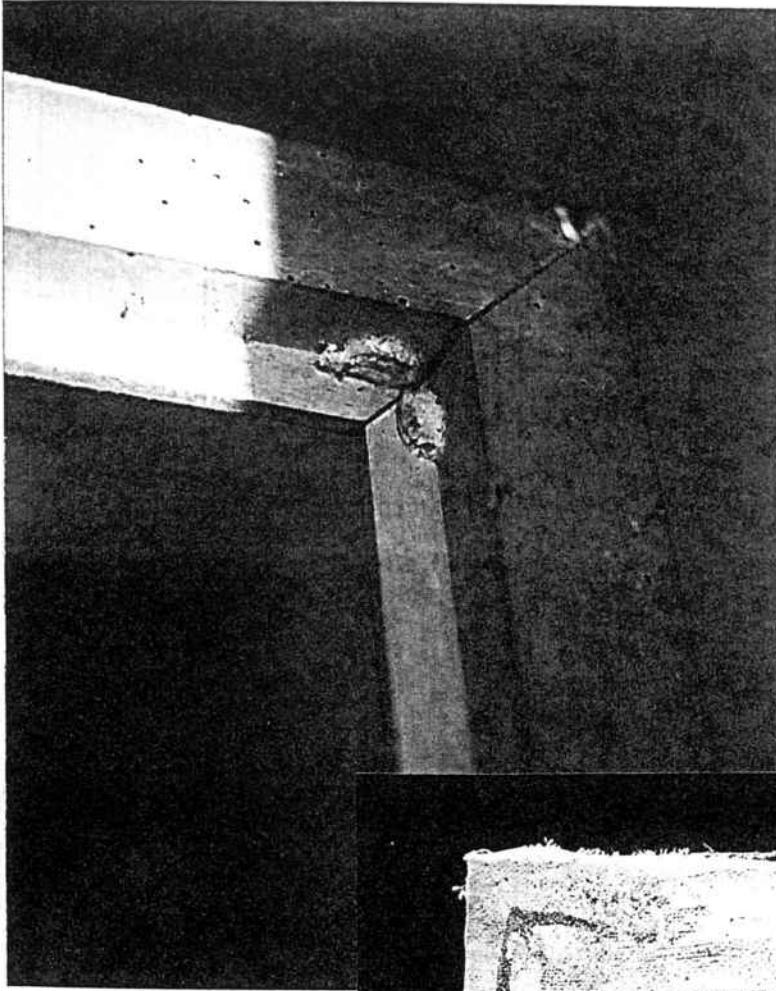
- Tela de lli rentada i planxada.
- WHITE SPIRIT.
- Vernís DAMMAR (Maimeri)
- Essència de trementina rectificada.
- COLETTA = 200 grams de cola forta
 - 200 grams d'aigua
 - 70 grams de melassa
 - 20 grams de vinagre
- PASTA DE FARINA = 540 grams de farina de blat
 - 1800 grams d'aigua
 - 30 grams d'alum de roca
 - 200 grams de COLETTA calenta
 - gotes de formol.
- ESTUC = cola de conill dissolta en aigua blanc d'Espanya a voluntat.
- PREPARAT = cola de conill fluixa
 - melassa de canya
 - gotes de fel de bou
 - gotes de vinagre
- Pentaclorofenol al 2% en xilè.

- Pigments en pols BLOCX
- Vernís de retoc brillant REMBRANDT.
- Vernís final brillant REMBRANDT en spray.
- Alcohol de 96°

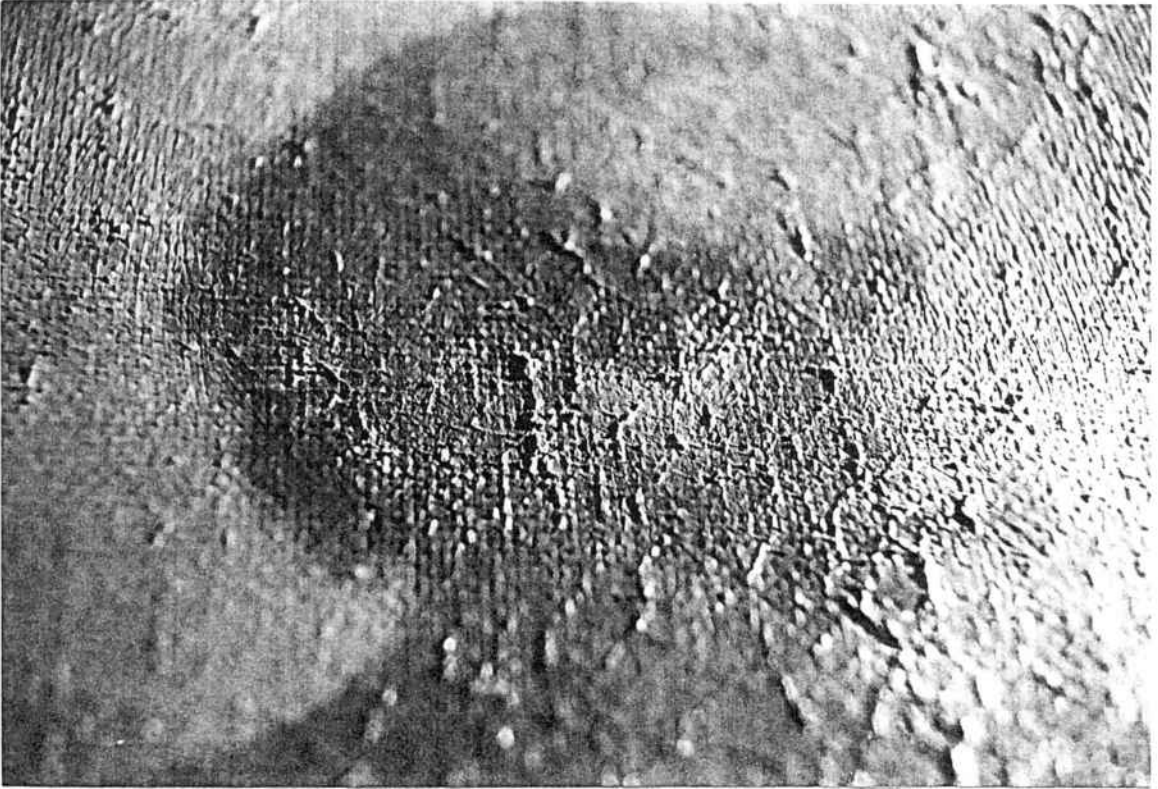
ELABORACIÓ DEL SUPORT

El bastidor s'ha retocat pel fuster del museu i s'ha tornat a utilitzar el mateix un cop arrodonits els cantells.

El marc s'ha desinfectat amb pentaclorofenol, s'han omplert els foradets (a centenars) del corc amb fideuets de cera tenyida de marró i s'ha envernissat amb un vernís lleugerament tenyit de color del color de la fusta. L'or, un cop net amb alcohol de 96°, s'ha envernissat amb vernís transparent.

Estat del bastidor, corcat i amb insectes i del tros de la tela que el marc amaga.

Estat de la superfície pictòrica perillosament bufada, i amb forats a la tela.

Sant Pere i l'Angel abans

i després de la restauració.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 20)

Quadre. N° d'inventari del museu: 147.214

MATÈRIA-TÈCNICA

Oli sobre llenç.

DIMENSIONS

66 cm x 51,2 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Figura masculina de mig cos, amb hàbit i aurèola al voltant del cap. Té les mans creuades damunt del pit i mira cap a l'angle superior esquerra, en el que es veu una cara amb quatre ales que l'envolten, de la que surten cinc raigs que signifiquen els estigmes de la passió. Representa el moment en que Sant Francesc, en èxtasi, reb les llaques.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes.

INICI DEL TRACTAMENT

Dia 6 de febrer de 1987.

FINAL DEL TRACTAMENT

Dia 13 de febrer de 1988.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Equip de restauració de la Facultat de Belles Arts de

la Universitat de Barcelona. Promoció de 1986-87 i de 1987-88.

INTERVENCIONS ANTERIORS

Aquesta restauració s'ha dut a terme en dues etapes, una començada el 6 de febrer de 1987 i deixada el 23 de març de 1987, i una altre iniciada l'1 de febrer de 1988 i enllestida el 13 de febrer de 1988. Anteriorment a aquestes dues fases, no havia rebut cap intervenció anterior.

OBSERVACIONS

Degut al mal estat de la peça, es pot veure a simple vista en sense cap ajut mecànic, l'existència d'un dibuix anterior a la realització del definitiu. La imatge de la cara del sant es veu nítidament pintada una altra vegada, molt més propera a l'angle esquerra, la qual cosa feia que quedés molt poc espai per representar la figureta de crist donant les llagues. Probablement per això es va repintar el dibuix inicial un bon troç més cap a la dreta, deixant un angle més obert, a fi efecte que es pogués pintar millor el símbol de Crist.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC

SUPORT

Tela de lli de factura artesanal molt debilitada, destensada i estripada, sobretot per la part inferior. Presenta taques d'oxidació a les vores degudes als claus rovellats que la mantenien clavada al bastidor.

PREPARACIÓ

Artesanal, de cola animal i carga. Presenta bona adhesió al suport, però no a la capa pictòrica que s'ha perdut en molts punts.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

Es prima i enormement resseca, molt debilitada i craquelada, està en un estat pulverulent que es perd en sense quasi ni tocar-la. Es manté una mica més sencera la part de les carnacions, que el seu millor tractament artístic, la fa una mica més resistent.

CAPES DE SUPERFÍCIE

Està absolutament enfarinat, mat, en sense rastres de cap vernís, i plé de pols, brutícia, deixalles de mósques i gotes de cera.

ANNEXOS

El bastidor està absolutament corcat, en sense cap consistència, de manera que s'ensorra al més mínim contacte. El marc tot i que està molt corcat, cal mantenir-lo, ja que és l'original.

CONCLUSIONS

Es aconsellable una restauració urgent i la conservació posterior lluny del sol directe, a 18-20° C i a 60-65% d'humitat relativa.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Fixat de la capa pictòrica.
- Protecció de la capa pictòrica.
- Retirada del marc.

- Retirada del bastidor.
- Aplanat del suport.
- Neteja posterior de la tela, mecànicament.
- Reentelat amb PASTA DE FARINA.
- Clavat al nou bastidor.
- Retirada de la protecció de paper.
- Neteja de la capa pictòrica.
- Envernissat lleuger.
- Estucat, desestucat, i envernissat de l'estuc.
- Retoc pictòric.
- Envernissat final.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

Lleugera neteja superficial de tota la peça.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA / TINTES

Donat el mal estat de tota la peça, s'ha posat COLETTA diluïda a tota la capa pictòrica, s'ha retirat el marc i el bastidor, i s'ha tornat a posar COLETTA més forta i paper de seda, per protegir la capa pictòrica i poder reentelar-la sense por.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

El suport ha estat netejat mecànicament, es a dir, amb bisturí i paper de vidre molt fi, i un cop net i ben escombrat amb un pinzell dur, s'ha posat a aplanar, amb una lleugera humitat, sota una fusta polida i força pes al damunt.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

S'ha reentelat amb PASTA DE FARINA en un suport nou de llí rentat i planxat. S'ha clavat, un cop ben seca la PASTA DE FARINA, al nou bastidor ben tensat. S'ha retirat la protecció de paper i s'ha netejat la superfície pictòrica amb Dimetilformamida i una mixta de WHITE SPIRIT i gotes d'amoníac.

S'ha envernissat lleugerament, s'ha estucat tot el que estava perdut i un cop desestucat el que sobrava, s'ha envernissat l'estuc.

S'ha fet una reintegració pictòrica il.lusionista amb pigments en pols BOCX i vernís de retoc.

Finalment s'ha donat una capa general de vernís final REMBRANDT en sprây.

MATERIALS / PROPORCIIONS

- Tela de llí rentada i planxada.
- WHITE SPIRIT.
- COLETTA = 200 grams de cola forta
200 grams d'aigua
70 grams de melassa
20 grams de vinagre.
- PASTA DE FARINA = 540 grams de farina de blat
1800 grams d'aigua
30 grams d'alum de roca
200 grams de COLETTA calenta
gotes de formol.
- Pentaclorofenol al 5% en xilè.
- Pintura plàstica LA PAJARITA.

- Estuc = cola de conill dissolta en aigua
blanc d'Espanya en pols, a voluntat.
- Dimetilformamida.
- Amoníac.
- Vernís de retoc REMBRANDT brillant.
- Pigments en pols BLOXX
- Vernís final REMBRANDT brillant en spray.

ELABORACIÓ DEL SUPORT

El marc s'ha desmuntat, desinfectat amb pentaclorofenol al 5% en xilè, consolidat i tornat a muntar.

S'ha estucat les pèrdues, envernissat l'estuc, retocat amb pintura plàstica i donat una capa de vernís final.

Un cop acabat de restaurar el quadre, s'ha muntat el marc, quedant el conjunt com estava a l'ingrés en el taller, però amb una situació òptima per a conservar-lo molt de temps si es segueixen les condicions post-tractament aconsellades.

Fotografia del Sant Francesc, segons la fitxa d'inventari del museu N° 147.214 abans de la restauració.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 21)

Quadre. N° d'inventari del museu: 147.215

MATÈRIA-TÈCNICA

Oli sobre llenç.

DIMENSIONS

67 cm x 52 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut. Segle XVII.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Sant Francesc rebent els estigmes. El sant, amb hàbit gris, de genolls i els braços separats, està en estat d'extasi mirant cap amunt, entre núvols, on es veu la figura de Crist que li dona els estigmes embolcallat d'ales rogenques.

Està en un ambient exterior, voltat de pedres i d'arbres i d'una gran part de cel. El sant du barba i aurèola daurada.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes.

INICI DEL TRACTAMENT

Dia 17 de febrer de 1987.

FINAL DEL TRACTAMENT

Dia 15 de maig de 1987.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Equip de restauració de 5è curs de la Facultat de Belles Arts de Barcelona. Curs 1986-87.

INTERVENCIONS ANTERIORS

L'estat de la peça és deplorable, però es poden observar uns empastaments, que semblen posteriors al moment d'execució de la pintura, que tapen forats i pèrdues de capa pictòrica.

OBSERVACIONS

Aquest llenç ha arribat al taller en un estat indescriptible, ja que es trobava enrotllat i entortolligat fent un servei impensable i indigne per a un quadre. Sembla ser que degut a la seva deterioració va anar quedant arraconat, i finalment serví per anar per terra tapant el corrent d'aire que passava per sota d'una porta.

Aquesta desgràcia mou a la simpatia cap a la peça, que mereix tornar a ser el que era: un quadre. El procés, però, és molt laboriós.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC**SUPORT**

La tela és de fabricació artesanal, molt gruixuda, de trama regular i tupida. Està resseca i encartronada, té una gran quantitat de brutícia per la part del darrera i les vores estan desfetes. La tela està plegada, esclafada i endurida. Degut al fet d'estar plegada, els plecs han trencat la capa pictòrica, i la tela ha quedat dèbil per la mala forma i per la humitat que ha rebut tirada per terra.

PREPARACIÓ

Artesanal. De color rogenc, de cola animal i carga. Té un gruix desigual i s'adhereix millor al pigment que a la tela, presentant nombroses pèrdues que deixen aquesta a la vista.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

La capa pictòrica, pintura a l'oli, és de considerable gruix. S'endevinen gammes de colors verds, marrons, ocres i grocs. Es distingeix fons, amb paisatge a la dreta i flors a l'esquerra de la figura. Malgrat tot l'estat de la capa pictòrica és acceptable, mantenint bona cohesió amb la preparació, però havent-se perdut el 25% com a mínim del conjunt.

CAPES DE SUPERFÍCIE

Aquesta és una capa de vernís bastant gruixuda, molt groga, molt envellida i pleníssima de brutícia.

ANNEXOS

Aquest quadre no tenia marc ni bastidor, era una rampoina tirada per terra. Ha calgut fer-li un bastidor al menys per poder restaurar-lo, el marc ja es veurà que se li posa.

CONCLUSIONS

Donat que el seu estat és ruïnós cal fer-li una restauració d'urgència. Mantenir-lo després lluny del sol directe, a 18-20° C. de temperatura i a 60-65% d'humitat relativa.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Neteja superficial.
- Fixació de la capa pictòrica.
- Primer intent d'aplanament.
- Consolidació general.
- Planxat definitiu.
- Protecció amb COLETTA i paper de la capa pictòrica.
- Reentelat.
- Clavat al nou bastidor.
- Retirada de la protecció de paper.
- Neteja de la pintura.
- Envernissat general.
- Estucar i desestucar.
- Envernissat de l'estuc.
- Reintegració pictòrica amb pigments i vernís.
- Envernissat general.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ**NETEJA**

Lleugera neteja superficial de tot l'embalum, tant pel davant com pel darrera tamponant amb WHITE SPIRIT.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA / TINTES

A base de COLETTA diluïda, i molt calenta, es va donant amb un pinzell una capa lleugera per la part del davant, fins aconseguir estorar el conjunt per poder així clavar-lo a una fusta i poder mantenir-lo pla.

Un cop aplanat, se li ha protegit la capa pictòrica amb COLETTA més espessa i paper de seda.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

Un cop protegit el davant, se li dona la volta a la tela i es neteja amb bisturí i pedra de lapidar la part posterior, terriblement bruta. Un cop neta i ben allisada, es consolida el suport procedint a un reentelat amb tela de lli nova, prèviament rentada i planxada, utilitzant com a adhesiu la PASTA DE FARINA.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

Un cop reentelat, es clava ben tensat al bastidor que li ha fet el fuster del museu, amb cunyes i vores arrodonides per tal de no marcar el quadre pel davant.

Es retira la protecció de paper i es neteja la pintura.

Els repintats ha calgut retirar-los amb bisturí i el vernís engroguit i brut, amb dues mixtes segons els racons de la tela. Mixta d'alcohol i aiguarràs i una altra mixta d'alcohol, acetona, aigua i Dimetilformamida.

Després de netejar a fons, s'ha envernissat tota la superfície.

Les pèrdues de capa pictòrica, escampades per arreu, s'han estucat i després de desestucar s'ha envernissat.

S'han fet retocs i reintegracions pictòriques amb pigments en pols LEFRANC, i vernís de retoc TITAN.

Un cop retocat, s'ha fet un envernissat general amb vernís brillant final REMBRANDT en spray.

MATERIALS / PROPORCIIONS

- Tela de lli rentada i planxada.

- WHITE SPIRIT.
- COLETTA = 200 grams de cola forta
200 grams d'aigua
70 grams de melassa
20 grams de vinagre
- PASTA DE FARINA = 540 grams de farina de blat
1800 grams d'aigua
30 grams d'alum de roca
200 grams de COLETTA calenta
gotes de formol.
- ESTUC = cola de conill dissolta en aigua
blanc d'Espanya en pols, el que calgui.
- Alcohol + aiguarràs.
- Alcohol + Acetona + Aigua + Dimetilformamida.
- Vernís de retoc TITAN brillant.
- Pigments en pols LEFRANC.
- Vernís final REMBRANDT brillant en spray.

ELABORACIÓ DEL SUPORT

El fuster del museu, ha fet un bastidor nou a la mida del quadre, un cop aconseguit allisar.

Li ha deixat les vores en sense cantó viu, per tal que no es marquin per la cara del davant, i li ha posat cunyes per poder tensor-lo del tot un cop acabada la restauració.

El quadre, un cop recuperada la seva condició com a tal, en el procés de reintegració pictòrica en el cavallet de la cel.la-taller de restauració.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 22)

Quadre. N° d'inventari del museu: 147.216

MATÈRIA-TÈCNICA

Oli sobre llenç.

DIMENSIONS

67 cm x 47,6 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut. Segle XVIII.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Verge Maria de mig cos llegint un llibre que aguanta amb les dues mans, mig obert. Míra cap a la dreta del quadre i al mateix costat hi ha una cortina recollida. La figura du vestit rosat, vel transparent al cap i manto verd fosc, com el color de la cortina. Porta una fina aurèola daurada i també daurades són unes lines del final de la cortina.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes.

INICI DEL TRACTAMENT

Dia 9 de març de 1989

FINAL DEL TRACTAMENT

Dia 5 de juliol de 1989

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Anna Nualart.

Fina Maristany.

INTERVENCIONS ANTERIORS

Aquesta obra degué ser més gran i, per motius que es desconeixen, va estar tallada i clavada en el bastidor directament per sobre de la capa pictòrica.

OBSERVACIONS

El bastidor actual de la peça està tan corcat que ha perdut absolutament la seva consistència i s'ha trencat a cada encaix. Ha perdut els nusos de la fusta, i està desfet en els llocs on té claus. No és el bastidor original amb el que va estar pintada la peça ja que ha estat retallada.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC**SUPORT**

Tela de lli, de teixit poc regular, segurament artesanal i bastant tupit. Els fils són gruixuts i amb bastants nusos. La trama és més gruixuda que l'ordit. Presenta una taca d'humitat a la meitat dreta que s'escampa des de la part inferior per tota la superfície. Tota la trama està esfilagarssada i amb petites bagues aixecades. No té vores. La tela està clavada directament al bastidor per damunt de la capa pictòrica amb claus de forja de diferents formes.

PREPARACIÓ

La preparació és artesanal, pràcticament inapreciable a simple vista. Veient les vores notem que té un gruix

mitjà. Es un compost protèic, possiblement caseïna.

No té bona adherència al suport degut a les agressions que ha patit. Allà on s'ha després s'ha perdut la capa pictòrica. La zona on els buits de preparació són més importants és la part inferior i la meitat dreta de la pintura.

Tota la superfície està craquelada uniformement, a causa de l'envelliment natural tant de la preparació com de la pintura.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

Es tracta d'una pintura a l'oli molt prima. La zona de la cara i el coll està millor conservada degut a que s'ha treballat amb més cura. A l'alçada del front hi ha una ratlla horitzontal molt marcada. Sembla el senyal deixat per un travesser del bastidor original, de dimensions més grans.

CAPES DE SUPERFÍCIE

Capa molt prima de vernís engroguit pel temps. Té un aspecte mat i polsós. També hi ha molts excrements de mosca i pols adherida.

ANNEXOS

No duia marc al entrar al taller, i el bastidor, degut al seu estat absolutament destruït, ha desaparegut al desmuntar-lo. Ha calgut fer-li un nou bastidor.

CONCLUSIONS

Cal restaurar urgentment, i conservar posteriorment lluny del sol directe, a una temperatura de 18-20° C i a

una humitat relativa de 60-65%.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Fixació de la capa pictòrica i de preparació al suport.
- Protecció de la capa pictòrica amb paper manila i COLETTA.
- Desclavar la tela del bastidor.
- Neteja del suport mecànicament.
- Aplanar el suport.
- Posar bandes.
- Tensar en un nou bastidor.
- Retirar la protecció.
- Neteja de la capa pictòrica.
- Estucar. Envernissar l'estuc.
- Retocar.
- Envernissat final.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

Lleugera neteja superficial abans de consolidar.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA / TINTES

Un cop separada la tela del bastidor, la qual cosa va caldre fer retallant-la al voltant dels claus rovellats i ensorrats en el bastidor corcat, es va fixar aquesta amb COLETTA molt lleugera. Posteriorment se li va posar paper manila.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

El suport ha calgut posar-lo pla damunt una fusta

clavant-lo amb claus inoxidable. Un cop seca la COLETTA es va començar el procés d'aplanat de la capa pictòrica, per intentar tornar al seu lloc les vores dels craquelats, així com els rebrecs de la tela sobretot pels voltants.

S'ha fet amb espàtula calenta interposant humitat i paper siliconat entre la pintura i l'espàtula. Això s'ha fet pels dos costats de la tela.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

Es van preparar les bandes de tela de lli noves, rentades i planxades. Es van esfilagarssar per tal que no es notés pel davant el senyal de l'afegit i es van aplicar a la tela amb PASTA DE FARINA.

Un cop ben seques les bandes es va tornar a tensar la tela al nou bastidor.

Es va retirar la protecció de paper manila i es va fer nombroses proves per tal de trobar el netejador idoni.

Aquest va ser un compost mixte de acetona, alcohol, aigua destil.lada i gotes d'amoníac.

Un cop neta la superfície es va envernissar, estucar, envernissar l'estuc, i fer els retocs amb pigments en pols i vernís de retoc REMBRANDT. Un cop acabat es va donar una capa de vernís final en spray.

MATERIALS / PROPORCIIONS

- Tela de lli rentada i planxada.
- WHITE SPIRIT
- COLETTA = 200 grams de cola forta
200 grams d'aigua

- 70 grams de melassa
- 20 grams de vinagre
- PASTA DE FARINA = 540 grams de farina de blat
1800 grams d'aigua
30 grams d'alum de roca
200 grams de COLETTA calenta
gotes de formol.
 - ESTUC = cola de conill dissolta en aigua
blanc d'Espanya tan com calgui.
 - Vernís brillant de retoc REMBRANDT.
 - Vernís brillant final en spray REMBRANDT.
 - Pigments en pols LEFRANC.
 - Mixta composta de = 1 part d'acetona
1 part d'alcohol de 90°
1/2 part d'aigua destilada
gotes d'amoniac

ELABORACIÓ DEL SUPORT

El nou bastidor es va fer segons les mides idònies que la tela restaurada propiciava, pel fuster del museu. Es va fer de tal manera que les travesses fossin ben arrodonides de cantells a fi efecte que no quedessin marcades pel davant. Al clavar la tela restaurada al nou bastidor es va fer amb claus inoxidables.

Detall del procés d'estucat i la peça un cop acabada la seva restauració

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 23)

Quadre. N° d'inventari del museu: 147.218

MATÈRIA-TÈCNICA

Oli sobre llenç.

DIMENSIONS

116 cm x 48 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Sopar de Sant Francesc. Es una representació d'una taula a la manera del Sant Sopar, en la que en el centre es veu la figura de Sant Francesc, amb les mans obertes sobre ella i amb actitud de beneir. Al seu voltant, sis franciscans per cada costat, com si fossin els dotze apòstols. A l'esquerra es veu un altra franciscà en una trona de refectori, fent una lectura en veu alta. A la dreta un dimoni, ben visible, tentant a un dels deixebles. Damunt de la taula, un llenç senzill i un menjar frugal. El quadre, de manera apaïsada és essencialment de color sèpia, amb una nota clara en les estovalles i les carnacions de cares i mans dels franciscans.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes. Actualment (1993) es troba en el refectori del monestir nou de les monges.

INICI DEL TRACTAMENT

Novembre de 1990.

FINAL DEL TRACTAMENT

Dia 17 de juny de 1991.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Carolina Camañes i Sánchez.

Carles Espinalt i Castel.

INTERVENCIONS ANTERIORS

Es veuen multitud de retocs, amb un producte no identificat semblant a betum. Probablement forma part del projecte restaurador de la monja afeccionada, que amb millor intenció que traça, va anar embrutant de negre tot allò que anà veient descrostonat. Momentàniament i de lluny, l'efecte de la peça millorava al no vèures la pintura caiguda i la tela a la vista, però al restaurar professionalment l'obra és una feinada afegida el tenir que retirar totes les enganxines, indiscriminades, que omplen racons, fons, hàbits i cares.

OBSERVACIONS

Xoca, el fet del mal estat de la peça pels cantells, que presenta cops i moltes pèrdues de capa pictòrica, més nombroses que la resta de l'obra.

Sorprèn, en un altre aspecte, la presència d'un dimoni tan exageradament evident i realista en un ambient general de misticisme i recolliment.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC

SUPORT

Tela de lli de factura artesanal i trama regular.

Les fibres són resseques i molt brutes, tenint diferents gruixos i nuosos per arreu, la qual cosa es evident per la part posterior, però pel davant la capa de preparació allisa el suport, fissent les irregularitats, i permetent una pintura de factura polida.

Les vores de la tela són molt deteriorades i gastades, degut al ròssec del bastidor.

PREPARACIÓ

Es artesanal, de color blanquinós, i d'aspecte senzill. Presenta bona cohesió entre la tela i la capa pictòrica.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

Té gruixos irregulars, està craquelada en gran mesura i té fortes pèrdues a les vores, així com empobriment general del color, degut potser a l'exposició al sol directe. Les carnacions tenen més bon aspecte degut al treball més primmirat, però els marrons i sèpies estan molt confosos i descolorits.

CAPES DE SUPERFÍCIE

Té una capa gruixuda de vernís engroguit i envellit, que confon tots els colors, deixant la superfície de color ocre. Enganxat en el vernís hi ha una gran capa de pols incrustada, excrements de mosques i restes de senyals de fum.

ANNEXOS

La peça es presenta en sense marc, amb el bastidor molt corcat i assenyalant les vores interiors en la tela.

CONCLUSIONS

Es aconsellable una restauració urgent, mantenir l'obra, un cop tractada, lluny del sol directe, a 18-20° C. i al 60-65% d'humitat relativa.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Fixació de la capa pictòrica.
- Protecció de la capa pictòrica amb COLETTA i paper fi.
- Desclavat del bastidor.
- Neteja posterior mecànica.
- Aplanat del suport.
- Aplicació de bandes de lli nou, per les quatre vores.
- Tensat en el nou bastidor.
- Retirat de la protecció de paper.
- Neteja a fons de la capa pictòrica.
- Envernissat lleuger.
- Estucat de les llacunes. Desestucat.
- Envernissat de l'estuc.
- Reintegració pictòrica.
- Envernissat general.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

Lleugera neteja superficial pel davant i el darrera.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA / TINTES

Se li ha donat una capa de COLETTA diluïda i un cop seca, se li ha tornat a posar COLETTA afegint-hi el paper de seda, a trocets, per tota la superfície del llenç.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

S'ha posat la peça cap per avall i s'ha netejat el suport mecànicament, amb bisturí i pedra de lapidar, a fi efecte de deixar-lo a punt per a posar bandes.

S'ha posat a sota d'una fusta amb molt de pes després d'haver donat a la tela una lleugera humitat.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

Un cop plana la tela, s'han col.locat bandes de llí nou, prèviament rentat i planxat, tot al voltant, enganxant-los amb PASTA DE FARINA, cuidant de deixar les vores desfilades, a fi efecte que no es veiés pel davant la ratlla del nou llí afegit.

Ben enganxades i seques les bandes s'ha tornat a clavar la tela en un nou bastidor, i s'ha retirat el paper de protecció de la cara anterior. S'ha netejat amb WHITE SPIRIT, i el vernís rovellat ha calgut retirar-lo amb aigua amoniacada, neutralitzant alhora amb WHITE SPIRIT.

S'ha envernissat lleugerament, s'han estucat les pèrdues tan nombroses a les vores, s'ha envernissat l'estuc i s'ha fet un retoc il.lusionista, donat que cap pèrdua interessava en gran mesura cap troç important, tret d'una llacuna considerable al costat del coll del segon Deixeble a la dreta a partir de Sant Francesc. Finalment, s'ha donat

una capa de vernís general a tota la tela..

MATERIALS / PROPORCIIONS

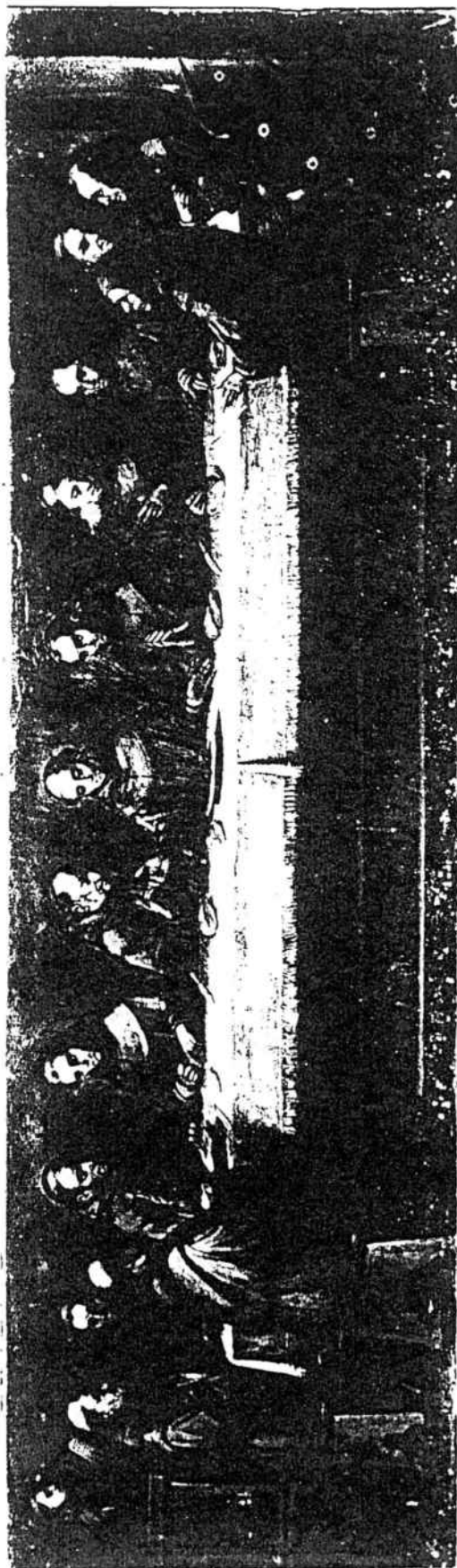
- Tela de lli rentada i planxada.
- WHITE SPIRIT. Amoníac.
- COLETTA = 200 grams de cola forta
200 grams d'aigua
70 grams de melassa
20 grams de vinagre
- PASTA DE FARINA = 540 grams de farina de blat
1800 grams d'aigua
30 grams d'alum de roca
200 grams de COLETTA calenta
goteš de formol.
- ESTUC = cola de conill dissolta en aigua
blanc d'Espanya, a voluntat.
- Pigments en tub MAIMERI.
- Vernís de retoc brillant REMBRANDT.
- Vernís final brillant REMBRANDT en spray.

ELABORACIÓ DEL SUPORT

El bastidor ha estat fet pel fuster del museu, a la mateixa mida del vell, cuidant de deixar les vores ben arrodonides per tal que no es marquessin a la part exterior del quadre.

MUSEOS DE ARTE
DE BARCELONA

N.º INVENTARIØ 147218

Fotografia del Sopar de Sant Francesc segons l'arxiu del
museu.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 24)

Quadre, N° d'inventari del museu: 147.220

MATÈRIA-TÈCNICA

Oli sobre llenç

DIMENSIONS

60 cm x 40 cm.

AUTOR-ÈPOCA

PE.PA.FA. Any 1631.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Representació d'un Calvari. Crist clavat a la creu, amb un estil que recorda el del Greco, està ja mort. A la seva dreta, a terra, la figura dolorida de la seva mare i la de Sant Joan amb túnica vermella mirant cap a ell amb ulls plorosos. Tot el fons és negre, menys la part inferior en la que es veu llunyana una ciutat emmurallada, que possiblement vol significar Jerusalem. Pel pont que dóna a la porta oberta de la muralla hi entra una figura. El cos del crucificat es retalla perfectament damunt del fosc del fons. Al peu de la creu hi ha unes pedres i un cap de calavera.

Al costat dret inferior, amb inicials daurades es llegeix:

PE.PA.FA r f cal pin 1631

i un cop tret el marc, més a la vora de la tela una altra inscripció en lletres vermelles diu:

Fa Ca 1621

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes. "Cor baix" de les monges, a l'església del monestir.

INICI DEL TRACTAMENT

Maig 1991.

FINAL DEL TRACTAMENT

Dia 21 de juny de 1991.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Carolina Camañes i Sánchez.

INTERVENCIONS ANTERIORS

No s'hi veu cap intervenció pictòrica, però el llenç, possiblement per la seva deterioració, va estar enganxat des de temps antic al bastidor.

OBSERVACIONS

Aquesta peça és especialment estimada per les monges, ja que la tenen en el lloc preferent del dit "cor baix" a l'església del monestir, a sobre de l'altar, i cada dia se la miren devotament.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC

SUPORT

Tela de lli de factura artesanal i trama regular. El seu estat seria prou bo si no fos que al estar encolada damunt d'un bastidor molt corcat, els forats dels corcs han foradat també la tela per totes les vores.

PREPARACIÓ

Es artesanal, de color blanc i molt prima. Presenta bona cohesió entre la tela i la capa pictòrica.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

Es molt prima i presenta nombroses petites pèrdues per arreu. Està molt rosegada per les vores i té una pèrdua més gran, situada a l'angle inferior esquerra del travesser de la creu. Les carnacions estan en bones condicions, però no així el fosc general del fons que sembla com si hagués perdut intensitat i té un color empobrit i alterat.

CAPES DE SUPERFÍCIE

El vernís que s'observa està molt engroguit i presenta una capa molt espessa de greix que altera els colors. Aquesta obra, per la seva especial situació, està sotmesa permanentment a l'acció del fum i l'escalfor de les espelmes, i a més el capellà de les monges té el deplorable costum de llençar repetidament cap a ella tots els vapors de l'incensari.

ANNEXOS

El bastidor, molt corcat, està pràcticament destruït. Està desencaixat pels angles i presenta un esvoranc molt gran al mig del travesser inferior que el parteix, quasi bé del tot, per la meitat. Els claus estan totalment rovellats i quasi no queden cabotes. El marc és molt senzill, la fusta està resseca i pintada de color negre molt perduda. No té quasi motlures, és molt llis, però tractant-se d'una peça de cult caldrà mantenir el mateix aspecte que té ara.

CONCLUSIONS

Es aconsellable una restauració respectuosa i consolidar en especial el bastidor i el marc, desinfectant i desinsectant ben a fons la fusta d'amdòs.

S'aconsella una temperatura de conservació de 18-20° C, i una humitat relativa del 60-65 % . Seria bo, que en el llarg temps que cal per assecat-se els vernissos de la restauració, no estigués el quadre sotmès a l'acció dels fums, tant de les espelmes com de l'incens.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Desmuntat del marc
- Neteja i desinfecció dels forats dels xilòfags
- Consolidació del bastidor
- Neteja de la pintura
- Estucat de les pèrdues
- Envernissat lleuger
- Retoc i nou envernissat
- Retoc i veladura final

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

La capa pictòrica , molt bruta, ha estat netejada amb WHITE SPIRIT, i els trossos més resistents amb una mixta de W.S. i Amoníac.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA / TINTES

S'ha envernissat tres vegades amb vernís brillant Rembrandt fins a quedar una superfície satinada i força igualada.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

Donat el cas que la tela estava encolada damunt el bastidor, i que aquesta és massa prima per intentar desenganxar-la, en sense risc de perdre'n la meitat, s'ha consolidat el bastidor en sense tocar la tela.

Un cop desinfectada amb pentaclorofenol, forat per forat, s'ha posat Araldit-fusta a tots ells en capes successives, per tal de guanyar el gruix necessari i donar-li més consistència. Al costat de Sant Joan hi havien uns forats considerables que havien traspasat la fusta i la tela. S'han tapat amb EXPANDITE ben a ran.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

S'ha estucat la pèrdua de l'angle inferior del travesser de la creu amb estuc clàssic, així com petites pèrdues escampades per arreu.

Un cop envernissades, es retoquen amb Maimeri en tub i vernís TITAN, així com la vora esmolada de la tela i els petits clarejats de tota la superfície.

A les 24 hores s'ha donat una veladura amb vernís i negre Maimeri, a aquells punts en que havia quedat el fons massa empobrit i esmolat.

MATERIALS / PROPORCIIONS

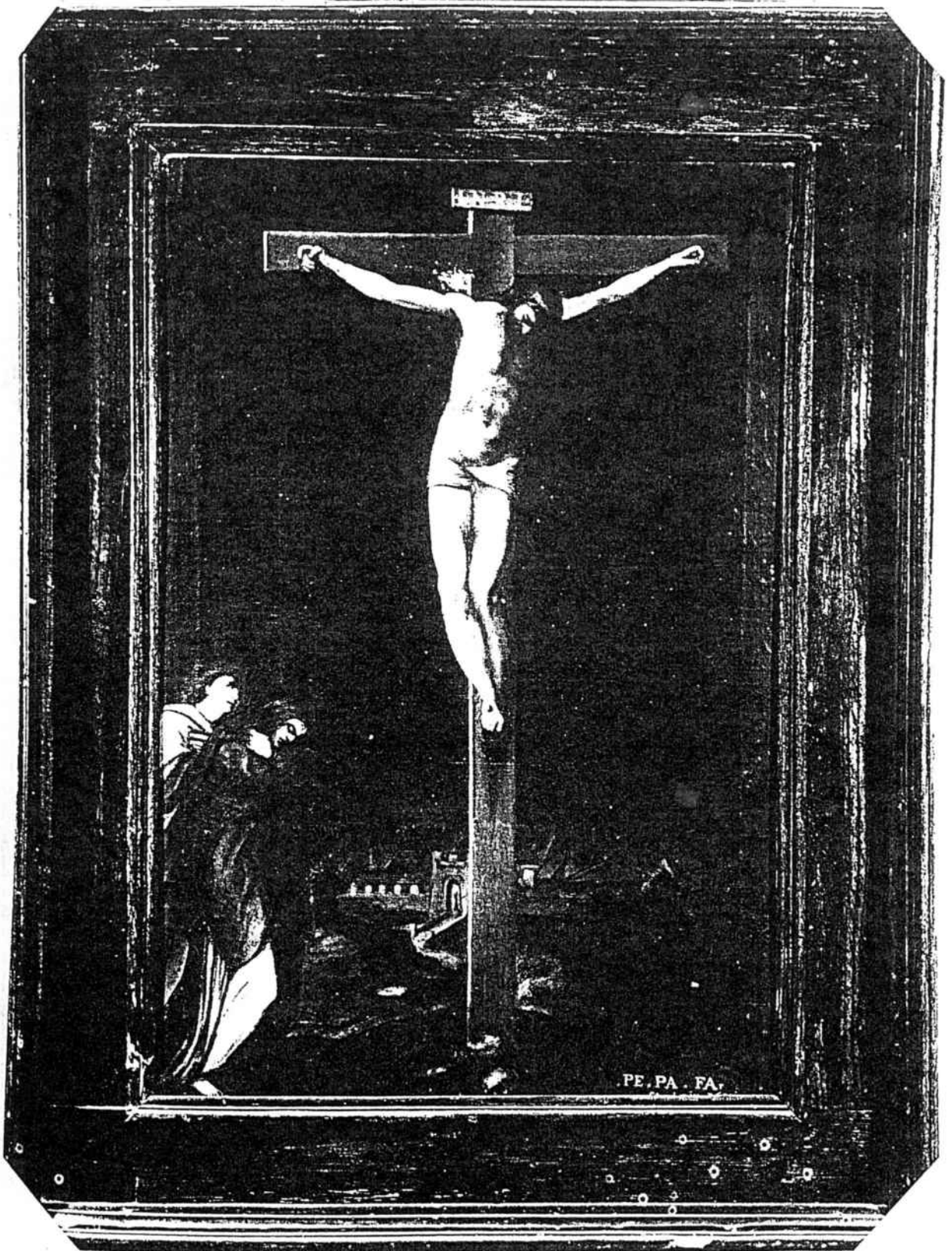
- WHITE SPIRIT pur
- W.S. amb un 10 % d'amoníac
- Vernís brillant Rembrandt, de retoc
- Pentaclorofenol al 5 % en xilè
- Araldit-fusta

- Expandite
- Maimeri, pigments en tub
- Vernís Titan per quadres
- Vernís final Rembrand en spray, brillant
- Estuc clàssic = cola de conill dissolta en aigua
Blanc d'Espanya a voluntat

ELABORACIÓ DEL SUPORT

El marc s'ha desinfectat igual que el bastidor, s'ha netejat amb W.S. i se li ha donat una capa de vernís brillant Rembrand. Un cop ben sec se li ha donat una altra capa, aquesta vegada amb una veladura de pigment negre Maimeri barrejat amb el vernís.

El suport bastidor ha estat reforçat, amb unes plaquetes metal·liques amb cargols inoxidable, en els quatre angles i en el troç quasi partit del travesser inferior.

Fotografia del quadre segons l'arxiu del museu, en la que es veu amb claredat la signatura del pintor en el costat inferior dret.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 25)

Quadre. N° d'inventari del museu: 147.224

MATÈRIA-TÈCNICA

Oli sobre llenç.

DIMENSIONS

86 cm x 69 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut. Segle XVIII.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Sant Josep, de mig cos, té a coll amb el braç esquerra el Nen Jesús, que dorm plàcidament recolzat damunt l'espatlla del Sant; aquest inclina amorosament el cap damunt el Nen. Al fons del quadre, al costat esquerra, sembla endevinar-se una branca d'atzucenes.

El Nen porta una túnica color rosat amb coll i punys blancs i Sant Josep vestit fosc amb coll i punys també blancs, i capa groga. El Nen té raigs daurats al voltant del cap i el Sant una fina aurèola també daurada.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes. Està col.locat a la paret del "cor-baix" on les monges resen els seus oficis cada dia, i li tenen un gran carinyo a aquesta imatge, ja que l'aspecte dolcíssim del Nen Jesuset les omple de tendresa.

INICI DEL TRACTAMENT

Gener de 1991.

FINAL DEL TRACTAMENT

Juny de 1991.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Carolina Camañes i Sánchez.

INTERVENCIONS ANTERIORS

La part baixa del quadre presenta nombrosos estrips, que alguna mà amb bona voluntat va intentar apedaçar enganxant-hi tela negra. Aquest va continuar el seu procés de deteriorament i es va tornar a apedaçar per sobre dels pedaços antics, en una altra època, o sigui que la visió posterior de la tela es una collecció de pedaços-apedaçats, enganxats en una tela més fina i deteriorada, la qual cosa la ha anat trencant encara més.

Hores d'ara els pedaços pengen mig caiguts pel darrera com uns parracs i pels forats que té la tela al davant cauen també esquinçalls de roba negra com unes cintes desfilades.

OBSERVACIONS

Malgrat el seu gravíssim estat de conservació, la pintura que s'observa (ben poca, per cert) és deguda a una bona mà. El tractament és molt acurat i les carnacions, que han aguantat millor el pas del temps i les calamitats, són d'una finura considerable. Dissortadament, l'estat de la tela no permetrà endevinar cap firma per enlloc.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC

SUPPORT

Tela de lli de factura artesanal i trama regular. L'estat d'aquesta tela es d'absoluta penúria, tan estovada i fluixa que penja absolutament destensada i amb els senyals del bastidor que es veuen per la part exterior.

Està completament estripada per tot l'extrem inferior i amb un forat considerable a la zona del cap de Sant Josep.

L'estat general d'aquesta tela, clarejada per arreu, en sense cap consistència, la fa quasi irrecuperable.

PREPARACIÓ

Per les humitats i els maltractaments, aquesta tela ha quedat pràcticament en sense capa de preparació. Sembla ser una finíssima capa de cola animal i càrrega, que ha anat desprenent-se trinxada i pulverulenta. La tela es veu a l'aire, color rogenca, en sense quasi senyals de restes d'aquesta capa. La cohesió amb el suport quasi no existeix i amb la capa pictòrica, tot i el mal estat general, és una mica millor.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

Es prima i molt resseca, i s'ha després amb la capa de preparació en milers de punts de la superfície de la tela. L'estat general de tota la peça recorda una mantellina molt calada, que, posada davant de la llum de la finestra no deixa veure més que forats, sembla com si la imatge que un dia va estar pintada hagués desaparegut.

CAPES DE SUPERFÍCIE

No té vernissos, o si en tenia, s'han deteriorat en tan gran mesura que ja no en queda ni rastre. La permanència d'aquest quadre al sol, a la humitat, i als maltractaments han fet que el vernís hagi quedat reduït a una capa polsosa en sense funció ni cohesió. Presenta un gruix considerable de pols i excrements de mosques molt incrustat per arreu, i donat el gran nombre de racons degut als forats i els parracs, ha fet més gruixos i més magatzems de brutícia escampada per tota la obra.

ANNEXOS

El bastidor caldrà restaurar-lo i arrodonir-li els cantells que els té vius i pot tornar a trencar la tela nova que s'hi posarà. El marc està molt corcat i té moltes trompades, així que caldrà també restaurar-lo, i es podrà aprofitar el mateix, un cop condicionat.

CONCLUSIONS

Es molt urgent una restauració, ja que el quadre està en unes condicions d'extrema gravetat.

Cal mantenir-lo posteriorment a 18-20° C de temperatura, lluny del sol directe i a 60-65% d'humitat relativa.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Retirada del marc. Restauració del marc.
- Retirada del bastidor. Reparació.
- Retirada dels pedaços pel darrera.
- Protecció de la capa pictòrica amb paper i COLETTA.

- Aplanament del suport.
- Neteja del darrera.
- Reentelat a un suport de llí nou.
- Clavat del nou suport al bastidor arreglat.
- Retirada de la protecció.
- Neteja de la capa pictòrica.
- Envernissat lleuger.
- Estucat de totes les llacunes grans.
- Envernissat de l'estuc.
- Reintegració pictòrica.
- Envernissat final general.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

Lleugera neteja superficial de tela, bastidor i marc.

Es retiren amb molt cura, amb aigua bullent i bisturí, els pedaços de la part posterior de la tela. Són de teles de colors fosc, totes diferents, recargolades i resseques per la cola emprada en l'apedaçament maldestre.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA / TINTES

S'ha donat una capa de COLETTA diluïda, posant la tela damunt de paper "Meline" per que no s'enganxés a sobre de la taula. Un cop seca, se li ha donat una altra capa, però aquesta vegada posant-hi paper de seda.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

Un cop seca la COLETTA i el paper de protecció, se li ha donat la volta cap per avall i s'ha netejat el suport amb bisturí i pedra de lapidar, a fi efecte de deixar la

trama i l'ordit de la poca tela que queda sencera, ben oberts i afinats per que el reentelat s'adhereixi millor.

Un cop llimat, s'ha posat una lleugera humitat i força pes al damunt per aplanar bé la tela.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

El bastidor s'ha netejat, desinfectat, i rebaixat els cantells vius, i s'ha aprofitat el mateix. S'ha reentelat la tela i s'ha clavat en el bastidor, tensant-la el màxim possible.

S'ha retirat el paper fí, amb aigua molt calenta i esponja, i, un cop sec, s'ha netejat lleugerament la poca capa pictòrica que li queda al quadre, amb WHITE SPIRIT, i unes gotes d'amoniac en aigua destilada. Un cop net se li ha donat una capa de vernís en sense diluir.

S'ha estucat la part de les carnacions i s'ha envernissat l'estuc. S'ha fet un retoc il.lusionista només en els trossos de les caretes, mans, peuet de Jesús i barbes de Sant Josep. S'ha donat una capa de vernís final en spray.

MATERIALS / PROPORCIIONS

- Tela de lli rentada i planxada, per tal de deixar-la en sense gens d'aquest i tova com la del quadre, o quasi.
- WHITE SPIRIT.
- COLETTA = 200 grams de cola forta
 - 200 grams d'aigua
 - 70 grams de melassa
 - 20 grams de vinagre

- Pentaclorofenol al 5% en xilè.
- Aigua destilada i gotes d'amoniac.
- Acetat de polivinil.
- Vernís REMBRANDT de retoc brillant.
- Pigments en tub MAIMERI.
- PASTA DE FARINA = 540 grams de farina de blat
1800 grams d'aigua
30 grams d'alum de roca
200 grams de COLETTA calenta
gotes de formol.
- ESTUC = cola de conill dissolta en aigua
blanc d'Espanya, tant com calgui.
- Cera verge.
- Vernís final brillant REMBRANDT, en spray.

ELABORACIÓ DEL SUPORT

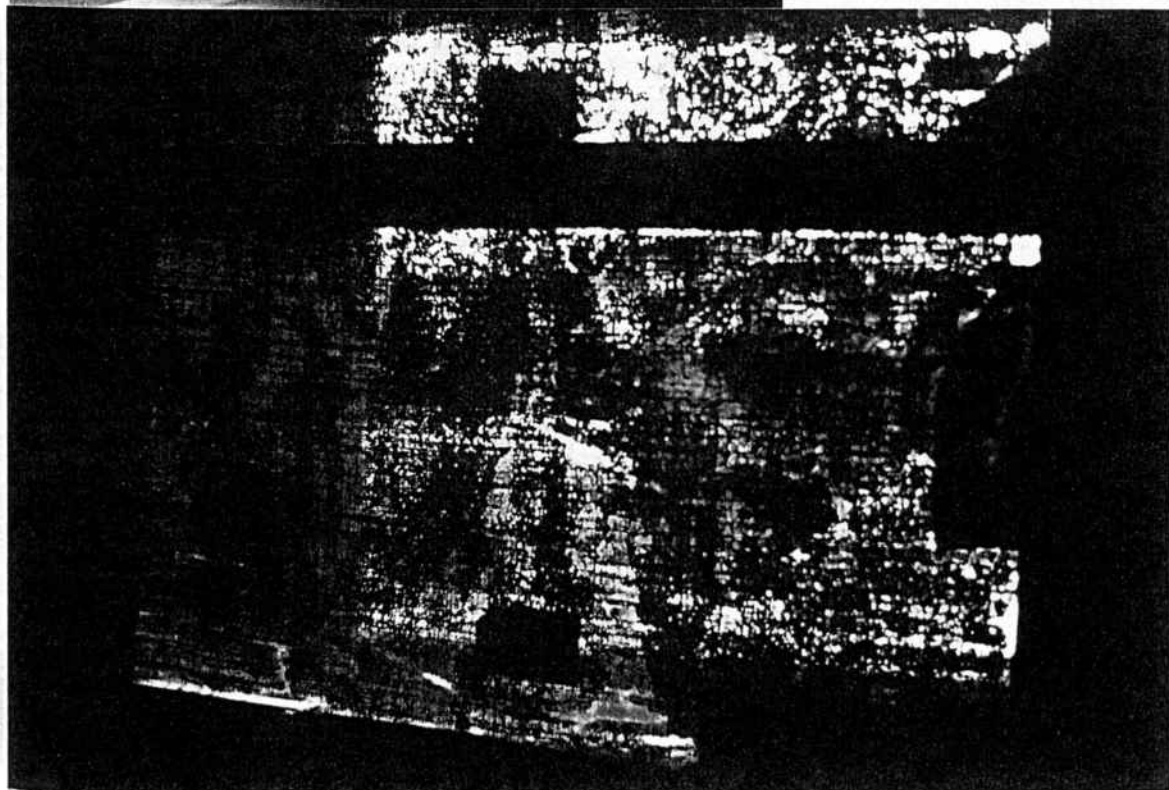
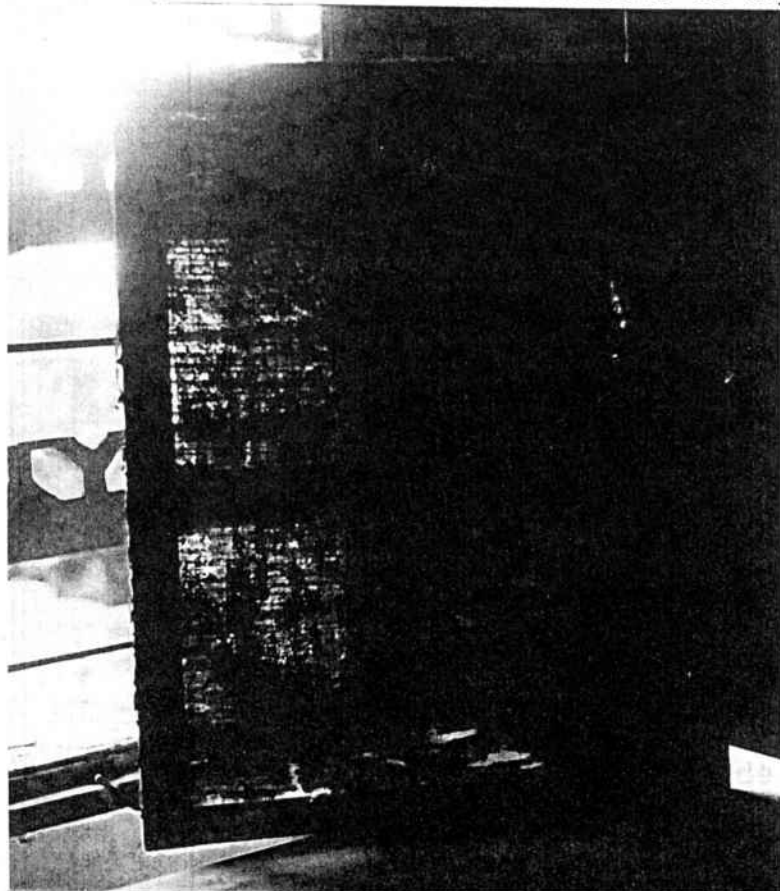
El marc, malgrat els corcs, la brutícia i el desencolament general, es podia restaurar prou bé.

S'ha netejat amb WHITE SPIRIT, s'ha desinfectat amb pentaclorofenol forat per forat i una xeringa i s'ha encolat de nou amb Acetat de polivinil. Se li han donat dues capes de vernís de retoc brillant, amb una mica de pigment marró molt fosc, a fi efecte que pugés el tó general en sense haver de pintar-lo.

Els forats de corc s'han tapat amb cera tenyida, i ha quedat prou dissimulat, amb el vernís final a sobre.

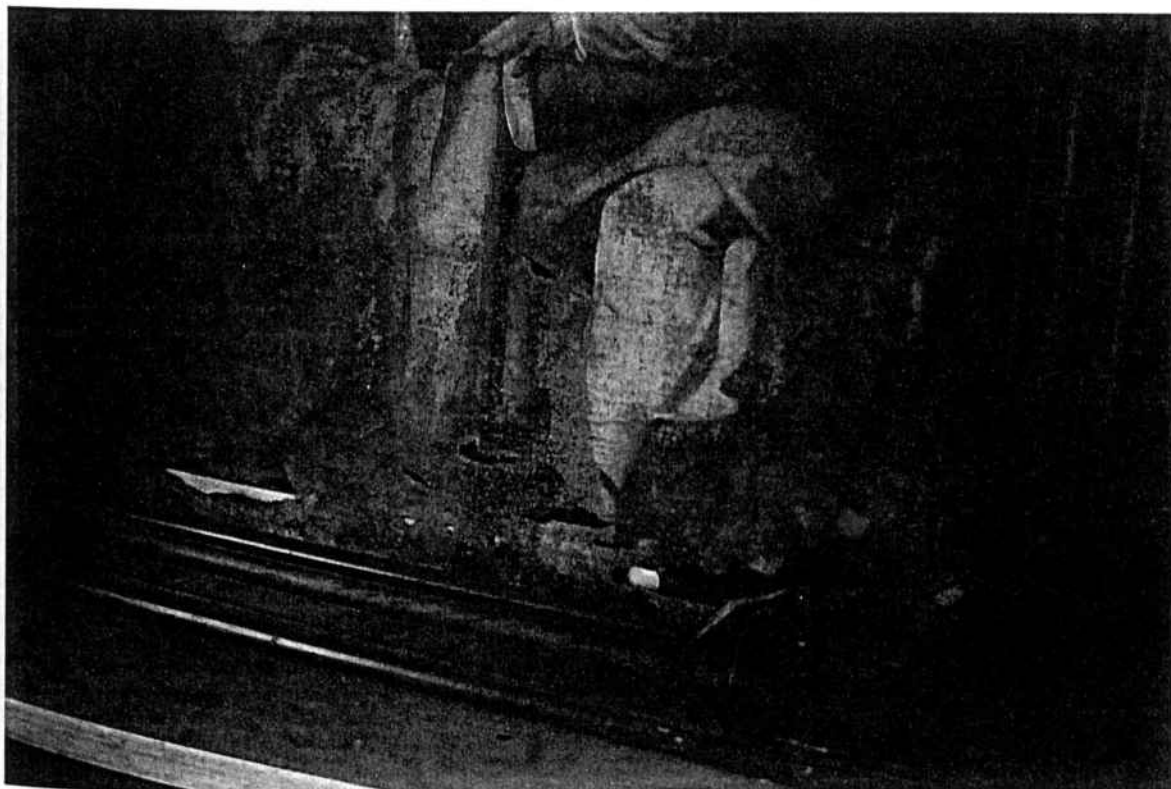
El quadre ha tornat al cor baix on les monges se'l miren encara amb més devoció.

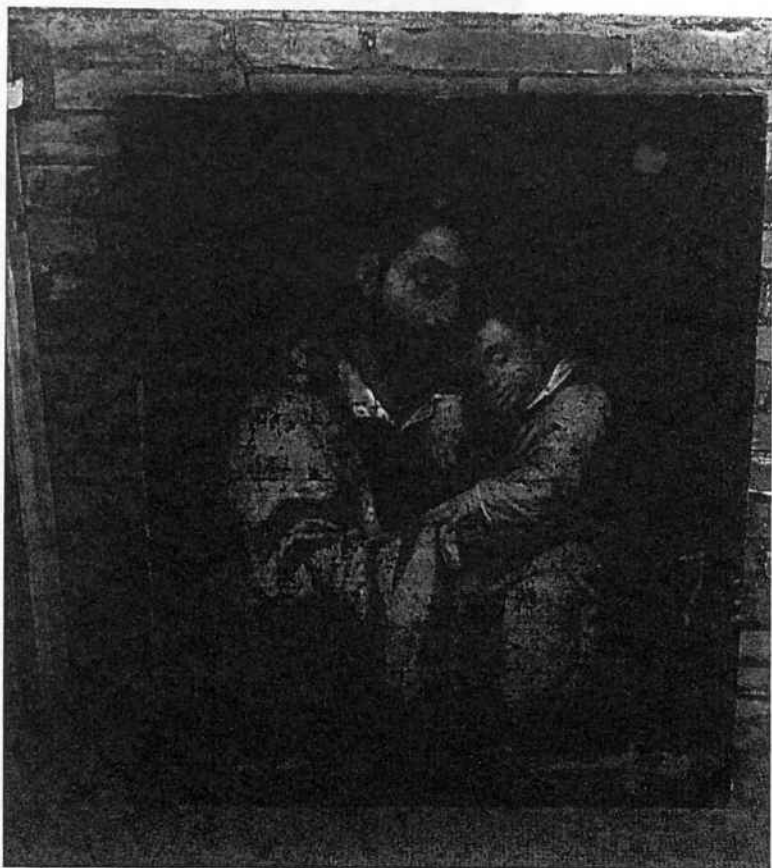
L'estat de la tela i la quasi inexistència de gruix pictòric es fa ben evident en aquestes imatges.

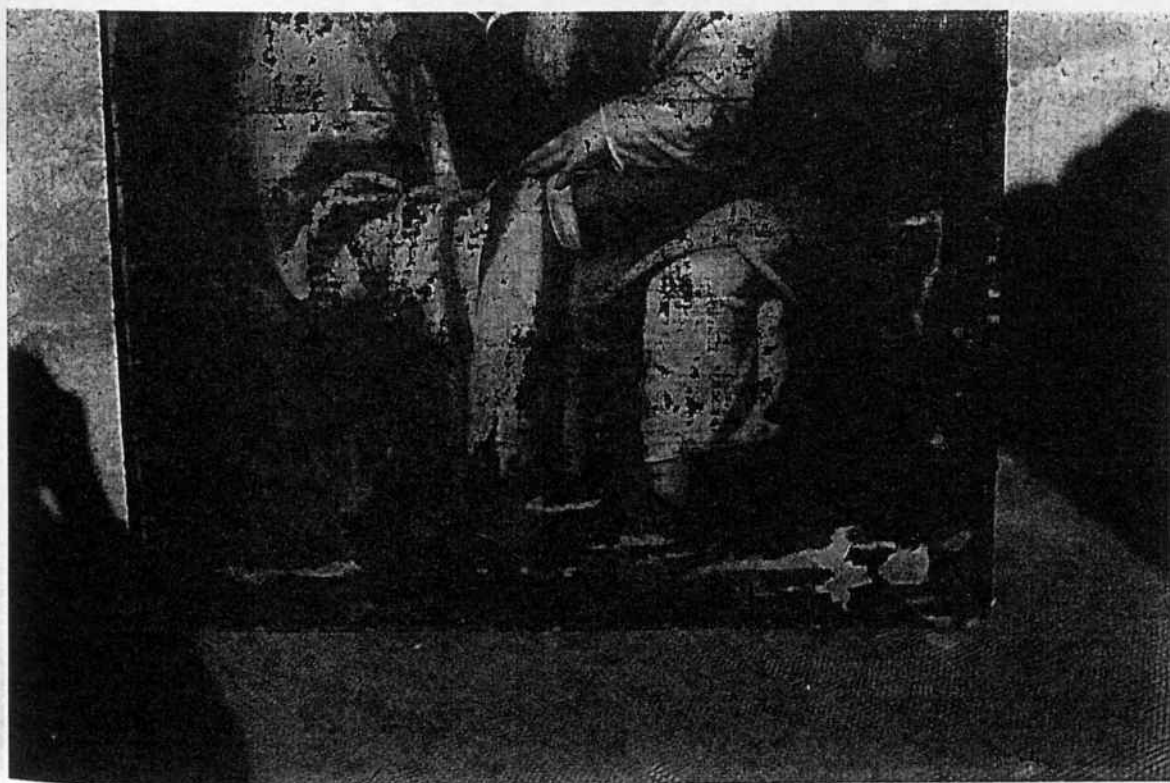

Apart de la capa pictòrica molt perduda, es veuen forats per arreu, amb l'aparició per ells dels folres enganxats i també trencats.

El quadre ja reentelat en una nova tela, tensat en un nou bastidor i envernissat.

Detalls del procés de reintegració pictòrica, previ estucat de totes les llacunes.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 26)

Quadre. N° d'inventari del museu: 147.225

MATÈRIA-TÈCNICA

Oli sobre llenç.

DIMENSIONS

103,5 cm x 82 cm sense marc.

115 cm x 95 cm amb marc.

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut. Segle XVII.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

La Magdalena de mig cos, coberta amb una estora prega a Déu amb un llibre obert a la falda.

Damunt una taula, al seu costat uns altres llibres, una calavera, un Sant Crist i una gerreta oberta.

La claror ve d'uns núvols que hi ha a la part alta a la dreta il.luminant la figura.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes.

INICI DEL TRACTAMENT

Maig de 1.985.

FINAL DEL TRACTAMENT

Dia 5 de juny de 1.985.

RESTAURACIÓ

"La restauració ha consistit en arreglar el marc, que s'havia trencat caient, i netejant el llenç i repintant

alguns bocins de pintura caiguts."

"Amb data d'avui el Servei de Restauració dels Museus Municipals de Barcelona, situat al Palau Nacional de Montjuïc, retorna al Museu-Monestir de Pedralbes, les obres que es relacionen a continuació i que havien estat dipositades per la Comunitat de l'esmentat monestir, per a la seva restauració, ara acabada satisfactòriament.

La Immaculada (167 cm x 113 cm) N° d'inventari 147.203

La Magdalena (103 cm x 83 cm) N° d'inventari 147.225

Fotografia del quadre segons l'arxiu del museu, amb N°
d'inventari: 147.225.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 27)

Quadre. N° d'inventari del museu: 147.251

MATÈRIA-TÈCNICA

Oli sobre llenç.

DIMENSIONS

33 cm x 25 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut. Segle XVI.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Santa Clara de mig cos. Du hàbit gris amb toca blanca i vel negre. A la mà dreta un lliri de Sant Josep florit. A la mà esquerra hi porta un llibre que suposadament és el de les seves fundacions i la seva Regla. Al fons es veu una taca vermella al cantó dret inferior, i a sobre seu la custòdia amb la sagrada forma, que la santa dugué en el seu miracle davant dels sarraïns.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes. Clausura.

INICI DEL TRACTAMENT

Dia 2 de febrer de 1989.

FINAL DEL TRACTAMENT

Dia 16 de juny de 1989.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Carolina Camañes i Sánchez.

INTERVENCIONS ANTERIORS

No sembla tenir cap intervenció anterior.

OBSERVACIONS

Segons la Directora del museu Ma. Assumpta Escudero, aquesta imatge és sorprenentment semblant a una monja viva enguany al monestir, dita sor Maria Pax.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC

SUPORT

Està molt destensat. Es tracta d'una tela de lli, de trama tupida molt nusosa i mal tramada, amb diferents gruixos i qualitats. Els fils estan esfilagarsats i presenten taques d'humitat generalitzades.

La part inferior de la tela té forats de xilòfags provinents probablement de la fusta del bastidor.

Aquest està molt corcat, ple de teranyines, amb els forats i els claus molt rovellats i alguns perduts, la qual cosa ha fet destensar irregularment la tela.

PREPARACIÓ

Es artesanal, color gris, i aspecte senzill. L'estat de conservació és molt dolent. Ha perdut adherència a la tela, la qual cosa ha provocat les degradacions de la capa pictòrica, presentant craqueladures i nombroses pèrdues de preparació i pintura, sobretot al costat inferior dret.

La humitat ha provocat també que la cola de la preparació es podreixi, perdent adhesió.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

Es tracta d'oli aplicat en una capa molt fina. No s'observan gruixos ni empastos. La capa pictòrica rep les conseqüències del mal estat de la preparació. Està plena de llacunes en sense capa pictòrica i aixecaments i craqueladures molt generalitzades.

En la superfície de la pintura es marquen els gruixos de la tela i en la part superior central els fils són tan gruixuts que la pintura no ha tapat el relleu.

CAPES DE SUPERFÍCIE

Si algun dia tingué vernís, ha desaparegut. Tota la superfície es veu molt resseca i amb un aspecte d'enfarinament general, probablement degut a la humitat, pols incrustada, restes de mosques i esquitxades blanques.

ANNEXOS

Porta un marc en les mateixes condicions dolentes que la resta de la peça. El marc és llis, no té relleus, sols una petita motllura al voltant de l'obertura interior. Està pintat de negre i la pintura ha caigut en gran part.

Aguanta el quadre amb 4 claus de ferro clavats dos en cada costat.

CONCLUSIONS

Es aconsellable la seva restauració urgent. Cal no tenir el quadre exposat al sol directe, mantenir-lo a 18-20° C. de temperatura i al 60-65% d'humitat relativa.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Fixació de la capa pictòrica i de la de preparació

al suport.

- Protecció de la capa pictòrica amb paper i COLETTA.
- Retirada del marc original.
- Desclavat del bastidor.
- Aplanament i planxat.
- Reentelat sobre llí nou.
- Clavat del nou suport a un nou bastidor.
- Retirada del paper de protecció.
- Neteja de la capa pictòrica.
- Envernissat lleuger.
- Estucat de les pèrdues.
- Envernissat de l'estuc.
- Retoc amb pigments i vernís.
- Envernissat final.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

Lleugera neteja superficial tamponant amb un cotó i WHITE SPIRIT.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA / TINTES

S'ha donat una capa de COLETTA diluïda i un cop seca se li ha donat una altra vegada més espessa posant-li paper manila a tota la superfície.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

S'ha clavat el suport a una fusta per allisar-lo i deixar-lo ben pla. Se li ha donat una capa lleugera de COLETTA diluïda per tal de millorar l'adherència de la capa de preparació a la pictòrica, pel darrera.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

S'ha preparat la tela nova rentant-la i planxant-la. S'ha reentelat la peça amb PASTA DE FARINA, i s'ha tensat en un nou bastidor. S'ha retirat la protecció de paper i COLETTA amb aigua molt calenta.

Un cop ben seca se li ha fet una neteja en varies etapes. Primer amb WHITE SPIRIT, i amb alcohol els enfarinats. Després amb una mixta de W.S. i amoníac, i un cop net se l'ha envernissat. S'han estucat les pèrdues i s'ha envernissat l'estuc.

Se li ha fet un retoc il.lusionista amb pigments en pols BLOCKX i vernís de retoc, i un cop acabat s'ha envernissat tota la peça amb vernís final REMBRANDT brillant en spray.

MATERIALS / PROPORCIIONS

- Tela de llí rentada i planxada.
- WHITE SPIRIT.
- COLETTA = 200 grams de cola forta
200 grams d'aigua
70 grams de melassa
20 grams de vinagre.
- PASTA DE FARINA = 540 grams de farina de blat
1800 grams d'aigua
30 grams d'alum de roca
200 grams de COLETTA calenta
gotes de formol.
- ESTUC = cola de conill dissolta en aigua

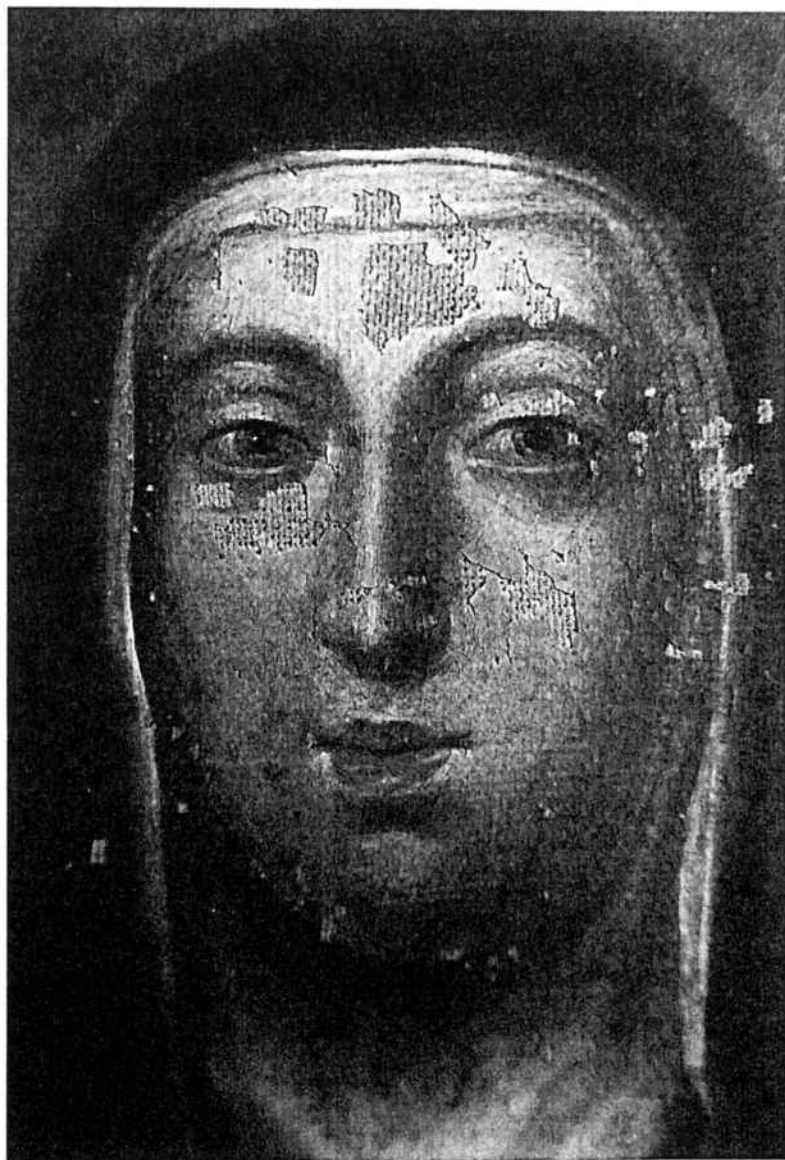
blanc d'Espanya tant com calgui.

- Amoníac 10% + WHITE SPIRIT 90%.
- Pigments en pols BLOCKX.
- Vernís brillant de retoc REMBRANDT.
- Vernís brillant final en spray REMBRANDT.

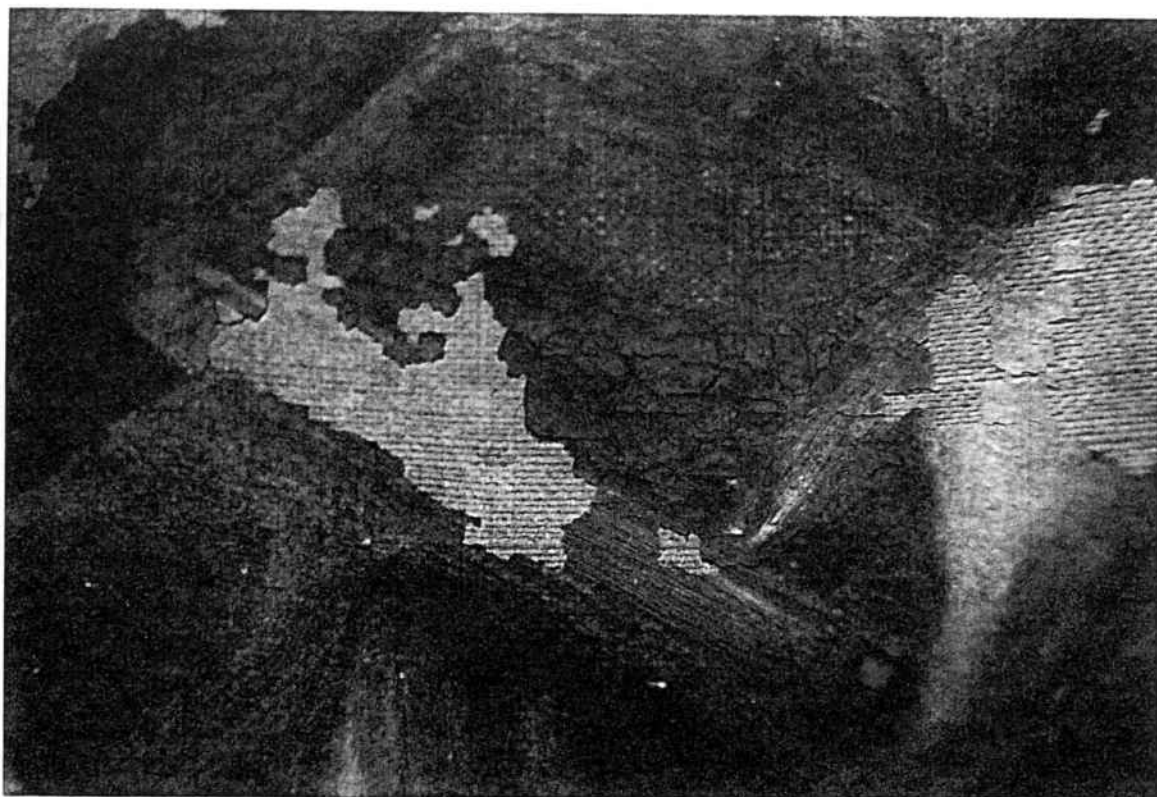
ELABORACIÓ DEL SUPORT

S'ha fet un bastidor nou a la mida, pel fuster del museu.

El marc s'ha netejat, consolidat, estucat i retocat tornant a posar-se com estava però canviant els claus per altres inoxidable.

La imatge de Santa Clara en la que es veu amb claredat les nombroses pèrdues de capa pictòrica i capa de preparació, que deixen la tela a la vista.

Pèrdues també a les mans de Santa Clara.

Procés d'estucat, un cop reentelat i consolidat el quadret.

El quadret un cop acabada la seva restauració i amb el marc també restaurat.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 28)

Quadre. N° d'inventari del museu: 147.254

MATÈRIA-TÈCNICA

Oli sobre llenç.

DIMENSIONS

2,36 metres x 1,81 metres.

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut. Segle XVII. Escola espanyola.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

"La Pietat". La Mare de Déu, amb una espasa clavada al cor, aguanta sobre els seus genolls el cos exànim de Crist. Al voltant, Sant Joan, les tres Maries, Nicodemus i Josep d'Arimatea. En el cel dos àngels (putti) plorant. La Verge du una espasa molt llarga clavada al cor i davant del grup, a terra, hi ha una safata arrodonida, daurada, amb la corona d'espines i els tres claus de la crucifixió. Totes les figures masculines porten vestuari exagerat, de reialesa, amb barrets historiats, ornaments de pells i sedes, i capes, cosa molt poc pensable en la realitat del segle I, entre personatges com eren els apòstols, triats entre pescadors i gent del poble.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes. Enguany està penjat a la planta de la infermeria, a la sala dita de la Reina, al costal del tinell de Can Bosch.

INICI DEL TRACTAMENT

Octubre de 1990.

FINAL DEL TRACTAMENT

Novembre de 1990.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Cecilia Illa.

Carolina Camañes i Sánchez.

INTERVENCIONS ANTERIORS

No s'evidencien intervencions anteriors. Algun retoc amb betum.

OBSERVACIONS

Tant el fons que representa el cel, com el mantell blau de la Verge i el vestit, també blau, de Sant Joan es veuen coberts d'una capa enganxosa de procedència desconeguda.

Es de témer l'actuació de la monja afeccionada a "restaurar" les obres del monestir, enfosquant les llacunes dels quadres o ennegrint els colors que li semblaven massa vius.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC

SUPORT

Tela: Bon estat general, lli, trama mitja, vores molt espatllades per l'oxid dels claus. Tota la tela s'ha destensat i ha fet una bossa inferior que ha anat perdent la capa pictòrica. Es veuen per la cara de la pintura els

senyals de la creu del bastidor degut a l'estobament general de tota la tela. També es fa molt evident una costura horitzontal que té la tela ben bé al mig del quadre.

Bastidor: Al tocar-lo es desfà completament. Està tan corcat que no s'ha pogut aprofitar.

PREPARACIÓ

Artesanal, molt prima. Despresa en molts petits punts i en un gran espai inferior esquerra. En general, bona cohesió entre la tela i la capa pictòrica.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

Bon estat general, bona cohesió a la preparació, petites pèrdues per arreu i gran pèrdua inferior esquerra.

CAPES DE SUPERFÍCIE

El vernís està completament rovellat, i tan engroguit que altera els colors que tapa. Presenta una capa general de brutícia i pols molt enganxades. També es veuen regalims de cera d'espelma a la part inferior.

ANNEXOS

El mantell de la Verge i el vestit de Sant Joan estan coberts d'una espessa capa negra que ha afectat negativament el blau original donant-li un aspecte pulverulent. El fons del cel apareix recobert d'una pàtina que amaga els detalls.

CONCLUSIONS

Es aconsellable una restauració, consistent primordialment al nou tensat de la tela i al retoc de les

petites pèrdues. Així com tenir cura d'evitar l'exposició al sol directe del quadre i mantenir-lo a 18-20° C. i amb una humitat relativa del 60-65%.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Fixació de la capa pictòrica i de la capa de preparació al suport original.
- Protecció de la capa pictòrica amb paper de seda.
- Retirada del marc.
- Retirada del bastidor corcat.
- Consolidació de la part posterior.
- Col.locació de bandes de llí tot al voltant.
- Clavat a un nou bastidor.
- Retirada de la protecció del paper.
- Neteja de la capa pictòrica.
- Envernissat lleuger.
- Estucat i nou envernissat.
- Retoc il.lusionista.
- Envernissat final.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

Lleugera neteja superficial i retirada del marc i del bastidor, que ha quedat fet a trocets i serradures de tan corcat.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA / TINTES

S'ha anat posant paper de seda damunt la capa pictòrica i pintant amb paletina i COLETTA calenta per sobre.

Un cop seca, es tensa la tela a la taula amb bandes de paper engomat a fi efecte d'aconseguir un planxat.

La capa pictòrica es posa de cara a la taula.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

Posat el quadre cap per avall es pinta tota la part posterior amb COLETTA de consolidació (1 COLETTA x 18 d'aigua) i es va planxant, posant paper Melinex entre la tela i la planxa.

Es posen bandes de lli, prèviament rentades i planxades, enganxades damunt el revés de la tela amb cola de contacte.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

Un cop fixat pel darrera i per davant, es torna a girar i es clava a un nou bastidor fet a mida pel fuster del Museu, amb les vores interiors ben arrodonides per que no es tornin a marcar per la cara anterior.

Es retira el paper de seda amb aigua calenta i esponja.

Un cop sec es comença el procés de neteja.

Donat l'estat de brutícia de la pintura es fa una neteja superficial i una altra més a fons.

La primera, amb WHITE SPIRIT general, i la segona amb aigua amoniacada, acid acètic diluït amb aigua, i alcohol.

Un cop neta la pintura se li dona una capa general de vernís. S'estuquen les llacunes i s'envernissa l'estuc.

Es fa un retoc il.lusionista amb tempera MAIMERI i després amb pigments i vernís de retoc. Envernissat final.

MATERIALS / PROPORCIIONS

- Tela de lli rentada, planxada i desfilada
- WHITE SPIRIT.
- Cola de contacte AVION
- COLETTA = 200 grams de cola forta
 - 200 grams d'aigua
 - 70 grams de melassa
 - 20 grams de vinagre
- COLETTA de consolidar (fermetura) COLETTA, 1 part x 18 d'aigua.
- Paper engomat.
- MELINEX
- Aigua amoniacada.
- Acid acètic diluït amb aigua.
- Alcohol.
- Vernís REMBRANDT de retoc.
- Tempera MAIMERI.
- Pigments LEFRANC.
- Vernís final REMBRANDT brillant en spray.

ELABORACIÓ DEL SUPORT

S'ha fet un suport nou, pel fuster del museu, i el marc s'ha netejat, desinfectat i consolidat, i després d'envernissar-lo s'ha tornat a col·locar.

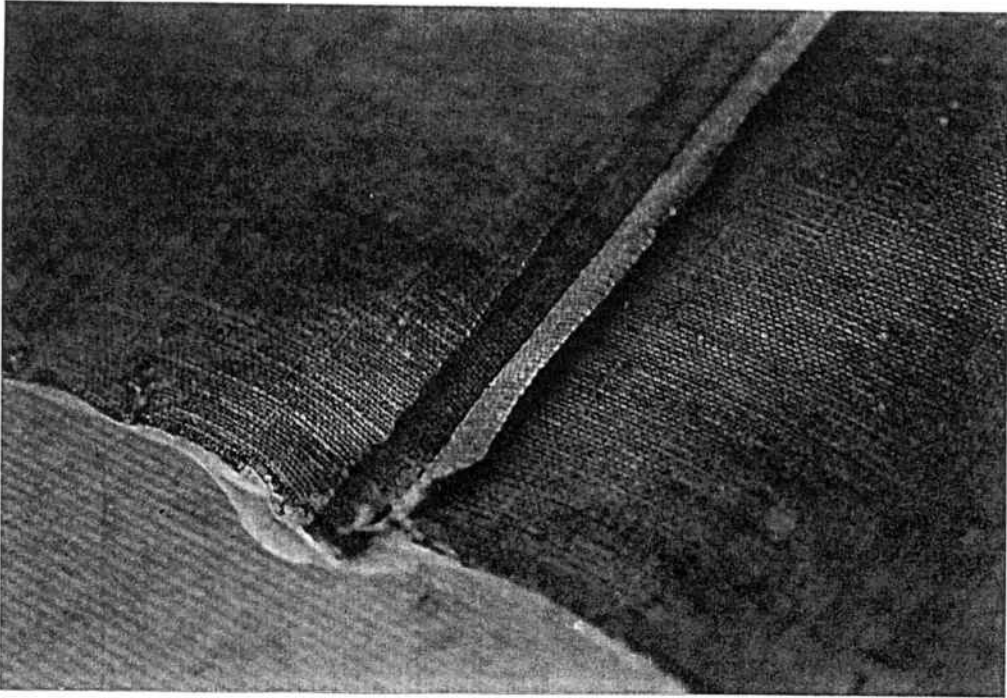
NOTES

El pigment blau del vestit de Sant Joan i del mantell de la Verge estava tan pulverulent, que no s'ha retirat tot el vernís que l'aguantava per por de perdre'l. S'ha fet una

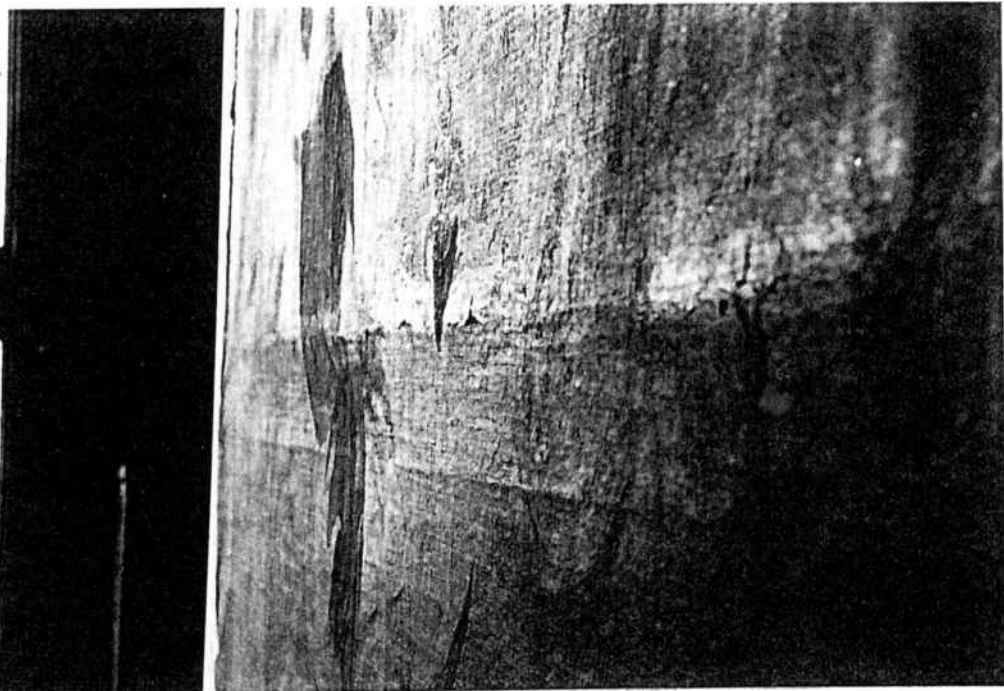
prova i al veure que no s'aguantava, s'ha optat per retirar el vernís fins a quasi tocar el pigment però en sense arribar-hi del tot. Ha guanyat amb color, ja que la capa fina de vernís vell que s'ha deixat no verdeja tant el blau com el gruix engroguit que tenia. Un cop tot envernissat ha quedat força igualat.

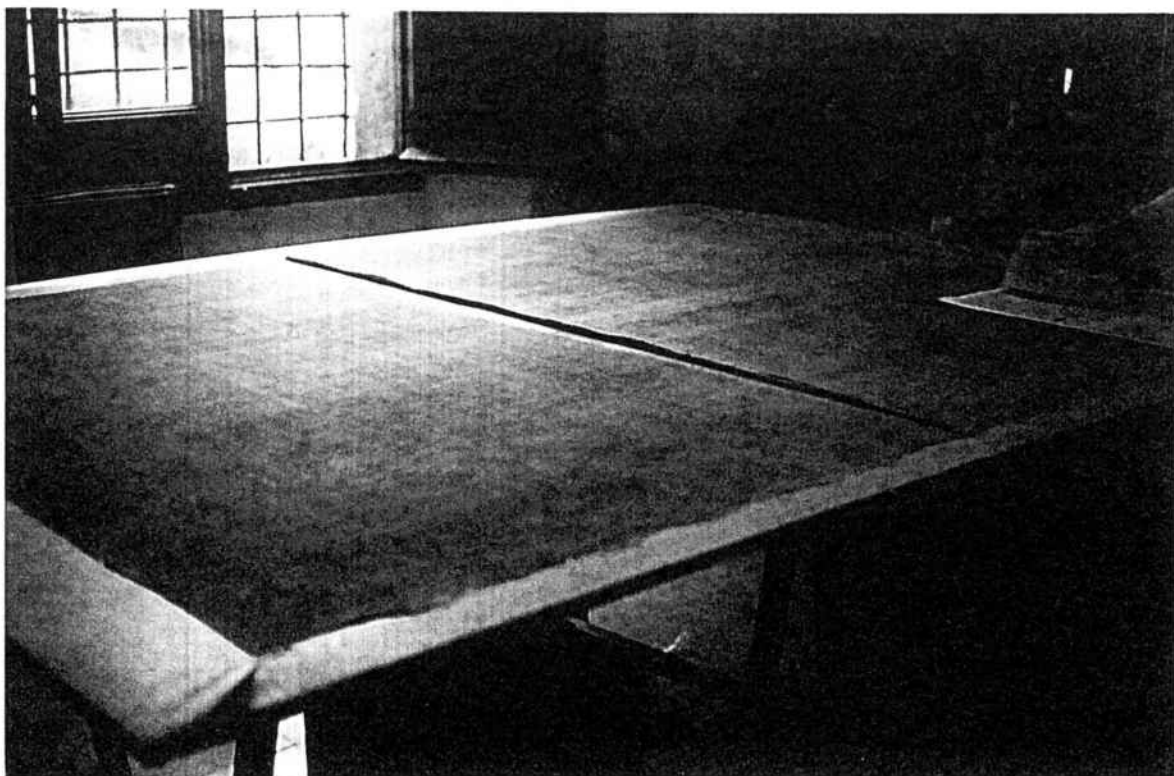

El quadre a l'entrar al taller de restauració. Donada la grandària de la peça ha calgut habilitar per aquest quefer una estança buida que les monges nomenen "Capella nova de l'infermeria" situada a la mateixa planta que el quadre.

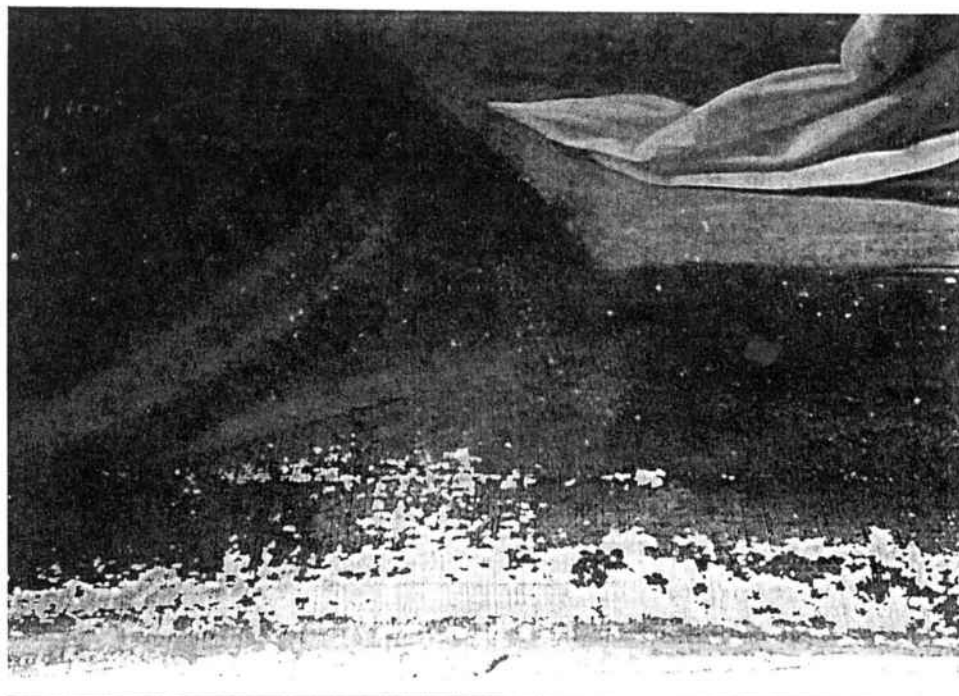
La costura que te la tela al bell mig, de forma horitzontal, ha fet caure la pintura seguint la seva linea pel costat del davant.

Procés de planxat i consolidat posterior del quadre.

Part inferior de la tela amb pèrdues de capa pictòrica.
El quadre en el procés de neteja.

El quadre estucat. I un cop ja llesta la seva restauració, posat de nou a la seva paret.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 29)

Quadre. N° d'inventari del museu: 147.261

MATÈRIA-TÈCNICA

Paper. Gravat.

DIMENSIONS

107 cm x 74 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut. Cap al 1800.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Religiós. Arbre Genealògic Franciscà. Un gran arbre obra les seves branques omplint tot l'espai del paper. Tota la família franciscana hi té cabuda. A l'angle inferior de la dreta es veu a Santa Clara amb la custòdia, davant de un grupet de clarisses en actituds d'èxtasi místic.

Cada sant té un rètol amb el nom i una breu biografia.

El quadre està voltat d'un marge en el que hi apareix una llarga cinta també amb inscripcions.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes.

INICI DEL TRACTAMENT

Tardor de 1988.

FINAL DEL TRACTAMENT

Dia 18 de gener de 1989.

RESTAURACIÓ

Laboratori de Restauració de l'Institut Municipal

d'Història.

RESTAURADORS

Cap: Montserrat Negre

Col.laboradors: Adela Reyes

Mireia Ricart

Antoni Negre

INTERVENCIIONS ANTERIORS

Hi ha intents d'apedaçar-lo, que no van reeixir.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC

SUPORT

Dues peces de paper de fil verjurat, blanc en el seu origen, enganxades després de la impressió, en direcció de fibra.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Ruïnós.

S'ha descobert tota mena de brutícia com: pols, colomassa, taques de pintures diverses, greixós. Erosions de rosegadors i de lapismes i moltes zones perdudes, pel que se'l considera incomplet.

PH=4. L'excés d'acidesa l'ha oxidat produint, junt amb la brutícia, aquesta tonalitat amarronada.

El fet que es trobi enganxat a un teler de marc de fusta trencada, encara l'ha foradat més i és per això que hi ha, al dors, un folre de cartolina àcida, un paper procedent d'un llibre imprès i una roba tipus "tarlatana".

Està clavat al marc amb uns claus de ferro que han oxidat el paper i al damunt, com a remat una tira blava de roba sedosa molt desgastada.

TIPUS D'IMPRESSIO: Tipogràfica.

TINTA: Negra, un sol color, debilitada i desgastada pel refrec.

ANNEXOS

Teler de fusta, fixe i amb travessers, incomplet. Trencat, esquerdat, caiguda de nusos, atac de xilòfags i claus oxidats.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Neteja abrasiva.
- Eliminació de tot el superflu.
- Documentació gràfica.
- Bany de neteja.
- Bany de blanqueig.
- Neutralització.
- Consolidació.
- Recomposició i unió dels bocins.
- Completació de les zones perdudes.
- Folre de paper japó com a reforç.
- Unió dels dos gravats com estaven inicialment.
- Premsat.

Tots els materials emprats són innocus i reversibles.

S'inclou la fotografia cedida, on l'Arbre encara estava sencer.

S'inclouen també les fustes que formaven el marc i la resta de cinta que el contornejava.

També 10 fotografies numerades del procés de restauració.

Treball realitzat en el laboratori de Restauració de
l'Institut municipal d'Història.

Carrer Santa Llúcia, 1 CASA DE L'ARDIACA. BARCELONA.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 30)

Retaule. N° d'inventari: 147.269

MATÈRIA-TÈCNICA

Oli sobre fusta.

DIMENSIONS

113,2 cm x 90 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut. Segle XVI.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Retaule. El Muntatge d'aquest està policromat i pintat, amb ornamentacions en forma de glà a la part semicircular superior. En aquesta part es veu a la Verge i a Sant Joan amb una gran lluminera en el centre voltada de núvols en els que estan sentats tots dos.

A sota, dintre de cada compartiment de la peça, hi ha cinc espais emmarcats amb les representacions següents: A la primera a l'esquerra es veu a la Verge, alletant l'infant Jesús, sentada al peu d'un arbre en un espai paisatjístic exterior però a l'esquerra es pot veure una cortina recollida donant a l'escena un aire teatral. A la dreta, al seu costat, es veu una escena exterior amb un castell al fons i un llac voltat de muntanyes. En primer pla es veu a Sant Jordi dalt d'un cavall blanc intentant matar un drac que té cua de peix habitant possiblement del llac del fons. Mig amagada darrera d'una pedra es veu a la

donzella que Sant Jordi ha d'alliberar.

A sota d'aquestes dues escenes es veuen unes altres tres. La primera a l'esquerra és la representació de l'oració a l'hort de Getsemaní. En primer terme es veuen tres apòstols dormint a terra, en segon la imatge de Jesús agenollat davant d'un àngel, voltat de llum, que du la creu al braç i li dona un calze.

L'escena del mig és la representació de Sant Andreu lligat a l'aspa motiu del seu martiri. Té el coll sagnant i els genolls i canells trencats. A sota seu, dos botxins li trenquen els peus, i al fons un castell.

L'escena de la dreta es la de Santa Eulàlia de cos sencer i a peu dret. Està en un interior, amb una columna a l'esquerra i una cortina recollida. Darrera seu es veu la seva creu en aspa, a la ma dreta du la palma del martiri i a l'esquerra un llibre.

A sota, a la pedrel·la, hi ha set caselles. Al mig l'anagrama JHS, i al seu costat, començant per l'esquerra: Sant Cristòfol amb el Nen, Santa Clara amb hàbit i la custòdia, Sant Francesc rebent els estigmes, Sant Antoni amb Jesús-Nen, Santa Caterina amb l'espasa i Sant Nicolau bisbe amb bàcul i el coixí amb les tres boles d'or del seu miracle.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes. Aquest retaule ha estat a l'infermeria fins l'any 1990, i l'any 1993 està a la cel·la de dia, a la planta baixa del claustre, dita de Sant

Josep.

INICI DEL TRACTAMENT

Dia 2 de febrer de 1990.

FINAL DEL TRACTAMENT

Juny de 1991.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Carolina Camañes i Sánchez.

INTERVENCIONS ANTERIORS

Dissortadament, amb més bona intenció que traça, una monja afeccionada a la restauració, però en sense cap coneixement professional, es va dedicar a dissimular les pèrdues de capa pictòrica amb una estranya mescla no identificada que, semblant a betum, anava posant en tots els raconets que hi veia la capa de preparació o la fusta a l'aire. La qual cosa ha fet que la restauració correcta fos molt laboriosa doncs els emplastres han costat molt de retirar.

OBSERVACIONS

Aquest retaule, com la majoria dels de Pedralbes, que es desmonten pel darrera i les peces dels compartiments són intercanviables, són de diferents procedències i fetes per diferents artistes. En aquest cas es noten varies maneres de fer entre el troç de Sant Andreu i la resta dels components de l'obra.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC

SUPPORT

La fusta d'aquest retaule és molt dura i està resseca, així com tremendament atacada pels xilòfags, en especial la part de l'estructura exterior inclosa la piedel.la.

Aquesta està en unes condicions deplorables, ja que pels trasllats que ha degut patir en els anys que té de vida, se li han fet malbé els cantells inferiors faltant-li un bocí sencer del costat dret.

La fusta dels quadrets està esquerdada, plena de cops que han deixat la fusta a la vista i amb forats de corc.

També tenen claus que la cabota surt pel costat de la pintura fent un estrany embalum

PREPARACIÓ

Es artesanal, de color groguenc i ben adherida al suport.

En general està completa, menys en els trossos que per algun cop ha saltat tot el conjunt, fins a deixar la fusta a la vista.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

Es molt prima i presenta diferents estats de conservació.

En el timpà superior presenta un estat pulverulent en gran part dels vermells, així com un empobriment de la capa pictòrica generalitzat. Cada imatge té diferents estats de conservació. La Verge alletant té nombroses pèrdues per arreu de la seva superfície, i els blaus molt alterats per

l'oxidació del vernís vell, així com alguns cops que deixen la fusta a l'aire. El Sant Jordi també té els mateixos desperfectes, però a més hi ha trossos en que la capa pictòrica ha quedat tan descolorida, que es veuen senyals del llapis de l'artista en el treball del disseny previ.

Damunt de la fusta i dels "pentimentos" posteriors, la qual cosa ens demostra que va treballar en sense projecte i anava provant a mida que pintava. El drac del Sant Jordi està dibuixat de manera contrària a com va estar pintat després.

L'oració a l'hort té una profunda esquerda vertical que, situada a l'extrem dret de la peça va des de la vora fins a 1/3 de la llargària total. A la part de dalt de l'esquerda apareix el bony de la calota d'un clau molt gros, que en el seu moment va estar tapat per la capa de preparació i la pintura al damunt, però ara ha anat apareixent i és molt evident. També té perdudes generalitzades i cops que deixen veure la fusta.

Sant Andreu és el més deteriorat i el que ha patit més les ansies restauradores de la monja artista, i està plé d'emplastres negres completament mates que ho embruten tot. Té molts forats de corc, dues esquerdes verticals a cantó i cantó, i la figura del Sant té l'aureola, que algun dia degué ser daurada, amb un rascat que deixa la fusta a la vista. Aquesta peça no sembla pintada per la mateixa mà ni té el mateix tarannà, ja que la pintura no arriba a la vora de la fusta, sinó que deixa dos centímetres als costats i

un centímetre a dalt i abaix en sense pintar, contràriament als altres quadrets que la pintura arriba fins ben bé a la vora.

La imatge de Santa Eulàlia també té moltes petites pèrdues, forats de corc, un cop molt fort al front que hi ha fet saltar pintura, preparació i un troç de fusta i una mossegada a la part superior a la vora que n'ha fet desaparèixer un troç, deixant un esvoranc en sense remei. En general tota la capa pictòrica està molt esclarissada, el vermell transparenta el llapis del dibuix de sota, i hi ha la presència d'un blanc d'actuació estranya, molt opac.

Els sants de la piedel·la estan pintats de manera molt escarida, i el fons de tots ells presenta un aspecte enfarinat i plé també de forats de corc.

CAPE DE SUPERFÍCIE

El vernís de tot el retaule està molt engroguit per l'oxidació, deixant els colors alterats. Els repintats de betum embruten exageradament el troç de Sant Andreu, i en general està la peça resseca i triturada.

ANNEXOS

El muntatge del retaule està molt més corcat, potser perquè la fusta és més tova, i el troç que emmarca els quadrets deuria estar fet de colrada de plata i fons blau fosc i per l'acció de l'aire i la desaparició del vernís s'ha tornat quasi negre, deixant el dibuix decoratiu quasi sols suggerit.

CONCLUSIONS

Li cal una restauració urgent. Es aconsellable mantenir-lo després a 18-20° C de temperatura, i a 60-65 % d'humitat relativa, i sobretot lluny del sol directe.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Desmuntatge general.
- Desinfecció i desinsectació general.
- Consolidació de la capa pictòrica.
- Tapat dels forats dels corcs.
- Estucat de les llacunes i envernissat.
- Retoc il.lusionista.
- Envernissat final.
- Reconstrucció dels trossos perduts del marc.
- Estucat, desestucat, envernissat.
- Retoc il.lusionista.
- Envernissat final.
- Muntatge dels quadrets en els seus llocs.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

Primer s'ha desinfectat la fusta amb pentaclorofenol al 5% en xilè, forat per forat, amb una xeringa molt fina.

S'ha procedit a retirar el betum de Sant Andreu.

La neteja general s'ha fet primerament amb WHITE SPIRIT per arreu, i els trossos que es feia insuficient s'ha preparat una mixta d'aigua amoniacada, neutralitzant alhora amb W.S.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA / TINTES

Com a fixació s'ha donat una capa general de vernís REMBRAND brillant amb paletina.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

Un cop desinfectada la fusta pel darrera, se li ha posat ARALDIT-fusta a les esquerdes grosses i s'ha envernissat tot, per tal de donar aliment a la fusta, amb oli de llinosa molt pur.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

Verge alletant: Tapat dels forats. Estucat de les llacunes i envernissat. Retoc il.lusionista. Envernissat final. Cal observar, en aquesta imatge, el troç clar del colze de la verge que es veu a la dreta ja que semblava un descolorit, però, un cop feta la neteja del quadre, ha resultat que era la cama del Nen que, per un despiste del pintor, li va quedar tan llarga que hagués tingut una mesura exagerada i va decidir pintar-la plegada i retocar l'errada anterior.

Sant Jordi: Igual que l'anterior. Cal notar, a sota del color groguenc del terra, el dibuix a llapis que després l'artista va tapar, per canviar el drac de positura.

Oració a l'hort: Tapat de l'esquerda vertical i estucat de les llacunes, envernissat i retoc il.lusionista.

Sant Andreu: Igual que l'anterior. L'aureola de Crist s'ha deixat tal qual, sols s'ha envernissat, i s'ha deixat a la vista el senyal de la barbàrie del que, pensant-se que recolliria l'or, el va rascar amb ignorant avarícia.

Santa Eulàlia: El mateix sistema dels altres. Però, donat el problema que representa refer un caixal en una vora, i tenint en compte que el marc tapa quasi 1 cm. el voltant de tota la peça, no s'ha tocat l'esvoranc del cantell superior

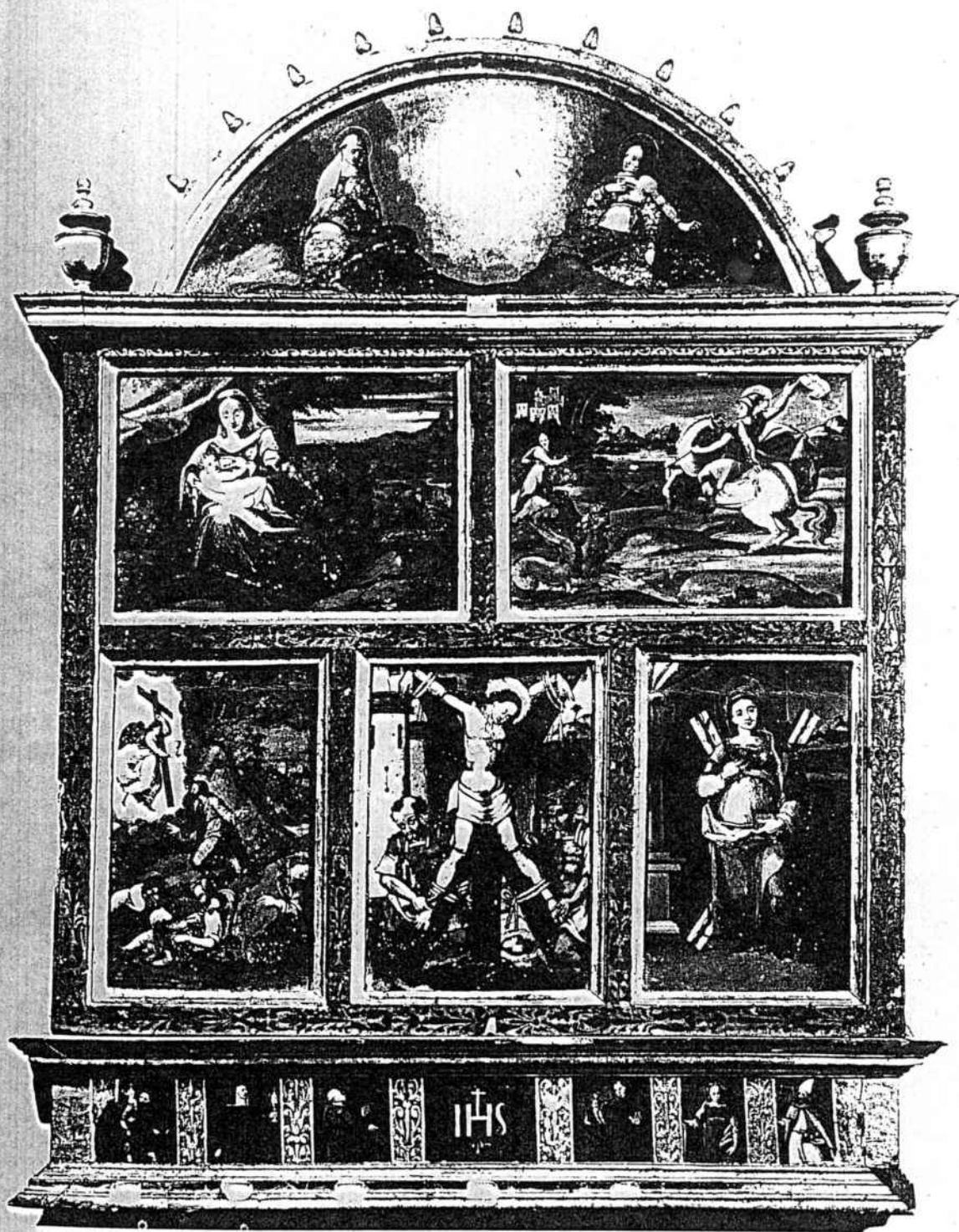
MATERIALS / PROPORCIONES

- Pentaclorofenol al 5% en xilè
- ARALDIT-fusta.
- Vernís REMBRANDT brillant.
- Oli de llinosa pur
- WHITE SPIRIT.
- Amoníac i H₂O amb un 10% d'amoníac.
- ESTUC CLÀSSIC = cola de conill dissolta en aigua blanc d'Espanya a voluntat.
- Alcohol etílic de 96°.
- Pigments en tub MAIMERI.
- Vernís final REMBRANDT brillant en spray.

ELABORACIÓ DEL SUPORT

S'han refet pel fuster del Museu els cantells inferiors de la predel.la amb fusta nova i s'han encolat en el seu lloc corresponent. Aquesta fusta s'ha estucat, envernissat, retocat amb pigments imitant el color de l'or, i s'ha envernissat de nou.

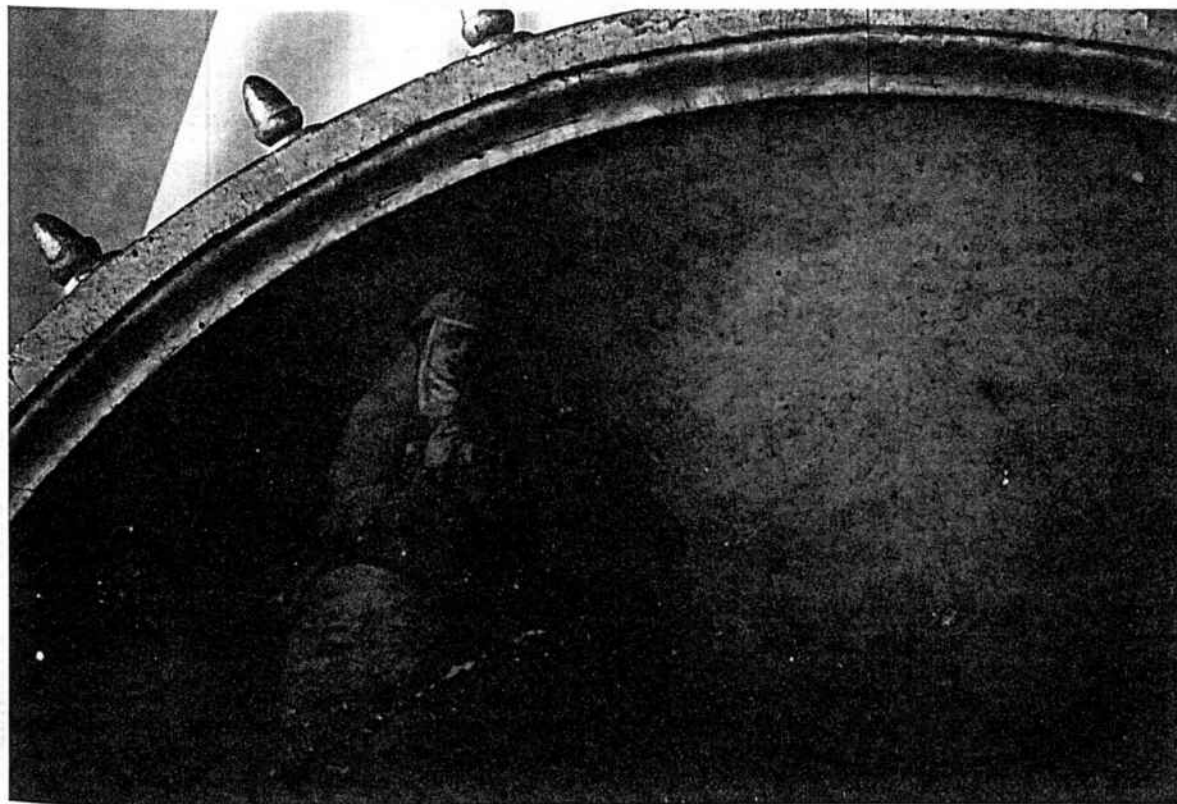
L'or de tota la motllura exterior, i les motllures de cada quadret, s'ha netejat amb alcohol etílic i, un cop llesta la restauració de tot, s'ha envernissat igual que la resta del retaule.

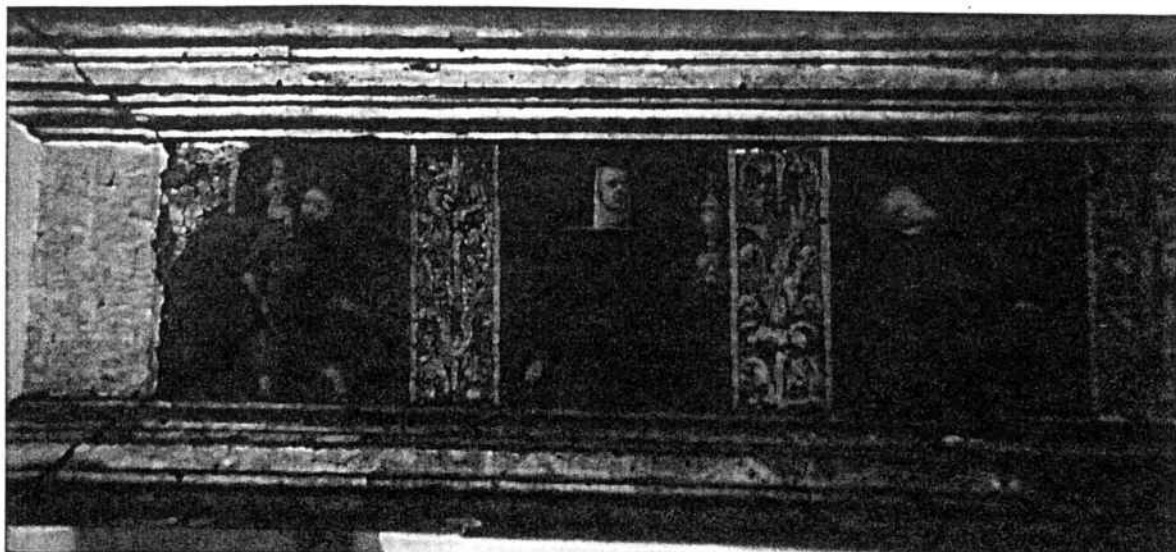

Fotografia del retaule segons l'arxiu del museu amb el N° d'inventari: 147.269. Abans de la restauració de 1.991.

Part superior del retaule abans de restaurar-se.

La predel.la, abans de restaurar vista en tres trossos.

Imatge de Sant Jordi, i detall del dibuix anterior al definitiu, que es fa evident al aprimar-se la capa pictòrica amb el anys i els efectes de la llum.

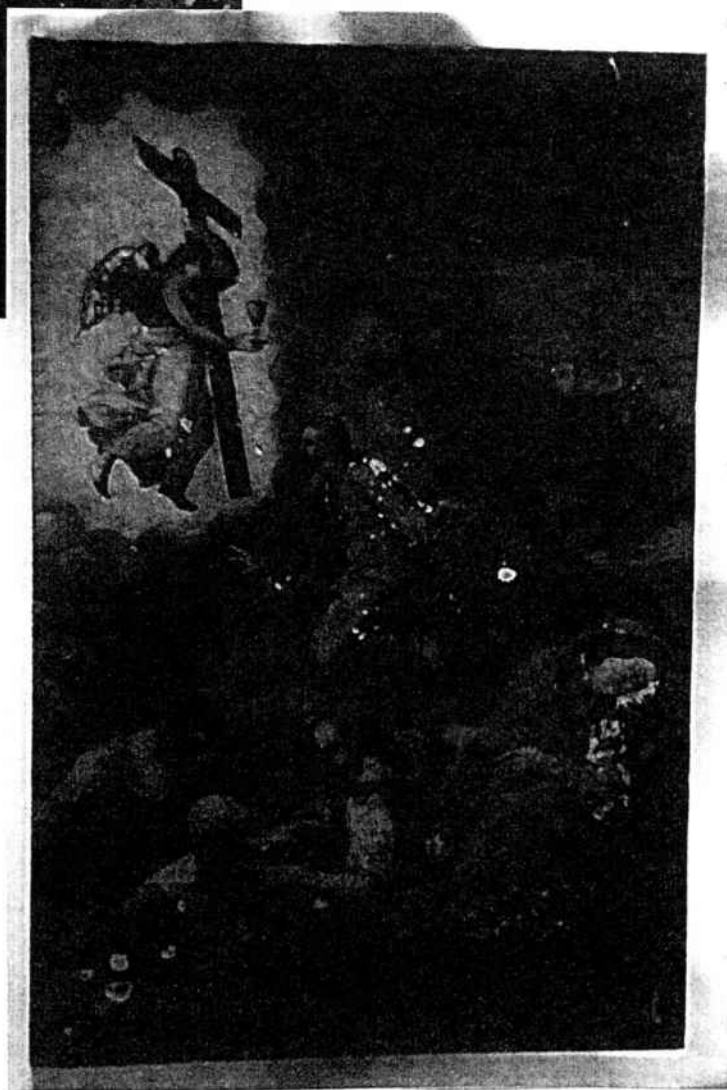
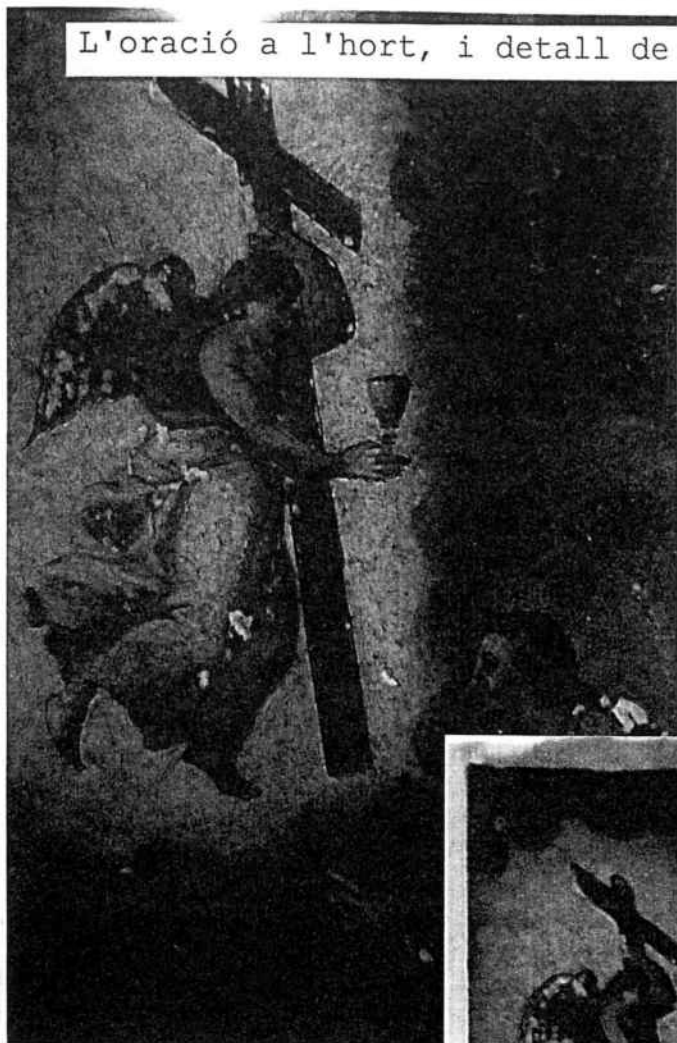

La Verge alletant i detall de la correcció de la postura de la cama de l'Infant.

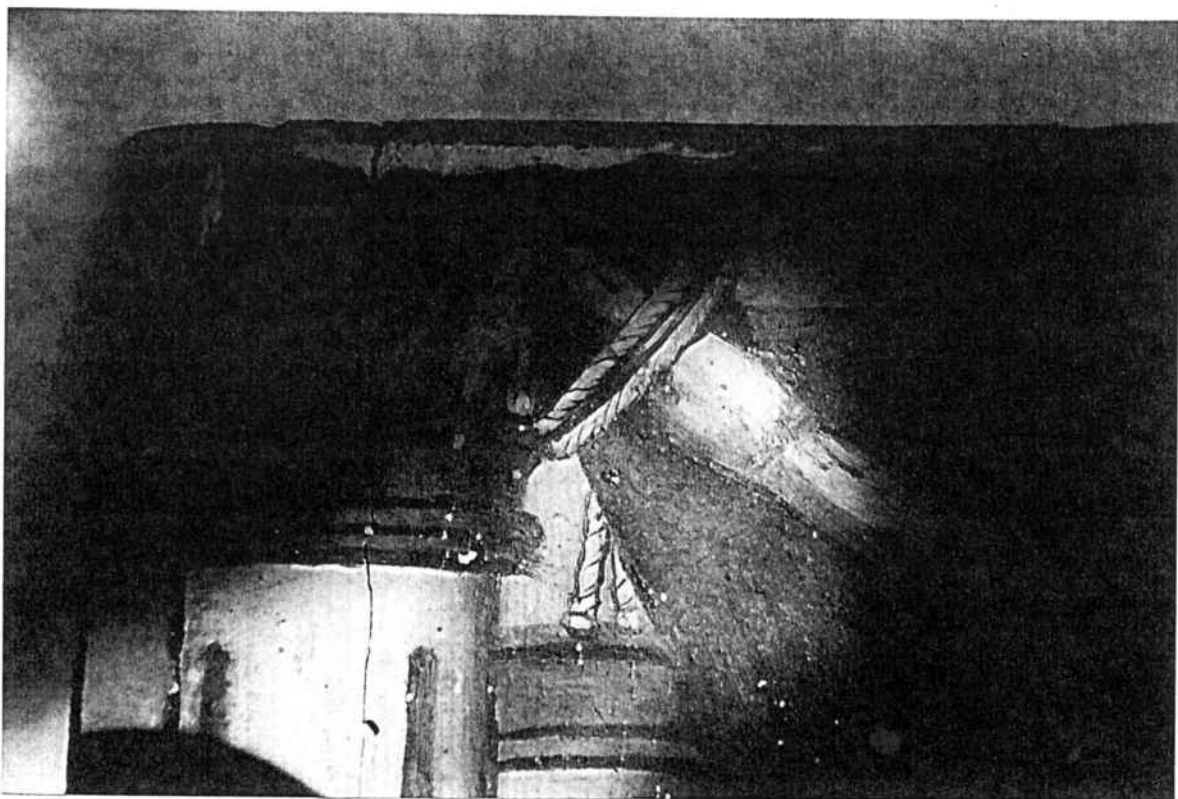

L'oració a l'hort, i detall de l'Angel amb el calze i la creu.

Sant Andreu en la seva creu aspada,¹⁶⁰ motiu del seu martiri. En aquesta foto, es fan ben evidents els senyals de la monja que va anar embatumant totes les pèrdues de capa pictòrica, a fi efecte de dissimular-les.

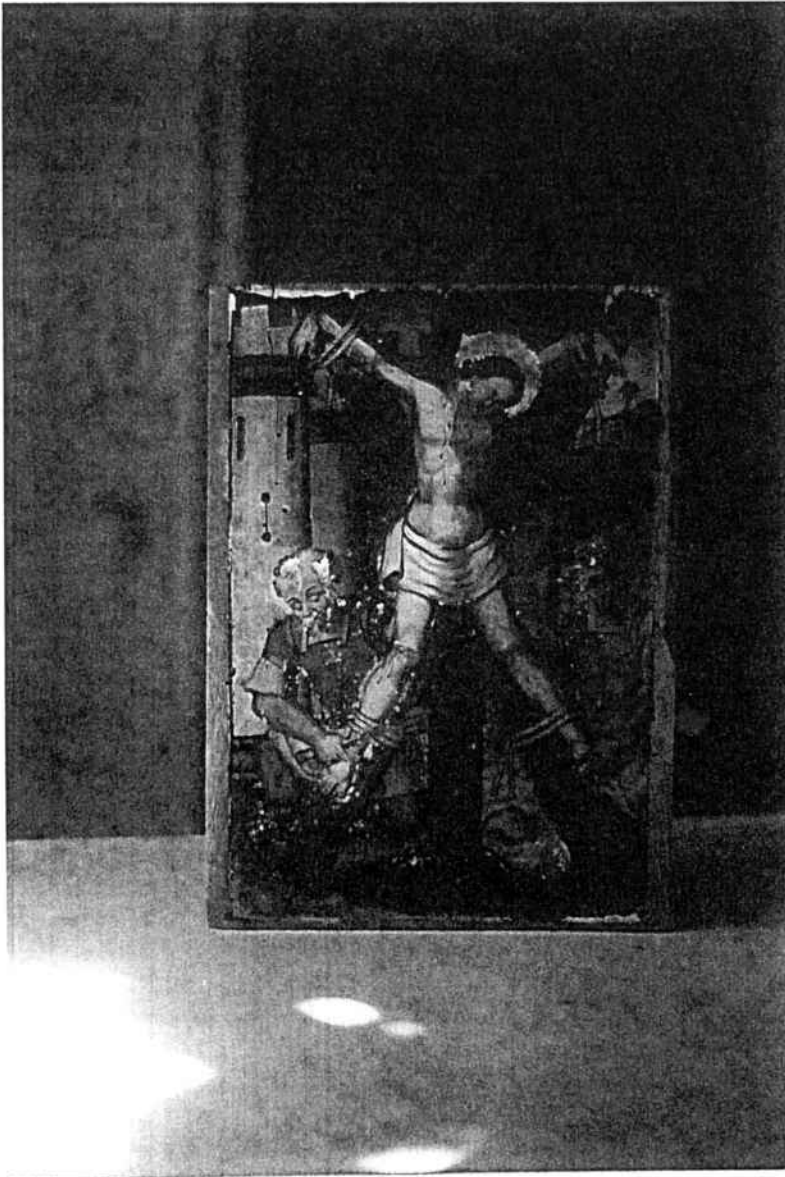

Detalls del mal estat del fragment corresponent a Sant Andreu.

Santa Eulàlia amb el tros que li falta a la fusta per la part superior, el que li falta en el front i els múltiples cops per arreu.

Sant Andreu, començant el seu procés de neteja.

Un cop acabada la restauració de tot el retaule es va penjar a la paret de la cel.la de dia dita de Sant Josep, al primer pis del claustre.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 31)

Quadre. N° d'inventari del museu: 147.272

MATÈRIA-TÈCNICA

Oli sobre taula.

DIMENSIONS

62,5 cm x 46,6 cm x 1,6 cm de gruix de la fusta.

AUTOR-ÈPOCA

Anònim. Segle XVI. Tipus flamenc.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Sota les restes d'uns edificis enrunats, la Sagrada Família rep l'adoració dels Reis Mags. El rei blanc, de genolls a terra besa el peuet de Jesús. El rei ros i el negre estan conversant drets al darrera. A dalt del cel l'estrella. Sant Josep saluda tot agafant-se el barret.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes. Objecte de devoció de les monges, ubicació actual a clausura.

INICI DEL TRACTAMENT

Dia 2 de març de 1989.

FINAL DEL TRACTAMENT

Dia 31 de març de 1989.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Cecilia Illa.

Carolina Camañes i Sánchez.

INTERVENCIONS ANTERIORS

No s'observa cap intervenció anterior pel davant, al darrera té uns pedaços a la fusta.

OBSERVACIONS

La peça deuria tenir marc, o formar part d'un retaule, però va arribar al taller en sense res.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC

SUPORT

Estat general bo. Té molts forats de corc per tota la part posterior, alguns dels quals han traspassat la fusta del tot i han foradat la capa pictòrica pel davant.

Està format per dos peces encolades de diferent amplada.

Té una esquerda al marge inferior dret, del darrera, i fa molts anys se li posà un pedaç de tela i cola que amb el temps es tornà a obrir.

Té tres travessers horitzontals com a reforç, d'una altra mena de fusta, clavats amb uns claus molt llargs.

En general té els quatre cantons molt esmolats, amb pèrdues de fusta i capa pictòrica.

PREPARACIÓ

Presenta una capa gruixuda d'estuc artesanal, blanc, posat directament damunt de la fusta, en sense endrapar. Està generalment en bon estat menys en les vores, en les que ha caigut deixant la fusta al aire, i en les llacunes, en les que falta la capa pictòrica i la de preparació, i es

veu la fusta foradada pel corc, que ha sigut el motiu principal del despreniment d'alguns trocets.

CAPE PICTÒRIQUES / TINTES

Bon estat general. Tècnica a l'oli de bona qualitat i un gruix excel·lent. L'or de les ornamentacions està aplicat a pinzell a la darrera capa. Presenta una craqueladura general molt petita deguda al moviment de la fusta per la humitat i l'absència d'endrapat. Algun craquelat s'ha després deixant la capa de preparació a la vista, i algun més gran ha caigut amb la preparació inclosa.

CAPE DE SUPERFÍCIE

El vernís quasi no s'aprecia degut a la gruixuda capa de brutícia que la cobreix. Tota la peça presenta un color esgrogueït molt fosc i una gran quantitat de taques, decolorats i senyals incrustats de mosques.

També s'observen multitud de taques petitíssimes de color blanc. Cal fer notar l'inexistència del sexe del Nen Jesús, rascat amb un estri abrasiu (llima o paper de vidre) per una mà vergonyosa, amb un afany de discreció molt propi altrament d'un convent de monges.

ANNEXOS

Les travesses posteriors estan clavades amb uns claus molt llargs per tal de subjectar els dos trossos de fusta que componen l'obra, però han arribat a sortir pel davant una mica, i això ha fet desprendre algun petit troç de pintura, deixant la punta rovellada del clau a la vista.

CONCLUSIONS

Mereix una neteja i restauració posterior ja que el seu estat sembla augurar un resultat satisfactori. S'aconsella mantenir-lo després lluny del sol directe, a 18-20° C. i amb una humitat relativa del 60-65%.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Desinfectat del suport.
- Neteja de la capa pictòrica.
- Consolidació de les llacunes mig despreses.
- Envernissat.
- Estucat i nou envernissat de l'estuc.
- Retoc il.lusionista.
- Nou envernissat general.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

Lleugera neteja superficial, en especial de la part posterior plena de pols, teranyines i gotes de cera.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA / TINTES

S'ha fet un preparat de gelatina per fixar les vores de la capa pictòrica en cada llacuna de pèrdua, a fi efecte que quedi a punt per l'estucat. Això s'ha fet amb un pinzell fi i planxant suaument amb paper i l'espàtula calenta, per sobre de les vores aixecades. Les resistents s'han assegurat amb Acetat de polivinil.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

S'ha desinfectat el suport de fusta amb pentaclorofenol al 2% en xilè, introduint el preparat en

cada foradet de corc amb una xeringa. S'ha mantingut tapat perquè els vapors del desinfectant es fiquessin per tots els porus de la fusta.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

Un cop fixada la capa pictòrica s'ha netejat amb una mixta de Dimetilformamida i Tolué tenint molt a cura amb l'or. Les restes de mosques i les taques blanques ha calgut retirar-les amb la punta del bisturí, ja que si s'haguessin estovat amb qualsevol matèria líquida, potser s'hagués perdut la pintura o la capa de preparació. Un cop duta a terme la neteja, s'ha envernissat tota la superfície del quadre i s'han estucat les parts perdudes. S'ha envernissat l'estuc i s'ha fet un retoc il·lusionista amb aquareles i vernís final posterior.

MATERIALS / PROPORCIONS

- Pentaclorofenol al 2% en xilè.
- PREPARAT DE GELATINA = 40 ml. d'aigua destilada
7 x 4 cm de penca fina de
gelatina de drogueria
2 ó 3 gotes de AGEPON
TENSOACTIVO
- Cloruro de polivinilo.
- WHITE SPIRIT
- Dimetilformamida al 50% en toluè.
- ESTUC CLÀSSIC = cola de conill dissolta en aigua
blanc d'Espanya en pols tan com
calgui.

- Vernís REMBRANDT de retoc, brillant.
- Aquarel.les.
- Vernís final REMBRANDT brillant en spray.

ELABORACIÓ DEL SUPORT

Ja que el quadre ha arribat al taller en sense cap marc, ha sigut retornat de la mateixa manera.

La pintura un cop restaurada.

Procés de neteja del quadre. La ratlla vertical feta amb guix, senyala la meitat neta de l'altra que encara està per netejar.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 32)

Quadre. N° d'inventari del museu: 147.275

MATÈRIA-TÈCNICA

Oli sobre taula.

DIMENSIONS

56 cm x 45 cm (sense marc), 108 cm x 79 cm (amb marc).

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut. Segle XVI.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Ascensió. La Verge i els dotze apòstols miran enlaire com desapareix la figura de Jesucrist de la que només es veuen els peus. A terra, a sobre d'una muntanyeta es veuen les empremtes dels seus peus, i al fons, edificis encastellats de colors blaus com molt llunyans. Al remat superior, dins d'un triangle, la figura de Sant Francesc rebent els estigmes.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes.

INICI DEL TRACTAMENT

Dia 22 de novembre de 1989.

FINAL DEL TRACTAMENT

Juny de 1990.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Equip de restauració de 5è Curs de la Facultat de Belles Arts de Barcelona. Promoció Curs 1989-1990

INTERVENCIONS ANTERIORS

Petits retocs en llocs localitzats. A la cara de l'apostol Sant Joan. Retocs de blau (atzurita) amb blau modern (blau de Prússia) al cel i alguna roba. Retocs en el daurat del marc.

OBSERVACIONS

Està emmarcat per un gran marc daurat amb relleu de talla, d'estil renaixentista, rematat per un frontó triangular, en el que hi ha representat Sant Francesc rebent els estigmes.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC**SUPORT**

Taula de fusta de pi que ha rebut un fort atac de xilòfag ja extingit. Té nombroses taques de humitat, i esquerdes pel mateix motiu que arriben fins la capa pictòrica.

PREPARACIÓ

Es tracta d'una cola animal (probablement cola de conill) amb una carga tipus creta. Està estopat en algun lloc per tal d'igular el nivell de la fusta. El color de la preparació es blanc-groguenc i té 3 ó 4 capes. Aquesta capa està ben fixada al suport i a la capa pictòrica. La seva degradació es deguda a l'esquerda de la taula i als cops que ha degut rebre amb el temps.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

Es tracta d'oli, i purpurina afegida com ornament als vestits, aurèoles i aura de Crist. Es una capa fina en general, amb empastos a les robes i als rostres. Presenta nombroses craqueladures seguint les vetes de la fusta, i ha saltat algun nus arrossegant la preparació i la pintura, deixant l'estopa a la vista. Una espelma que degué deixar-se molt aprop de la peça, ha fet una cremada fumada llarga al costat esquerra que deixa la fusta a la vista, i una taca emmascarada negrosa.

Presenta decoloració en els pigments, sobretot els foscos, degut a l'exposició al sol directe que degué patir en alguna época.

Les vores estan molt gastades i els xilòfags les han deixat molt empobrides.

CAPES DE SUPERFÍCIE

Vernís molt envellit, ressec, engroguit i oxidat.

Gran quantitat de brutícia, pols, excrements de mosca, taques de greix, decoloracions, rascades de maltractaments i senyals de cops.

ANNEXOS

El marc és de pí, atacat pels xilòfags i, tractat com la taula central amb la mateixa capa de preparació i la mateixa pintura a l'oli. L'estat de conservació es el mateix que la resta. Per la part posterior es veuen els claus que originàriament degueren servir per penjar el retaule. Varis cordills i cordillets degueren assegurar

l'obra al lloc on la van situar i encara pengen.

Per daurar el marc es va emprar bol roig i or fí daurat a l'aigua, brunyit i envernissat. Es van pintar plantes i animals fantàstics remarcats amb pintura blava (atzurita). Presenta petites pèrdues de l'or.

CONCLUSIONS

S'aconsella restauració a fons, mantenint-se la peça a 18-20° C. de temperatura i a 60-65% d'humitat relativa.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Neteja superficial.
- Consolidació de la fusta i desinfecció dels corcs.
- Consolidació de l'esquerda.
- Consolidació de la capa pictòrica.
- Neteja de la capa pictòrica.
- Estucat i desestucat.
- Capa de vernís.
- Reintegració pictòrica.
- Envernissat final.

PROCES DE CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

Lleugera neteja superficial amb pinzell i aspirador.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA

Lleugera capa de gelatina amb aigua.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

Desinfecció dels xilòfags amb pentaclorofenol al 2% en WHITE SPIRIT.

Consolidació de la fusta amb PARALOID al 5% en W.S.

dues capes. Unió de l'esquerda amb acetat de polivinil. Tapat de les esquerdes i forats de corc amb cera tenyida.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

Neteja general amb WHITE SPIRIT i neteges puntuals amb diferents mixtes. En els trossos més resistents ha donat bon resultat l'aigua amoniacada.

Un cop net s'han estucat els trossos perduts i s'ha envernissat l'estuc. S'ha fet una reintegració pictòrica intentant igualar el color general i un cop acabat s'ha donat un envernissat general amb vernís en spray. Els cantells s'han reforçat amb ARALDIT fusta, se li han donat vernís PARALOID B-72 al 10% en toluè i s'ha tractat com la resta de la taula.

MATERIALS / PROPORCIONS

- WHITE SPIRIT.
- Gelatina 10% + Aigua 90%.
- Pentaclorofenol al 2% en W.S.
- PARALOID B-72 al 5% en W.S.
- Acetat de polivinil.
- Cere verge + pigment marró
- Amoníac al 5% en aigua destilada
- ESTUC = cola de conill dissolta en aigua
blanc d'Espanya a voluntat.
- Vernís REMBRANDT brillant de retoc.
- Vernís REMBRANDT brillant final en spray.
- Pigments en pols LEFRANC.
- ARALDIT-fusta.

- PARALOID B-72 al 10% en tolué.

ELABORACIÓ DEL SUPORT

El suport s'ha restaurat de la mateixa manera que la taula i un cop consolidat i fixat s'ha tornat a muntar tot junt, tornant-ho a les monges tal com havia vingut.

Procés de restauració del quadre en el cavallet de la cel.la-taller del Museu.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 33)

Quadre, N° d'inventari del museu: 147.277

MATÈRIA-TÈCNICA

Pintura a l'oli sobre taula de fusta.

DIMENSIONS

67,5 cm x 48 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut. Segle XVII.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Es tracta d'una pintura flamenca d'una finíssima factura. Es una representació de Santa Clara d'Assís a peu dret, de cos sencer. Vesteix l'hàbit de color marró clar, amb toca blanca al voltant de la cara i el coll, i vel més fosc amb l'interior blanc per sobre del cap i fins els peus. A la mà esquerra du la custòdia que dugué el dia del seu miracle contra els invasors sarraïns, i la mà dreta la té estirada recollint-se un poc la capa de l'hàbit.

El fons és un hermosíssim paisatge gòtic, amb muntanyes i cases rurals, i un molí d'aigua.

A l'esquerra del fons es veu un rocam molt agrest, en el que s'hi troba arrecherat un castell molt historiat i tremendament detallista. Les plantes tenen un tractament preciosista molt primmirat que omple tot l'espai on té els peus la santa. El fons superior és una representació del cel en sense núvols de color blau molt viu, i s'hi veu un

filet daurat que és l'aureola de santedat de la figura femenina.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes.

INICI DEL TRACTAMENT

Novembre de 1988.

FINAL DEL TRACTAMENT

Dia 2 de juny de 1989.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Núria Cañameras Tomàs.

INTERVENCIONS ANTERIORS

En la zona del cel, hi ha dos llacunes en les quals s'ha realitzat una intervenció de reintegració pictòrica, amb un material que sembla paper, de tonalitat blava i en sense preparació prèvia. Els retocs pugen sobre la zona de pintura original, i al retirar-los, han deixat un cercle de color més clar al voltant de les llacunes.

OBSERVACIONS

La qualitat de la pintura fa pensar en un mestre conegut i, tot i que no es veu a primer cop d'ull, potser al netejar-la pugui sortir alguna firma o senyal que ens permeti identificar-lo.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC

SUPORT

Es tracta d'una taula de fusta d'alzina d'una sola

peça. La taula, pintada amb la imatge de la santa, és primeta i té els cantells i les vores introduïdes dintre de la ranura del marc, mantenint-se a l'interior d'aquesta. Es manté pla en sense dur travesseres de reforç. El seu estat de conservació és bo, menys alguns atacs de xilófags que han foradat la fusta. Té un lleuger abombament per la part central.

PREPARACIÓ

A base de cola animal i carga de color blanc. El seu estat de conservació és regular, degut a la mala adhesió de la preparació amb el suport en certes zones, provocades per la humitat. Hi ha llacunes, sobretot una de gran dimensió situada a la part inferior dreta.

El gruix de la preparació varia al llarg de tota la pintura, èssent més gruixuda en la zona central i menys en les vores. Les degradacions de la preparació es concentren a l'angle inferior dret i al cel.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

Es tracta de pintura a l'oli. Els colors més emprats són els ombres-terres, blaus i verds. El tractament i el dibuix són especialment primmirats. El seu estat de conservació és bo, tot i que presenta un craquelat general molt fi. El gruix de la capa pictòrica es normal, opaca, sense cap transparència i en sense textures, molt uniforme, i no deixa veure les pinzellades; sols es veu un relleu a la custodia imitant els relleus de la fusta i petits detalls en el paisatge i en les plantes i floretes.

CAPES DE SUPERFÍCIE

Pols i molta brutícia acumulada pel temps. Una capa molt gruixuda de vernís, especialment a la zona verda que es nota dura i grassa i molt ingroguida, dona un color alterat general. També ha estat atacat greument per les mosques, que han deixat nombroses mostres del seu rastre.

ANNEXOS

El quadre ha estat atacat per la humitat i ha fet que es podrís la fusta per la zona dels assemblatges, la qual cosa ha fet que es separés la pintura i es veiés una zona tot al voltant en sense pintar. Això denota que el marc i la taula central van estar preparats i pintats alhora fent d'aquesta manera una peça inseparable.

El marc és molt llis amb motllura senzilla, format per quatre travessers. La travessa inferior deu d'haver estat posada posteriorment ja que no té cap motllura, és totalment llisa, tot i que té la mateixa preparació i tractament que la resta del marc. Aquesta preparació és a base de BOL color terra i amb or fí i brunyit, però aquest s'ha perdut quasi totalment, i queda el BOL a la vista amb lleugers rastres daurats. Els claus de les fixacions dels travessers estan molt rovellats i produeixen esquerdes i aixecaments en la preparació. Està tan brut com la resta i té taques de cera, i gotes blaves de quan van retocar el cel. Te molts cops i rascades per arreu.

CONCLUSIONS

Cal una restauració acurada, ja que la pintura és

especialment valuosa. Es recomana una conservació lluny del sol directe, mantenint una temperatura de 1820 °C.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Desinfecció del suport, amb pentaclorofenol al 2% en xilè.
- Consolidació del suport.
- Fixació de la capa pictòrica.
- Neteja general.
- Envernissat i estucat de les llacunes.
- Reintegració pictòrica a base de "tratteggio".

PROCES DE CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA / TINTES

La fixació s'ha realitzat aplicant, amb un pinzell molt fí, gelatina dissolta en aigua al 7%, i unes gotes d'humectant AGEPON, aplanant alhora amb l'espàtula calenta.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

Impregnació de la fusta, sobretot en les zones que es troben podrides per la humitat i atacades pels xilòfags, amb PARALOID B-72 al 7,5% en xilè. Reintegració del suport amb ARALDIT fusta, en les esquerdes. Els forats dels corcs es tapen amb cera verge, tenyida segons els llocs on es posen.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

Un cop consolidada la fusta i la capa pictòrica, s'ha envernissat tota la superfície de la peça incloent hi el marc, amb vernís Rembrand picture glossy, rebaixat amb

WHITE SPIRIT, (3 vernís x 2 W.S.)

S'han estucat les llacunes amb estuc clàssic.

Tornat a envernissar lleugerament.

Reintegració pictòrica amb aquarel.les.

Tornat a envernissar.

Reintegració pictòrica amb pigment en pols i vernís.

MATERIALS / PROPORCIIONS

- Pentaclorofenol al 2% en xilè.
- WHITE SPIRIT.
- Amoníac pur.
- Gelatina dissolta en aigua al 7%
- Humectant AGEPON.
- PARALOID B-72 al 7,5% en xilè.
- ARALDIT fusta.
- Cera verge.
- Vernís Rembrandt de retoc.
- Vernís Rembrand final brillant en spray.
- Aquarel.les.
- Pigments en pols Lefranc.
- Estuc clàssic= cola de conill dissolta en aigua
blanc d'Espanya (creta) en pols a
voluntat.

ELABORACIÓ DEL SUPORT

El quadre i el marc són, en aquest cas, una sola cosa i no ha calgut fer cap suport nou, sols canviar els claus rovellats i tenir cura de tractar la fusta a fi d'aconseguir la seva llarga durada.

Fotografia de l'arxiu del Museu amb el N° d'inventari:
147.277, abans de la restauració.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 34 i N° 35)

Dues taules. N° d'inventari del museu: 147.290 i 147.291

MATÈRIA-TÈCNICA

Oli sobre fusta.

DIMENSIONS

117 cm. x 46 cm. però com la seva forma és bombada, presenta una sortida central de 10 cm. Damunt de cada taula hi ha una corona de la mateixa mida d'amplada i de 11 cm. d'alçada per sobre dels 117 cm de la pintura.

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut. Segle XVI.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Es tracta de dues taules de fusta exactament iguals de mides, formes, orles i tractament pictòric. Una representa a Sant Francesc (147.290) i l'altra a Santa Clara (147.291).

Ambdues representacions ens ensenyen els sants de cos sencer i a peu dret, dintre d'una fornícula arquitectònica, i amb el cel plé de núvols al darrera, creant una atmosfera molt estranya. Santa Clara du la custòdia habitual en les seves representacions, porta l'hàbit color marró, toca blanca i vel negre i per aguantar la custòdia té un llenç blanc a les mans. Sant Francesc du l'hàbit franciscà marró amb un cordill com a cinturó, amb nusos. A la mà dreta

porta el llibre de la seva Regla, i a l'esquerra una creu amb la figura de Crist clavada, molt aprop de la cara.

Va descalç i se li veuen les llaques dels estigmes als peus, a les mans i al costat, per una obertura de l'hàbit.

Tots dos sants duen aurèola de santedat al voltant del cap, i la seva representació es molt realista, amb les seves pròpies ombres reflexades al fons de la fornícula.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes. Aquestes dues peces estan col·locades al "cor baix" de les monges, on elles resen sempre, darrera de l'altar a cantó i cantó del quadre de la crucifixió (inv. 147.220).

Son especialment estimades per elles ja que se les miren devotament moltes vegades cada dia, representen els seus venerables fundadors.

INICI DEL TRACTAMENT

Aquestes peces tenen varies fases de restauració. Van entrar al taller del propi museu el 15 de novembre de 1989, i el grup de restauració de la Facultat de Belles Arts del curs 1989-90 les va descriure i consolidar mínimament a fi efecte que poguéssin ser traslladades al Museu d'Art de Catalunya, al Palau Nacional de Montjuïc, on van arribar el dia 11 de gener de 1990. Aurora Velat es va encarregar de encolar-les i reparar el suport, molt deteriorat, i un cop fet això les va retornar a Pedralbes el dia 23 de febrer de 1990. Aquesta és la data que es pot considerar com a inici del tractament.

FINAL DEL TRACTAMENT

Estiu de 1990.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Carolina Camañes i Sánchez.

INTERVENCIONS ANTERIORS

Es va fer una anàlisi d'un repintat blau a la zona del cel, i va resultar ser blau de Prusia, fet servir a partir del segle XVIII, per tant aquest pigment és posat posteriorment a la pintura inicial, que és del segle XVI. No es veuen altres intervencions.

OBSERVACIONS

Aquestes peces degueren formar part d'una estranya estructura avui desapareguda, ja que la seva forma bombada així ho sembla demostrar. A més, el fet poc habitual de trobar el darrera de la fusta també daurada, fa pensar en un muntatge que es veïés per les dues cares, o bé, que potser foren les portes d'una altra cosa amb forma cilíndrica.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC**SUPPORT**

Les dues taules, exactament iguals de forma, estan compostes per nou taulons engalzats entre sí i clavats adalt i abaix per dues peces mig arrodonides que els hi dona la forma bombada. Medeixen 5,5 cm. d'amplada cada un. La cohesió d'uns talons amb els altres és bo en alguns

casos, però en altres s'han separat per la humitat de tal manera que té mig centímetre de separació de dalt a baix. En general tot i mantenint-se junts, tots els taulons han fet moviment i han trencat la pintura seguint el seu dibuix, la qual cosa dona la sensació que els sants estan en una gàbia, llegint-se la imatge de les figures molt distorsionada.

El suport està rematat per una corona formada per cinc formes ornamentals florals, també de fusta, però daurada. A sota de la corona i a la zona inferior de la peça hi ha clavada, una cinta de passamaneria de roba, molt bruta i molt trencada.

Apareixen multitud de forats produïts per xilòfags escampats per tot arreu, i igual a les dues peces. La fusta tot i estar en bones condicions ha patit multitud de cops, alguns molt forts. Un d'ells a sobre del cap de Santa Clara, que travessa la fusta, i l'altre damunt el llibre de Sant Francesc deixant la fusta vista.

PREPARACIÓ

Es artesanal. A sobre la fusta hi ha una capa fina de cola + càrrega; posteriorment s'hi ha posat fil d'estopa molt groller que al troç del cel es fa molt evident. Damunt de l'estopa s'hi ha posat una altra capa de preparació més gruixuda, però al cel es deuria posar pitjor o no se'n va posar i els fils no queden tapats per la capa pictòrica veient-se el seu relleu en aquella zona.

Presenta bona adherència a la fusta i a la capa

pictòrica i no té esquerdes ni craquelats, exceptuant les grans separacions dels taulons que han trencat tot el que tenien a sobre de dalt a baix.

La part daurada només té preparació de cola i càrrega, a sobre hi té bol roig i a sobre l'or. L'or està cobrint tota la part interior de les taules i les corones de remat.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

Es tracta de pintura a l'oli que ha resistit les separacions dels taulons amb força èxit. Es una capa molt fina, amb pocs empastats i aplicada molt delicadament, a excepció del cel que és molt barroer, tant per la factura com per l'ús del color, molt poc harmònic amb les figures dels sants. A més, la visió de l'estopa escampada per sota de la pintura xoca molt amb el tractament suau i ben elaborat de la resta de les taules.

La capa pictòrica està, en general, ben cohesionada amb la de preparació, i la zona de les cares i mans presenta un treball més fi, amb pinzellades menys visibles, la qual cosa demostra un mestre molt delicat.

El daurat és or fí a l'aigua, i està brunyit en les zones de les corones. Té bona cohesió i no presenta pèrdues, sols algun cop que ha trencat la fusta per sota.

CAPES DE SUPERFÍCIE

Té un vernís poc gruixut, molt ressec i engroguit, que es fa mes evident en els trossos blancs i les carnacions. Una gran quantitat de pols i brutícia omple les taules i les esquerdes dels taulons, i tota la superfície de la

pintura es veu molt mat i enfarinada, amb els colors apagats completament.

ANNEXOS

Als extrems superior i inferior de les dues taules hi ha una cinta de passamaneria tèxtil bruta i rebregada, clavada amb claus rovellats la inferior, i enganxada amb cola la superior. Els claus de la cinta inferior han deixat trinxada la fusta. A la part del darrera, enganxat damunt el daurat, hi ha un paperet amb l'anagrama del Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes. Un dels corcs, menjant-se la fusta ha sortit pel lloc on hi ha el paperet i ha deixat el foradet en el paper.

CONCLUSIONS

Cal encolar els taulons que conformen les taules a fi efecte de poder dur a terme la restauració de la superfície pictòrica. Un cop intervinguts el suport i la pintura cal mantenir-les a 18-20° C. de temperatura i a 60-65% d'humitat relativa.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

Un cop encolats els taulons i deixat el suport fixe i en condicions, es pot procedir a la restauració de la pintura pròpiament dita.

- Desinfecció dels corcs.
- Consolidació de la capa pictòrica.
- Envernissat lleuger.
- Estucat. Neteja de l'estuc de sobre.
- Envernissat de l'estuc.

- Reintegració pictòrica.
- Envernissat general.

PROCES DE CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

Lleugera neteja general. Neteja de xilòfags, posant a cada forat de corc pentaclorofenol al 5% en xilè injectat amb una xeringa.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA / TINTES

La capa pictòrica s'ha fixat amb gelatina, fent una mixtura de 7 parts d'aigua per 1 de gelatina. Aplicada amb un pinzell fí i planxant amb l'espàtula calenta, interposant paper Melinex entre la pintura i l'espàtula.

L'or s'ha fixat amb PARALOID-B-72 al 5% en xilè.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

Tota la fusta vista s'ha consolidat amb PARALOID-B-72 al 5% en xilè i les trencadisses de les corones amb Acetat de polivinil. Posteriorment, un cop les taules estaven en aquest punt, van ser portades a Montjuïc on van estar encolats els taulons i posats sota pressió a fí efecte que quedessin ben enganxats. Van retirar les cintes de passamaneria i les deurien llençar, ja que no van tornar a Pedralbes. El suport va tornar ben consolidat i fixe, però la pintura havia patit per tot aquest trasbals.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

Es van netejar les dues taules amb WHITE SPIRIT i com no va ser suficient, es van afegir unes gotes d'amoniac al W.S., i l'or es va netejar amb Dimetilformamida. Un cop net

es van envernissar les taules amb vernís de retoc REMBRANDT brillant, amb paletina fina, i mesclat amb un 40% de WHITE SPIRIT.

Es van estucar totes les juntes que es veien encara separades i els forats de corc que es veien per la part de la pintura es van tapar amb cera verge. Es va treure l'estuc sobrer i el definitiu es va envernissar, donant també una passada general de vernís a tota la superfície. Es va reintegrar la pintura perduda fent un retoc il.lusionista, ja que es tracta de peces en culte. Calia ajustar encara una mica els colors de la part baixa de les taules, però les monges tenien moltes ganes de tornar els seus sants a l'esglèsia i va caldre tornar a penjar-los sense acabar del tot. Es va donar una capa general en spray de vernís final brillant.

MATERIAL / PROPORCIONES

- Pentaclorofenol al 5% en xilè.
- Gelatina i aigua (1 x 7).
- PARALOID-B-72 al 5% en xilè.
- Acetat de polivinil.
- WHITE SPIRIT.
- Amoníac.
- Dimetilformamida.
- Vernís de retoc REMBRANDT brillant.
- Cera verge.
- Estuc = Cola de conill dissolta en aigua.

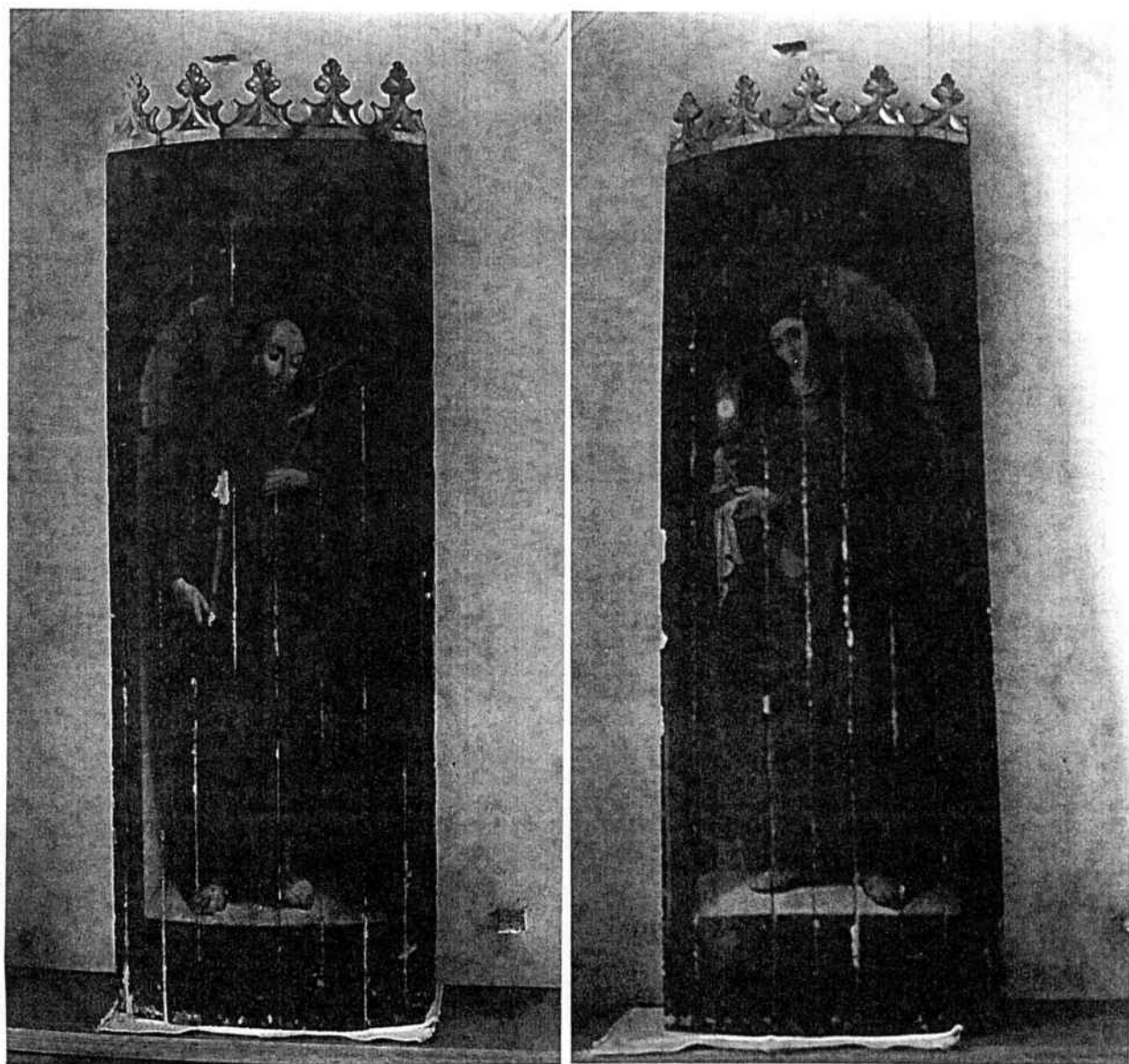
Blanc d'Espanya a voluntat.

- Pigments en tub MAIMERI.
- Vernís brillant final REMBRANDT en spray.

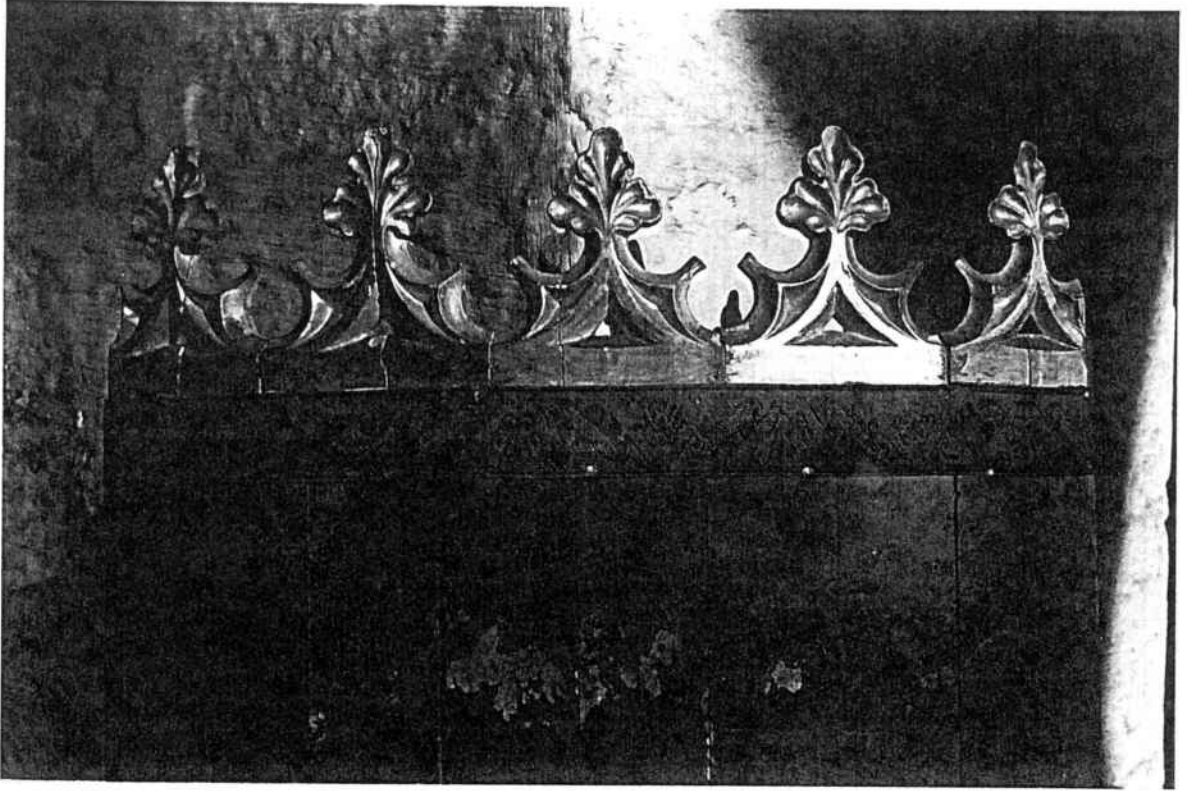
ELABORACIÓ DEL SUPORT

Les taules tenien d'on penjar-se i l'esglèsia també tenia els claus adients, o sia que només va caldre tornar-les a penjar d'on s'havien despenjat feia uns mesos.

Cal fer constar que, donat que les taules s'han penjat absolutament mullades, cal tenir molta cura amb elles. Això es diu perquè el Mossèn que celebra la Missa al cor baix de les monges té el terrible costum de fer servir l'incensari d'una forma molt generosa, omplint de fum d'incens, l'esglèsia i tot el que hi ha, i si aquest fum s'enganxa a la superfície mullada de vernís de les taules penjades de poc, quedarà aquest vernís mat i fet malbé.

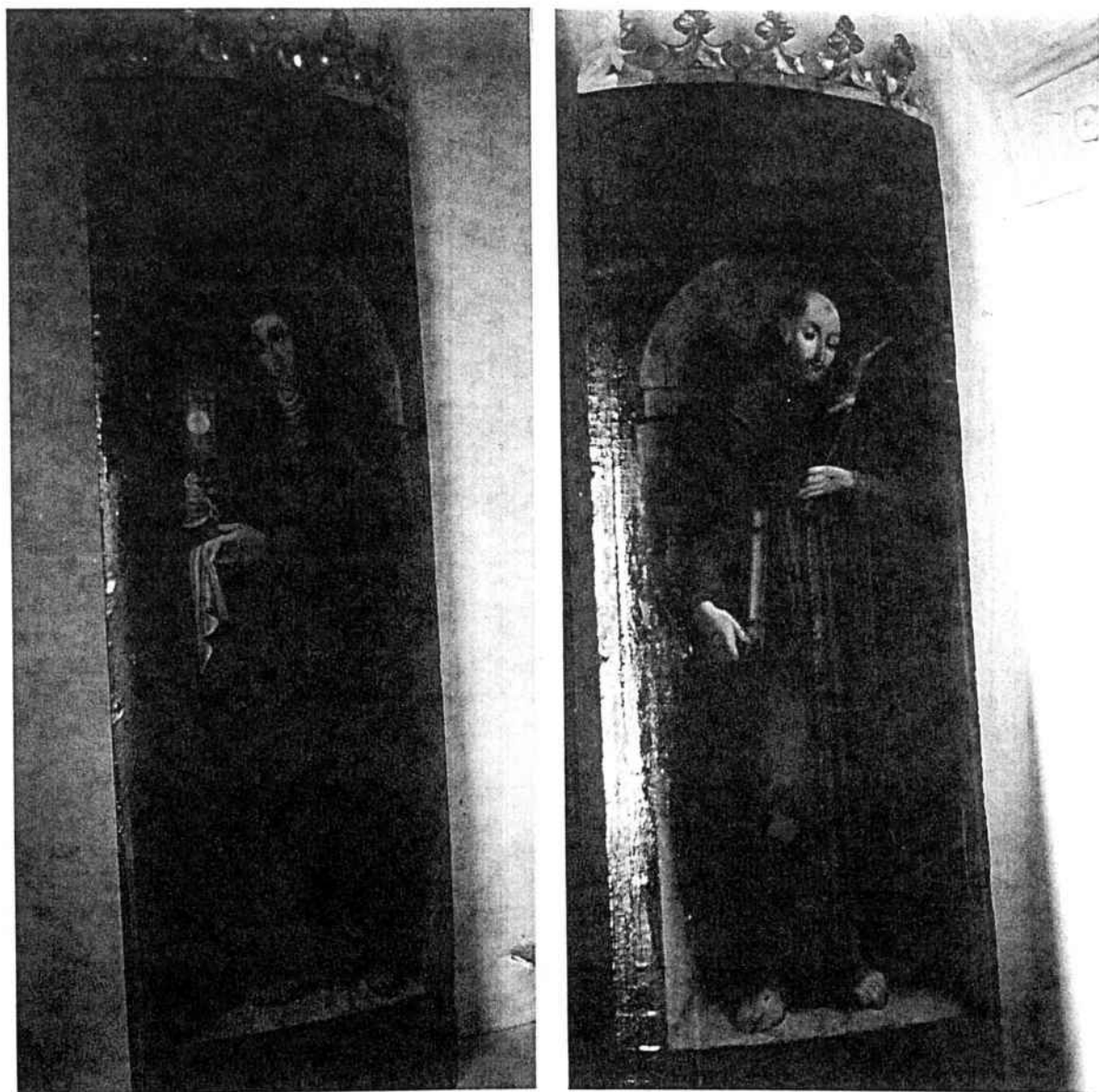

Les dues taules, de Sant Francesc i Santa Clara, a l'entrar a la cel.la-taller del Museu, després d'haver passat pel taller del MNAC on es va fer un encolament del suport previ a la restauració pictòrica.

Detalls del penós estat de les taules, causat per la seva peculiar forma bombada.

Les dues taules a punt d'acabar-se el seu procés de restauració.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 36)

Talla de fusta. N° d'inventari del museu: 148.234

MATÈRIA-TÈCNICA

Talla policromada.

DIMENSIONS

Alt: 1,62 mts, Ample: 86 cm, Gruix: 50 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut. Cap a 1500. Estil germànic.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Talla de fusta policromada que representa la figura de l'ECCE-HOMO de cos sencer. Està sentat en una peanya que es troba damunt d'una roca mig tapada pel mantell de Crist. Aquest també tapa una mica la imatge d'un crani que es troba a terra com a símbol de la mort propera de Crist.

Té les mans creuades damunt les cuixes i lligades amb unes cordes. Va només tapat amb un drap, de cintura a mitja cuixa i du a la ma dreta una canya, com a ceptre de rei de home que li van posar els botxins, així com la corona d'espina. El color de la figura és ocre verdós, la peanya es color terra roja a puntets, i la roca color castany. A la figura se li ha afegit una aurèola de plata calada i treballada que no tenia l'any 1500 quan fou tallada.

Probablement va estarli afegida el segle XVII ó XVIII.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes. Havia estat a la sala del palau de la Reina, posteriorment traslladat al passadís de l'infermeria, i a 1993 està tapat per les fustes de protecció de les futures obres de l'infermeria, de data desconeguda.

INICI DEL TRACTAMENT

Març de 1987.

FINAL DEL TRACTAMENT

Abril de 1987.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Grup de pràctiques de restauració d'alumnes de 5è curs de Belles Arts de Barcelona. Promoció de 1987. Professora responsable: Gemma Campo i Francès.

INTERVENCIONS ANTERIORS

Aquesta imatge ha estat totalment repintada, excepte en el mig de l'esquena on es conserva la policromia original. S'ha estudiat la possibilitat de treure el repintat, que és molt groller, i buscar per arreu la policromia antiga.

OBSERVACIONS

Tot i que l'aureola no és la que tenia la talla originàriament i que té el repintat, cal pensar que és una imatge a la que les monges li tenen molta devoció i li resen encara, o sigui que es necessari no canviar massa la

seva fesomia.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC

SUPORT

La fusta és dura i presenta un bon estat general. No es veuen forats de coses, ni esquerdes ni senyals de rovell per claus.

PREPARACIÓ

La capa de preparació es artesanal, color blanc, i presenta bona adhesió amb la pintura, però no així amb la fusta, ja que té nombrosos punts en els que està bufada i altres en els que ha caigut deixant la fusta a la vista.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

Les dues capes de pintura presenten molt bona adhesió entre elles, menys en trossos dels genolls i cames de la figura on la capa més superficial s'ha després.

En general la capa pictòrica original està ben adherida a la preparació.

CAPES DE SUPERFÍCIE

Aquesta capa de superfície que resulta un repintat del segle XVII ó XVIII emmascara la policromia original que, sort al troç que quedà a la vista a l'esquerra, (no es sap si per grat o per força) sabem com era.

Cal lamentar la trista moda d'anar adaptant les obres d'art als gustos dels temps, la qual cosa fa que moltes peces acaben sent una ganyota del que van ser en el moment que van ser creades.

ANNEXOS

L'aureola platejada afegida al cap de Crist, dos ó tres segles més tard, distorsiona completament la imatge d'un home maltractat i dolorós. La corona d'espina i el ceptre de canya, són els atributs més adients i els símbols del Calvari que van omplir de sentit tot el seu Via Crucis. Afegir-hi una policromia que dissimula els senyals de la flagel.lació i posar-hi una aurèola decorativa sembla un intent de treure dramatisme a la figura molt propi del segle XVIII.

CONCLUSIONS

Es aconsellable intentar retornar a la seva imatge primitiva l'estat de la policromia, però pot ser molt perillós. Si no es pot retirar, caldrà consolidar el conjunt i mantenir-lo a 18-20 °C de temperatura i en un lloc on la humitat relativa sigui del 60-65 %, i evitar que li doni el sol directe.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Intent inicial de retirar la capa repintada.
- Proves a diferents llocs de la talla.
- Si això no fos possible, actuar de la següent manera:
 - Fixació de la capa pictòrica.
 - Desinfecció del suport fusta.
 - Neteja de la policromia superficial.
 - Neteja a fons de tots els replecs de la talla.
 - Envernissat lleuger.

- Estucat de les llacunes. Desestucat.
- Envernissat de l'estuc.
- Retoc pictòric sistema tinta plana.
- Envernissat final.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

Després de fer proves amb disolvents, en sense cap resultat favorable, s'utilitza sabó neutre i aigua i s'aconsegueix una neteja molt eficaç.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA / TINTES

Per a fixar la policromia s'ha fet servir COLETTA calenta posada amb un pinzell molt prim, i amb l'espàtula calenta s'ha anat planxant maument fins a conseguir la perfecta adhesió a la fusta.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

La fusta del suport està en perfectes condicions, sols ha calgut netejar-la.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

Un cop adherides les parts aixecades de la policromia, s'ha envernissat tota la talla. S'ha estucat amb estuc clàssic tot allò que havia caigut, deixant la fusta a l'aire, i s'ha envernissat l'estuc, un cop retirat el que sobrava. Tot aquest envernissat s'ha fet amb vernís REMBRANDT brillant al 50% en aiguarràs.

S'ha fet un retoc pictòric amb pigments en pols BLOXCS i fent servir vernís com aglutinant.

Un cop llest el retoc, a base de tintes planes segons

la policromia que tenia al voltant la llacuna estucada, s'ha envernissat de nou amb vernís REMBRANDT final.

MATERIALS / PROPORCIIONS

- Dissolvents: DIMETIL. WHITE SPIRIT.
- Sabó neutre.
- COLETTA = 200 grams de cola forta.
200 grams d'aigua.
70 grams de melassa
20 grams de vinagre.
- ESTUC = cola de conill dissolta en aigua
blanc d'Espanya tant com calgui.
- Vernís REMBRANDT brillant de retoc.
- Pigments en pols BLOXES.
- Aiguarràs.
- Vernís REMBRAND brillant final.

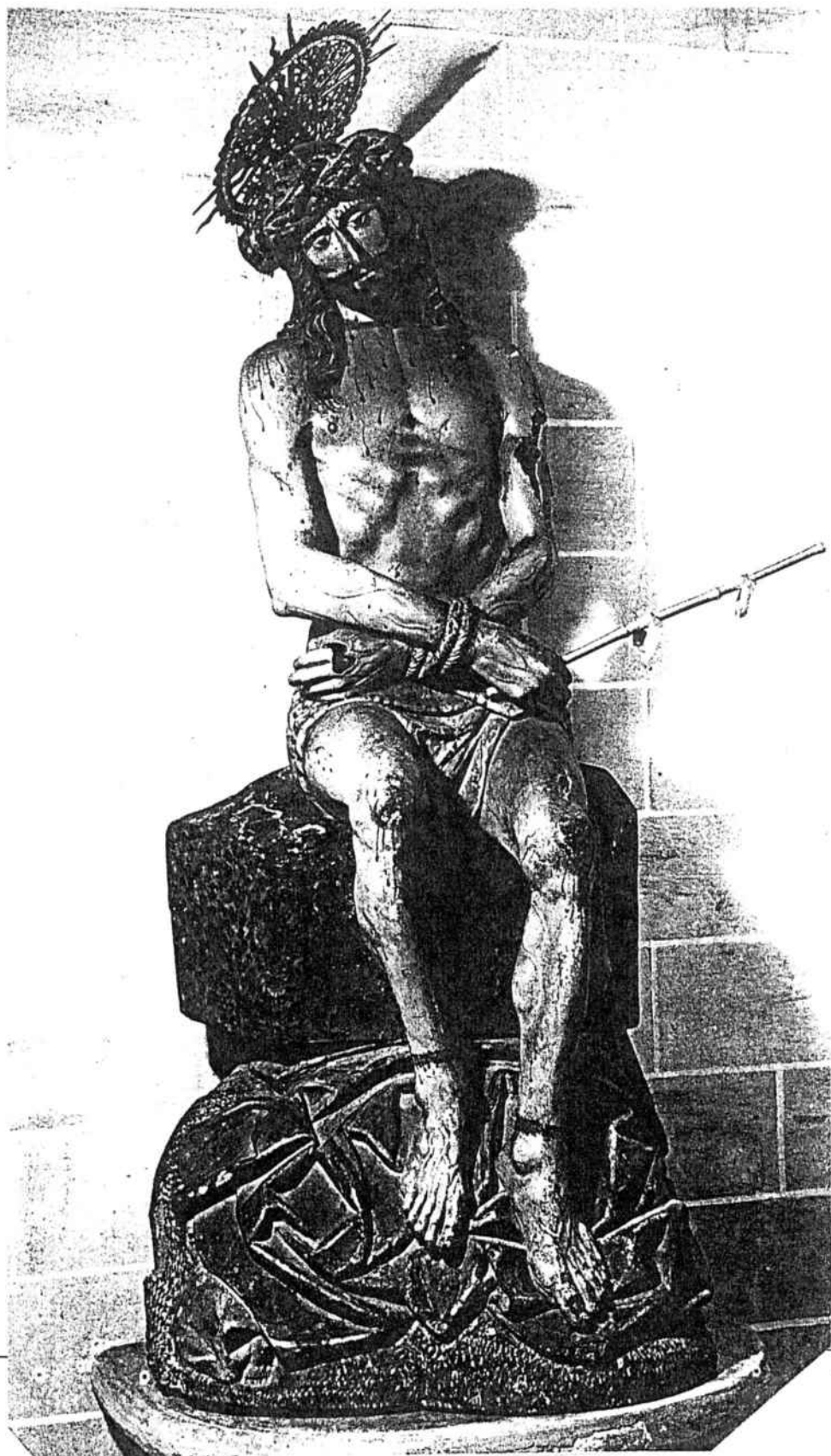
ELABORACIÓ DEL SUPORT

No ha calgut fer res amb el suport, ja que està en perfectes condicions.

A notar: Una gran part de l'esquerra de la figura es manté com estava al segle XVI, és a dir, amb la policromia original que representa una pell plena de ferides que gotegen miquetes de sang. Es una imatge molt especial que suggeria les ganes de retirar tot el repintat a fi de que quedés a la vista tota la policromia que li és pròpia. No ha sigut possible per la forta cohesió de la policromia i el repintat, però ens queda aquest troç, prou gran per poder imaginar com deuria ser aquesta figura quan va ser

policromada per primera vegada.

Ens caldria saber el perquè es va deixar tot aquest troç en sense repintar...¿consciència del repintador?...

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 37)

EX-VOT. N° d'inventari del museu: 151.775

MATÈRIA-TÈCNICA

Oli sobre fusta.

DIMENSIONS

38,5 cm. x 27,5 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Anònim. Segle XIX.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

"Espai humà". Representació d'un vaixell en mig d'un mar tempestuós on un llamp trenca el pal major de la nau. Dins del vaixell es veuen dos mariners que lluiten per mantenir la nau salva, un vailet amb barretina i una monja dreta en actitud d'oració, segurament sor M.Guielmar de Foraster i d'Aguiló.

"Espai celestial". En la part superior esquerra del cel hi ha la representació de la Santíssima Trinitat dins d'un núvol lluminós, i a la dreta les restes de la Immaculada Concepció també dins d'un núvol, però molt esborrades.

A sota de la pintura, la dedicatòria de l'EX-VOT fet per Sor Grielmar de Foraster i d'Aguiló, monja del Monestir de Pedralbes des de 1798 a 1862, en compliment del vot pel benefici rebut, escrit damunt paper, el qual ha estat enganxat a sobre de la fusta.

Al revers de la fusta de l'EX_VOT, una altra monja de Pedralbes, abans no es perdés del tot la lletra, fa pocs anys, el que deia la dedicatòria del davant.

"En 18.. emigradas de sus Monasterios les Reverandas españolas por la mar con barcos y de noche para Mallorca (huyendo de los perseguidores de la patria) Sor Guielmar de Foraster y de Aguiló Monja del Real Monasterio de Pedralbes estando en alta mar una furiosa tempestad hechó a pique los barcos, y solo se salvó el que havia éstas S.Reverendas que según dijeron los marineros fué por milagro e invocación del S la Sma. Trinidad y tota pulcra a la Concepción de la Immaculada. V.Mª Cuple està Rsa. el ofrecimiento que hizo de publicar el favor Divino".

Sor M.Guielmar de Foraster y Aguiló

Nació ----- 1778

Vistió el hábito el 23 de diciembre de 1798

Profesó el 6 de febrero de 1800

Murió el 6 de junio de 1862.

PROCEDÈNCIA / LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes.

INICI DEL TRACTAMENT

Maig de 1991.

FINAL DEL TRACTAMENT

Dia 10 de juny de 1991.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Carles Espinalt i Castel.

INTERVENCIONS ANTERIORS

Aquesta peça ha estat encolada, ja que les dues fustes que formen el suport deuriem d'haver-se desenganxat.

OBSERVACIONS

Hi ha nombroses taques de cera, probablement per la proximitat d'alguna llàntia, ja que també té taques produïdes pel fum.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC**SUPORT**

suport és de fusta, format per dos trossos, en bon estat.

No s'observa atac de xilòfags. El tipus de tall de la fusta entre radial i tangencial presenta una lleugera curvatura. Al seu darrera hi ha un escrit fet amb tinta per sor Maria del Sagrat Cor, repetint el que hi diu al davant i que està mig perdut.

PREPARACIÓ

Preparació a base d'una cola i una càrrega, de color blanc, en molt mal estat, la qual cosa ha provocat esquerdes i pèrdues a la capa pictòrica. El gruix de la preparació és tan finet que, degut a les esquerdes que produeix el moviment natural de la fusta segons els canvis d'humitat, ha anat fent-se pulverulent i ha caigut en gran mesura. Sobretot a la part dels núvols de la Santíssima Trinitat i de la Immaculada.

CAPEs PICTÒRIQUES / TINTES

Aquesta és molt prima i tremendament resseca. Degut a l'estat pulverulent de la preparació, ha patit nombroses pèrdues a la zona del blau del mar i la pèrdua total de la figura de la Immaculada. Hi ha nombroses marques d'enfarinament general.

La part inferior és un paper encolat damunt de la capa de preparació, escrit en agraïment de la gràcia conseguida, que té moltes pèrdues generalitzades. Probablement la humitat el va anar estovant i una inadequada neteja ha fet que quasi desaparegués del tot.

CAPEs DE SUPERFÍCIE

Empobriment del vernís i envelliment que es manifesta sobretot en l'engroguiment de les zones clares.

ANNEXOS

L'EX-VOT no té marc ni motlures que el protegeixin. Té un clau posterior, molt rovellat, que deu de ser del que penja en algun oratori de clausura.

CONCLUSIONS

Li cal una restauració urgent, mantenir-lo lluny del sol directe, a una temperatura de 18-20° C. i una humitat relativa del 60-65%.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Neteja superficial.
- Desinfecció del suport.
- Consolidació i aplanat del suport.
- Fixació de la capa pictòrica.

- Neteja de la capa pictòrica.
- Neteja del paper.
- Envernissat.
- Estucat. Desestucat.
- Envernissat de l'estuc.
- Reintegració pictòrica.
- Envernissat general.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

Neteja superficial lleugera. Neteja del paper amb una suau intervenció amb goma de pà.

FIXACIÓ CAPA PICTÒRICA / TINTES

S'ha fixat la capa pictòrica amb MOWILIT al 10% en xilol. S'ha repetit la fixació per segona vegada, tant a la capa pictòrica com al paper.

CONSOLIDACIÓ SUPORT / ESTABILITZACIÓ

Un cop net, desinfectat i raspallat el suport per les dues cares, s'ha encolat amb Acetat de Polivinil i ben encaixada la junta de les dues peces que formen l'EX_VOT; ja que havia estat mal encaixat en un altre procés d'encolat antic.

Se li ha posat un llenç net a sobre, i un pes, per tal d'aplanar el més possible la fusta.

S'ha envernissat la part posterior, a fi efecte de preservar l'escriptura de Sor Maria del Sagrat Cor, ja que l'escrit de la part del davant ja quasi no és llegible.

SISTEMA DE PRESENTACIÓ / REINTEGRACIÓ

S'ha netejat la part anterior amb WHITE SPIRIT i una mixta de Dimetilformamida amb unes gotetes d'amoníac. El troç del paper, donat el seu estat tan deplorable i la tinta de l'escriptura tan gastada, només s'ha netejat amb goma d'esborrar, per por que qualsevol producte líquid esborrés del tot la poca tinta que queda.

Un cop neta la capa pictòrica s'ha envernissat amb PARALOID-B-72 al 5% en xilol.

Les pèrdues puntuals molt evidents s'han estucat, i un cop envernissat l'estuc, s'ha fet una reintegració pictòrica il.lusionista, amb pigment en tub MAIMERI i s'ha fet un envernissat final a tota la peça amb vernís brillant REMBRANDT en spray.

La part corresponent a la representació de la Immaculada, a l'angle superior de la dreta, donat el seu estat, quasi esborrat del tot, s'ha deixat tal qual, ja que qualsevol intent de refer la imatge hagués estat un invent absolut, i això no es aconsellable en cap cas.

MATERIALS / PROPORCIIONS

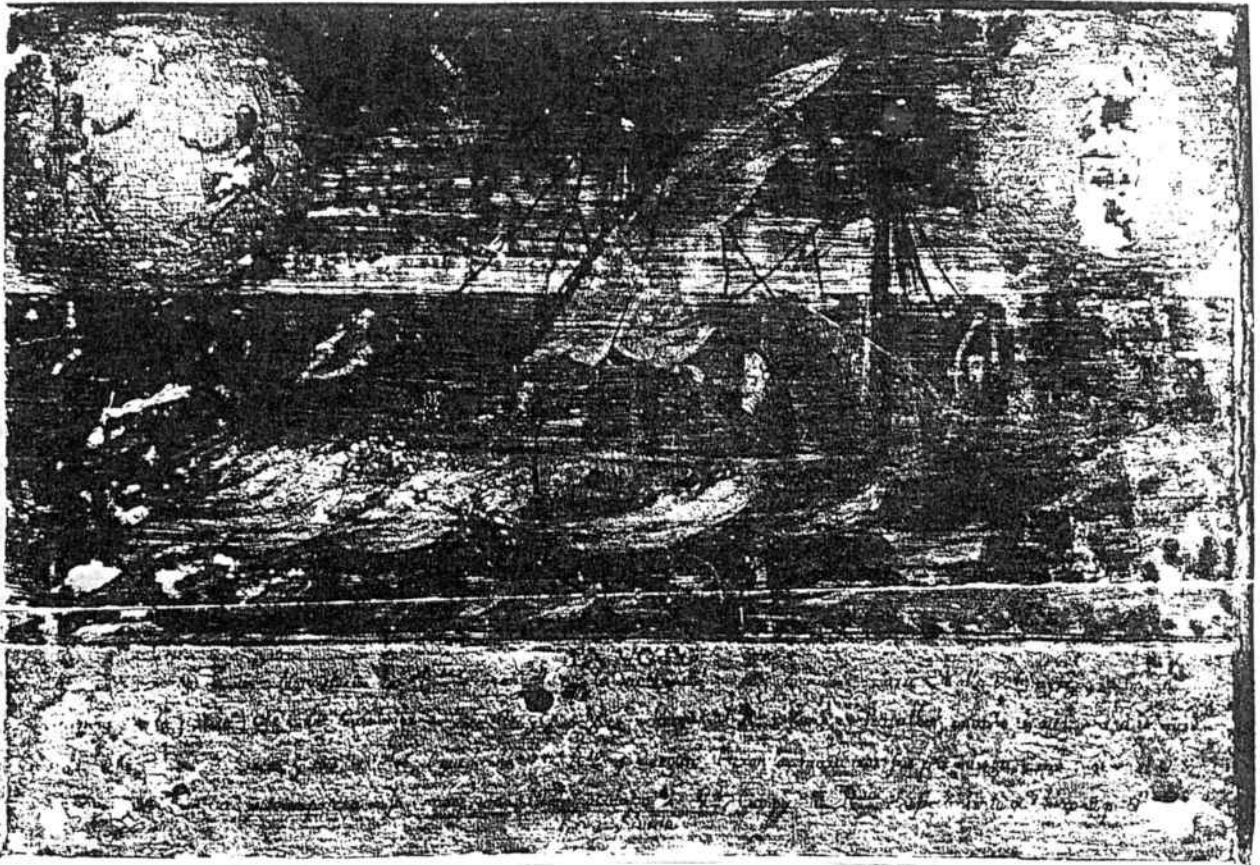
- WHITE SPIRIT.
- Acetat de polivinil.
- Dimetilformamida i gotes d'amoníac.
- Paraloid B-72 al 5% en xilol.
- ESTUC = Cola de conill dissolta amb aigua
blanc d'Espanya tant com calgui.
- Pigments en tub Maimeri.

- Vernís brillant REMBRANDT final en spray.

ELABORACIÓ DEL SUPORT

Aquesta peça va arribar al taller en sense marc, ni res que la protegís, sols un clau rovellat clavat al seu darrera del que deuria penjar d'algún oratori.

Així se l'ha retornat a clausura que és on la tenien les monges.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 38 i N° 39)

Dos pots de ceràmica. N° d'inventari del museu: 116.00 el gran i 116.001 el petit.

Amb els números 29 i 30 en el catàleg de l'exposició "BARCELONA RESTAURA" que es celebrà a Barcelona, en el Salò del Tinell de setembre a novembre de 1980, en la que s'exposaren els treballs duts a terme pels Serveis de Restauració dels Museus Municipals d'Art de l'Ajuntament de Barcelona.

MATÈRIA-TÈCNICA

Pisa decorada amb òxid de coure i manganès sobre base d'esmalt de plom i estany.

DIMENSIONS

N° 29: Alt 23 cm x 12 cm de diàmetre de boca.

N° 30: Alt 28 cm x 15 cm de diàmetre de boca.

AUTOR-ÈPOCA

Anònim. Segle XIV.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Peça n° 29: Pot de ceràmica cilíndric. El motiu decoratiu és de tipus geomètric amb rombes centrals. La sanefa principal va entre bandes gruixudes amb dues fines paral·leles. Una d'elles està a un dit de la vora i l'altra a la part de baix del cos. El peu és una mica entrat així com el coll que acompanya la vora.

Peça n° 30: La forma general és molt semblant a la de

la peça anterior però el conjunt en ésser més alta queda més esvelt. En el cos presenta dues escenes. L'escena principal emmarcada lateralment per dos motius geomètrics. Representa un arbre amb dos animals (bòvid?) un a cada costat. Els animals, seguint la tradició catalana, presenten el cap mirant enrera i una branca a la boca. L'escena posterior falta gairebé per complet però sembla un arbre molt estilitzat amb estrelles florals en les cantonades. La sanefa superior i inferior és de banda ampla i dues línies més fines paral·leles a banda i banda.

Aquests pots pertanyen a la sèrie, abundant, de pots bicolors (en verda coure i morat de manganès) sobre fons blanc d'esmalt pobre en estany. En alguns dels dibuixos geomètrics és molt evident la influència hispano-moresca. D'altra banda poc habitual en la ceràmica catalana verd i manganès. Aquesta influència és palesa tant per la simetria dels motius com per la presència de l'arbre, segurament record de l'arbre de vida de tradició persa.

Com tota la ceràmica catalana d'aquest període de decoració és molt sòbria sembla més arcaica que altres contemporànies d'altres manufactures (València sobretot) però potser això és conseqüència lògica del caràcter català també més auster.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Santa Maria de Pedralbes.

INICI DEL TRACTAMENT

Primers de juny de 1977.

FINAL DEL TRACTAMENT

Finals de juny de 1977.

RESTAURACIÓ

Departaments Tècnic, Educació i Restauració del Museu de Ceràmica.

RESTAURADORS

Equip del departament de restauració del Museu de Ceràmica.

INTERVENCIIONS ANTERIORS

No s'evidencien intervencions anteriors.

OBSERVACIONS

Aquests pots estaven en deu fragments l'un i en sis l'altre. Probablement es tracta de pots de farmàcia.

PROCES DE RESTAURACIÓ

"Reconstrucció i enganxament dels trossos un cop nets i repicades les vores. Les parts que faltaven es van fer en guix pel sistema habitual: es fa en fang una empremta d'una part sencera, es col.loca en el lloc que falta i fent-la servir de paret de sosteniment s'omple amb guix el troç que falta. Com que els pots que ens ocupen eren tornejats (per tant peces de revolució) l'empremta de qualsevol de les seves parts és exactament igual a tot el volt.

En els llocs que faltava un troç entre varis fragments (o sigui que presentava un forat) es va colmatar amb guix fent servir una mica de fang com a paret de sosteniment.

En un i altre cas el fang es treu un cop sec el guix, es poleix la part refeta perfectament, es pinta el fons amb

pigments i vernís "flatting" i es complementen els detalls de dibuix o sanefa". (Pàg. 91 del catàleg BARCELONA RESTAURA, de 1980).

BIBLIOGRAFIA

Bassegoda Nonell, J., "La ceràmica popular en l'arquitectura gòtica", làms. XXI a,b.

OBSERVACIONS

Enguany, el sistema de fer una empremta o motlle d'un troç de vora ja no es fa per mitjà del fang, sinó de la pasta de dentista.

Es tracta d'un material de color rosa, dur, i presentat en làmina d'uns dos milímetres de gruix. S'escalfa al foc uns instants, mantenint-lo amb la mà, fins que es torna dúctil i es pot adaptar a la forma que calgui. Un cop posat damunt d'una vora sencera es deixa uns moments fins que es refreda i torna a quedar dur, la qual cosa és molt ràpida.

D'aquesta manera es retira immediatament de la vora bona, i es pot fer servir de motlle tot seguit. Resultant un motlle perfecte i absolutament dur que no es deforma en les diferents manipulacions que cal fer al traslladar-lo de costat.

Apart de la rapidesa que aquesta pasta permet, té també l'avantatge de la seva netedat, ja que no deixa cap rastre ni a les mans ni a la peça a restaurar.

Es pot fer servir tantes vegades com es vulgui, i pot tornar a estovar-se i utilitzar-se per un altre objecte, en

una altra ocasió.

Aquest material permet fer una vora delicada, posant el motlle al damunt, tapant-la bé i, fent-hi un foradet en la part superior, introduir pel mateix el guix líquid, o qualsevol altre producte que sigui necessari per refer la vora. Servint igualment per altres objectes, com per exemple el vidre.

En aquest cas, com en molts altres, la restauració d'obres d'art utilitza els sistemes i els avenços de la medicina i la cirurgia per a guarir les peces artístiques que cal salvar.

Enguany, 1993, al taller de restauració del museu esperen ser restaurades un bon nombre de peces.

L'inexistent projecte de fer possible tenir un taller de restauració per part de l'Ajuntament, fa que aquestes peces reposin, tapades amb papers i llençols, esperant millors temps, ó que alguna persona de bona fe, i en sense ànim de lucre, es posi a restaurar-les.

Algunes d'aquestes peces tenen, però, millor sort, i ja han estat començades a restaurar.

Són les tres següents:

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 40)

Quadre. N° d'inventari del museu: 147.252

MATÈRIA-TÈCNICA

Oli sobre llenç.

DIMENSIONS

120 cm x 80 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Anònim. Segle XVII.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Mare de Déu de cos sencer, asseguda, amb el Nen Jesús a peu dret damunt dels seus genolls. El Nen agafa tendrament a Maria pel coll i se la mira. La Mare porta un vestit vermell de mànigues blanques, una gran capa blau fosc i un vel blanc amb ratlles vermelles al coll, aguantat per l'Infant. Aquest du un vestit vermell, llarg, que deixa veure els peüets nusos. Les dues figures tenen el cabell fosc i porten aurèola daurada, la Mare un filet, i el Fill raig al voltant del cap.

Aquesta escena íntima està ubicada en un lloc tancat però davant d'una imatge exterior, possiblement vista a través d'una finestra, en la que es pot veure un paisatge nevat; casetes, una església, arbres i el terra completament coberts de neu. Per aquest motiu les monges li han dit sempre: "La Verge de les neus", a aquesta obra.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes. Ha estat situat en la cel.la dita del piano, també al dit parlador, i ara a 1993 està al taller de restauració del Museu.

INICI DEL TRACTAMENT

Estiu de 1991.

FINAL DEL TRACTAMENT

A 1993 està en fase d'espera, a mig restaurar.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Carolina Camañes i Sánchez.

INTERVENCIONS ANTERIORS

No hi ha constància escrita de cap restauració formal, però es veuen per molts llocs rastres negres i en moltes pèrdues en les que es veu la tela a l'aire, aquesta està repintada del color corresponent però en sense posar-hi capa de preparació, pel que queda clar que s'ha fet en sense coneixements de restauració. En alguns racons que s'ha posat betum negre per dissimular les pèrdues de capa pictòrica i de preparació, aquest betum ha traspassat la tela nua i ha sortit pel darrera deixant la part posterior plena de taques fosques.

OBSERVACIONS

A la part superior del quadre, aprop del cap de la Verge hi ha una empastifada tapant forats, de fang vermellós que surt pel darrera de la tela, al costat d'un

troç que sembla cremat.

La forma de la tela és rectangular, acabada per la part de dalt en forma de mitja circumferència.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC

SUPORT

Tela de lli, de factura artesanal, de fils irregulars. Tupida i apretada en el seu origen, ara està destensada, tacada i presenta molts senyals posteriors de humitat i abandó. Per la part del darrera se li veuen senyals d'haver estat anteriorment en un altre bastidor que li ha deixat taques del travesser a un altre nivell més baix.

Està plena de restes de fang que li surt per un forat, i de regalims negres d'una intervenció dissortada antiga.

PREPARACIÓ

Artesanal, molt prima, que ha caigut en molts punts, deixant la tela a la vista.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

Presenta un aspecte ressec, craquelat, pobre i confús.

Totes les pèrdues de preparació han fet caure la pintura i té un aspecte general d'enfarinat.

El fons blau marí i la part inferior també del mateix color, així com els costats i la capa de Maria, presenten un aspecte molt pobre i monocrom, pelat, rascat i transparent. El grau de cohesió amb la capa de preparació és deficient en molts punts, en especial en el cabell de Maria.

CAPE DE SUPERFÍCIE

No se li veu gens de vernís per enlloc, i si el tingué, per la humitat ha quedat pulverulent i s'ha perdut.

Té molta brutícia, però el mal aspecte general és degut sobretot per l'enfarinat que provoca la humitat en la pintura.

ANNEXOS

La forma arrodonida, pel costat superior, del quadre fa necessari un tipus de bastidor fixe, fet molt a la mida ja que no es pot comptar amb les falques per a tensar-lo més. El vell està plé de forats de corc, així que cal fer-li un de nou.

CONCLUSIONS

Cal una restauració general, mantenir la peça un cop intervinguda lluny del sol directe, a 18-20°C. de temperatura i a 60-65% d'humitat relativa.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Neteja superficial.
- Protecció de la capa pictòrica amb paper i COLETTA.
- Retirada del bastidor corcat.
- Aplanat de la tela amb humitat i pes.
- Tensat d'una tela nova rentada i planxada.
- Reentelat amb pasta de farina.
- Clavat al nou bastidor.
- Retirada del paper de protecció.
- Neteja de la capa pictòrica. Envernissat lleuger.
- Estucat de les llacunes. Envernissat de l'estuc.

- Reintegració pictòrica il.lusionista.
- Envernissat final.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

Actualment aquesta tela està reentelada i posada ja en el nou bastidor. Té a mig treure la capa de paper i COLETTA de protecció i espera, tapada amb un paper fí, el final de la seva restauració, al taller del museu.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 41)

Retaule. N° d'inventari del museu: 147.284.

MATÈRIA-TÈCNICA

Oli sobre taula.

DIMENSIONS

AUTOR-ÈPOCA

Anònim. Segle XVI.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Representació de la Sagrada Família amb Sant Joan petit.

La Verge està sentada de mig costat, tallada per sota dels genolls, al costat d'una taula. Du vestit vermell, mantell blau i toca blanca. El Nen Jesús està recolzat a l'espatlla dreta de la Mare i es manté dempeus damunt la taula, mirant de reüll cap a Sant Joan, que està mig amagat darrera seu, oferint-li un cistell de fruites, del que el Nen n'agafa una. Jesús va estar pintat originàriament en sense roba, però posteriorment una mà puritana li pintà un discret llenç que, penjant de l'espatlla de la Mare, li queia damunt la cuixa esquerra i l'entreuix.

Sant Josep, darrera de la Verge, amb túnica fosca i mantell vermell, bru i barbut, du un llibre amb la ma dreta i amb l'esquerra fa gest d'admiració, tot mirant a Jesús.

El grup està dins d'un interior i aprop d'una finestra per la que es veu un paisatge de muntanyes, ciutat de port

i mar, i un gran espai de cel nuvolat molt de l'estil gòtic europeu.

Totes les figures duen aurèola daurada de línia molt fina, menys l'Infant que porta molts raigs petits daurats al voltant del cabell molt vermellós.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes. A 1993 al taller de restauració.

INICI DEL TRACTAMENT

Hivern de 1991.

FINAL DEL TRACTAMENT

A 1993, espera el final de la restauració.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Grup de restauració de la Facultat de Belles Arts de Barcelona. Curs Acadèmic 1990-91

INTERVENCIIONS ANTERIORS

No hi ha cap constància escrita de cap restauració pictòrica anterior, exceptuant l'intervenció escrupolosa del llenç que tapa la nuesa de Jesús. Hi ha també un gran nombre de retocs negres, posats damunt les pèrdues de capa pictòrica deguts a l'afany dissimulador de la monja restauradora. Aquests retocs empastifen les pèrdues i un bon troç al voltant d'aquestes. El material que els formen no ha estat identificat però, sortosament, es pot retirar amb WHITE SPIRIT i paciència.

OBSERVACIONS

L'estat estrany d'alguns trossos de capa pictòrica fa pensar en més retocs, però el tractament de les carnacions, en especial el rostre de Maria és sortosament sencer i degut a un artista especialment esmerat.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC

SUPORT

Es de fusta, formada per dos llistons encolats a uns travessers que els mantenen junts. Té nombrosos forats de corc i una gran esquerda de dalt a baix formada pel moviment de les dues peces que formen el retaule.

PREPARACIÓ

Artesanal, probablement formada per una cola animal i una càrrega. Blanca i aparentment fina i ben adherida al suport. Degut als maltractaments i la humitat, la adhesió a la capa pictòrica és molt deficient i mostra nombroses pèrdues.

CAPE PICTÒRIQUES / TINTES

Els colors foscos i el fons mostren un estat confós i tacat com si hagués rebut una neteja abrasiva que ha deixat la capa pictòrica completament emborratxada. El repintat del llenç de Jesús ha deixat fortament emmascarat el vestit de Maria al intentar retirar-lo, i tota la capa pictòrica ha perdut nombroses pèrdues petites esteses per tota la seva superfície.

La part inferior del retaule és la que ha patit majors desperfectes, així com el troç de Sant Josep, que s'ha

quedat en sense un ull i quasi en sense l'altre. La ratlla vertical que travessa la obra de dalt a baix li dona encara més sensació de penúria que pateix tota la peça.

CAPES DE SUPERFÍCIE

Retocs negres, repintats i brutícia omplen la superfície del retaule. Restes d'un vernís molt engroguit embruta encara més els blancs i el fons de la finestra, que deixa veure verd el que va estar pintat blau.

ANNEXOS

Aquest retaule està emmarcat per un muntatge tremendament historiat. Muntants i motlures són d'estil renaixentista, daurats i tallats, amb fornícules amb dibuixos ornamentals interiors, però en sense cap figura actualment. La travessa inferior o sòcol té unes inscripcions però en sense cap figura actualment. La travessa inferior ó sòcol té unes inscripcions però tan esborrades que no es llegeixen.

Té guardapols superior i com a remat una mitja circumferència amb dues fileres de caparrons d'angelets en relleu, emmarcats en uns espais quadrats contigus. N'hi ha dotze al semi-cercle exterior, i deu a l'interior. Estan policromats amb color de carn, i les aletes que duen obertes al costat de la cara, daurades.

CONCLUSIONS

Es aconsellable una restauració general, mantenir la peça després del tractament, lluny del sol directe, a 18-20° C. de temperatura i a 60-65% d'humitat relativa.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Desmuntat del marc.
- Desinfectat del suport i del marc.
- Reparació dels forats dels corcs i de l'escletxa vertical pel darrera.
- Consolidació de la capa pictòrica.
- Neteja general.
- Proves per retirar els repintats.
- Envernissat general lleuger.
- Reintegració pictòrica il.lusionista.
- Envernissat final.

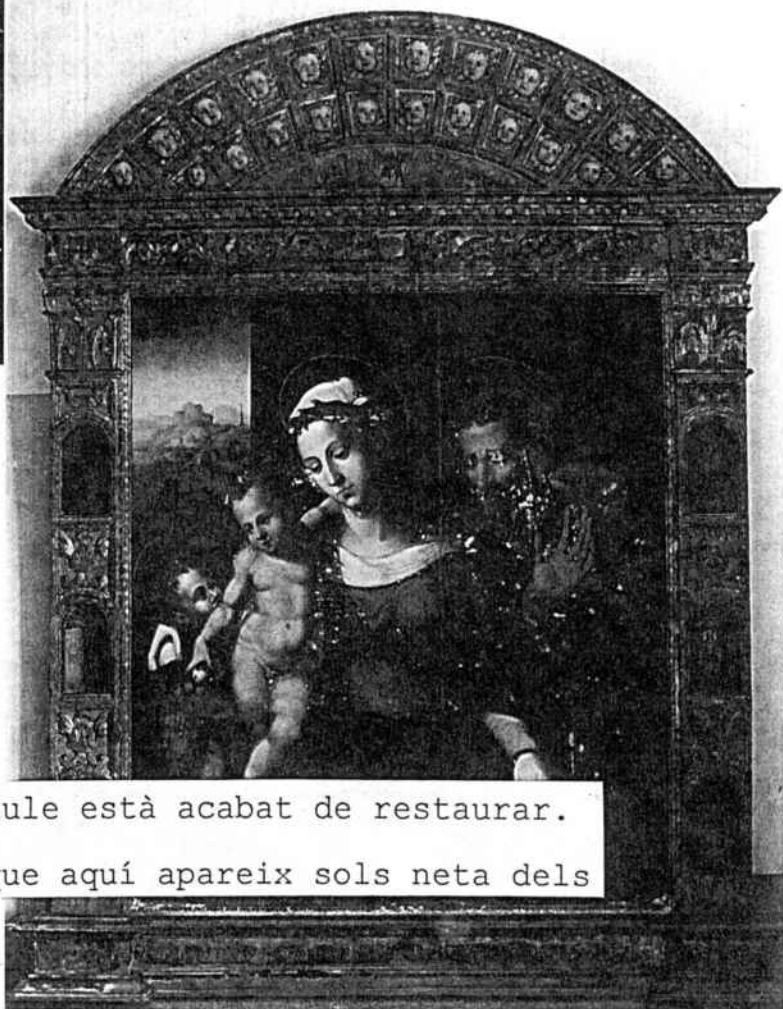
PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

S'ha fet una neteja general de la peça i del marc.

Els caparrons dels angelets han quedat nets i envernissats, així com el daurat i el bol, que quedava a l'aire en quasi tota la superfície tallada.

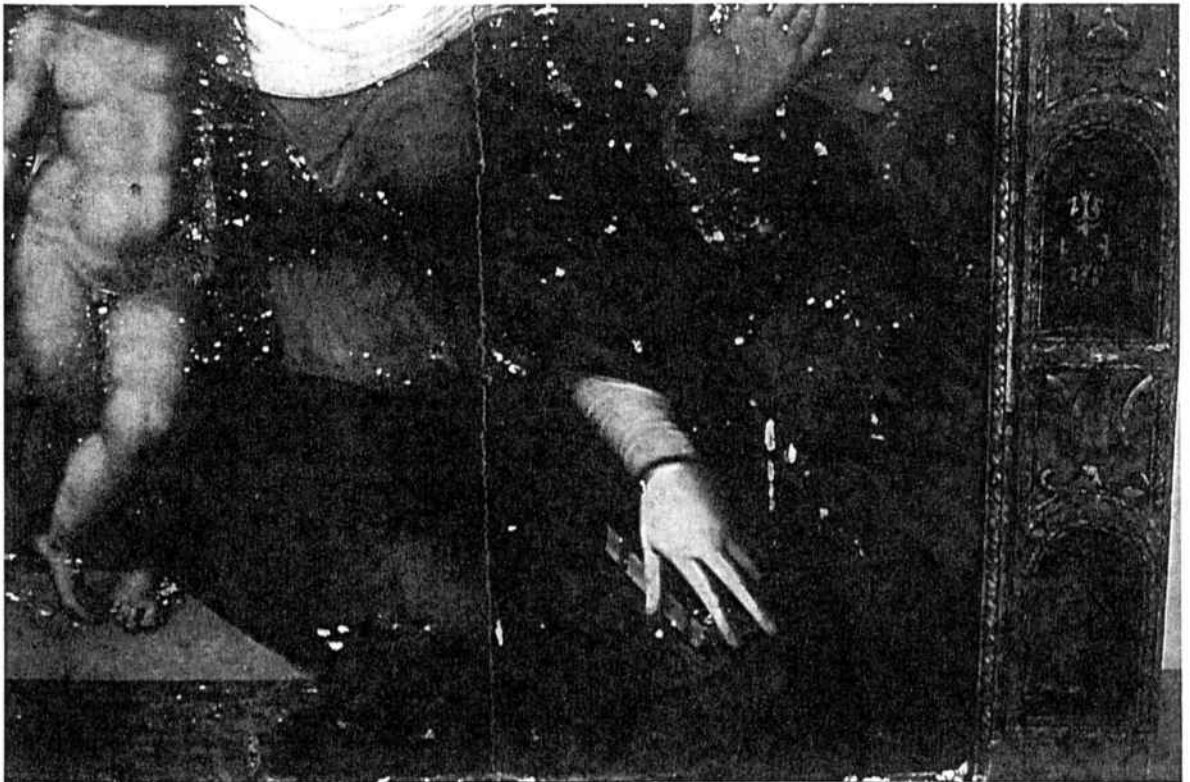
Les carnacions, molt brutes, s'han netejat amb una goma d'esborrar tinta, blanca i dura, que ha sigut la millor sol.lució. S'ha retirat el llenç de sobre Jesús, però la pintura emprada en aquest repintat ha deixat un senyal fosc molt difícil de dissimular. Cal continuar aquesta neteja i seguir la proposta de restauració. Mentrestant espera sota papers de seda, al taller del museu.

El muntatge del retaule està acabat de restaurar.
No així la pintura que aquí apareix sols neta dels
repintats que patia.

Detalls de la pintura, amb el rostre de Sant Josep especialment malmès.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 42)

Retaule. N° d'inventari del museu: 147.293

MATÈRIA-TÈCNICA

Oli sobre taula.

DIMENSIONS

41,5 cm x 37 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Anònim. Segle XVI.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Mare de Déu de mig cos amb Nen a la falda.

El fons és daurat, amb puntejats fets amb punxó, seguint un dibuix ornamental fent una sanefa al voltant de les vores. Aquest sistema serveix també per dibuixar l'aureola de la Verge, en la que hi ha escrit, al voltant del cap "O BEATA MARIA". Porta una vel transparent al cap que li envolta la cara, un vestit vermell i un manto blau voltat de voraviu daurat.

El Nen Jesús està despullat, només un lleuger vel transparent li cau per la cintura, sostingut per la mà de la Verge que du un anell. Està beneït amb la mà dreta i a l'esquerra hi porta agafadet un ocell.

Posteriorment a la factura d'aquesta pintura es van afegir a cantó i cantó, a la part inferior i de mida desproporcionadament petita, dues imatges, una de Sant Joan el Baptista i l'altra de Sant Joan Evangelista, fetes de

manera molt maldestre que xoca amb la finura de la factura de les figures principals d'aquesta peça.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Museu-Monestir de Pedralbes. A 1993 al taller de restauració.

INICI DEL TRACTAMENT

Estiu de 1991.

FINAL DEL TRACTAMENT

A 1993, està en espera d'acabar-se.

RESTAURACIÓ

Taller de restauració del Museu-Monestir de Pedralbes.

RESTAURADORS

Carolina Camañes i Sánchez.

INTERVENCIIONS ANTERIORS

No hi ha constància de cap intervenció restauradora, excepció feta dels afegitons pictòrics, no datats, de les figuretes dels dos Sants Joans.

OBSERVACIONS

El fons de la peça presenta unes taques fosques, que no semblen significar res, i que distorsionen la lectura, caldrà veure si es poden retirar. També cal pensar si convé retirar les mediocres figuretes dels Sants Joans que tapen un bon troç de les mànigues de la Verge.

EXAMEN ORGANOLÈPTIC I DIAGNÒSTIC

SUPPORT

Es de fusta d'una peça, en sense travesses ni claus ni res que la destorbi. Dura i plana, i en bones condicions de

conservació, excepció feta d'alguns forats de corc especialment al costat dret i el troç inferior, i un forat al mig del front de Jesús.

PREPARACIÓ

Artesanal, de cola animal i càrrega, possiblement creta o guix, apareix molt blanca per sota de les pèrdues de la capa pictòrica. Presenta bona cohesió amb el suport i pitjor amb la pintura, en especial en la part inferior, més deteriorada, de la peça.

CAPES PICTÒRIQUES / TINTES

El fons, daurat, presenta nombroses pèrdues produïdes sobretot pels corcs, i un desgast general que li fa deixar la capa de bol-roig a la vista, sobretot pel costat dret.

El troç corresponent a les carnacions és el millor, menys l'ull dret de la Verge, que pateix un cop tan fort que ha ensorrat la pintura, la preparació i la fusta, deixant-lo trinxat i en sense possibilitat de reconstrucció.

El manto blau de Maria està en condicions molt precàries, presentant un aspecte mat i mort, raspós i craquelat, sobretot al costat inferior que s'ha perdut en gran quantitat. Recorda els blaus pulverulents que per mala cohesió amb l'aglutinant es perden al retirar els vernissos. Caldrà fer una prova abans de netejar el vernís.

La pintura afegida al damunt, de mala qualitat pictòrica, també pateix el mateix problema amb el blau.

CAPE DE SUPERFÍCIE

El vernís que conserva està ressec, mig perdut en nombrosos punts, i molt groc el que resta. Té moltes taques per arreu, pols, brutícia enganxada i excrements de mosques, sobretot pels colors clars de la pintura.

ANNEXOS

En algun moment degué tenir marc, ja que les vores en presenten senyals, però ara ja no el té.

CONCLUSIONS

Es aconsellable una restauració general, mantenir la peça, després del tractament, lluny del sol directe a 18-20°C. de temperatura i a 60-65% d'humitat relativa.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

- Desinfecció del suport.
- Reparació dels forats dels corcs.
- Consolidació de la capa pictòrica.
- Neteja general.
- Proves per retirar els repintats.
- Proves a fi efecte de no perdre el blau.
- Cera als forats dels corcs.
- Envernissat general lleuger.
- Reintegració pictòrica il.lusionista.
- Envernissat final.

PROCES CONSERVACIÓ / RESTAURACIÓ

NETEJA

Desempolsada general i tamponar amb cotó i WHITE SPIRIT la capa pictòrica.

Cates i proves de neteja a les carnacions amb diferents mixtures.

Desinfecció amb pentaclorofenol als forats dels corcs.

Deixat en espera, tapat amb un paper de seda, lluny de fonts d'humitat i del sol directe.

Aspecte general de la taula amb les pintures afegides dels dos sants Joans.

Detall de les cares de la Verge i el Nen.

Es pot veure ben clarament el cop que ensorra l'ull esquerre de la Mare de Déu.

Detall del Nen Jesus agafant fortament un ocelllet amb la ma esquerra.

NOM DE L'OBJECTE (Fitxa de Tesi N° 43)

Pintura mural. N° d'inventari del museu: Palau de la Reina

MATÈRIA-TÈCNICA

Pintura al tremp sobre arreboçat de gruix.

DIMENSIONS

213 cm. x 326 cm.

AUTOR-ÈPOCA

Desconegut. Segle XIV, darreries. Pintura gòtica catalana.

TEMA-DESCRIPCIÓ-TÍTOL

Pintures funeràries. Es trobaven entre dues finestres de mainell amb festejadors a l'interior, en la paret més noble del recinte, que podia ser probablement el menjador de la reina Elisenda.

Només es pot veure el conjunt de manera fragmentària donat que la paret que feia de suport patí diverses modificacions al llarg de la seva història.

El conjunt presenta una superfície totalment negra damunt la que es retallen tres fileres de filacteris. Al centre de l'espai de cada una apareix un motiu ornamental que representa una peça de ceràmica semblant a un bol amb quatre peus, o potser un cascavell, ja que el dibuix no és massa nítid. La part superior de les pintures té l'acabament com un serrell i entre dues línies pot

llegir-se: (AV)E MARI(A)... Cadascun dels filacteris porta una inscripció, comú a tots ells, totalment il·legible. Per les restes trobades podem pensar que les pintures cobrien tot el mur, des del sostre fins al sòcol.

Ni la ubicació ni la natura pròpia de les pintures permeten fer més que conjetures. Per la naturalesa dels pigments emprats, negre de fum i calç sense massa aglutinant, s'ha de suposar que varen ser fetes ràpidament i sense esperit de perduració. Això és corroborat per les inscripcions dels filacteris, les lletres dels quals estan fetes sense cura, com per a reomplir un espai traçat també amb plantilla. Tot el conjunt dóna sensació d'una certa improvisació.

La inscripció superior que sencera devia dir AVE MARIA GRATIA PLENA porta a una motivació de tipus religiós, i el color negre a una de funerària, que es reafirma pel bol caigut que centra cada un dels filacteris. Des de l'antiguitat clàssica la figura del recipient caigut o trencat fou símbol de la mort, representada pel vessament de la vida o de l'esperit.

Tots els indicis porten a la conclusió que aquestes pintures foren fetes amb una finalitat de tipus necrològic semblantment a certs tapissos i robes que es feien servir per aquestes ocasions citats sovint en documents de l'època.

La improvisació i la fragilitat de la seva realització porten a deduir que foren fetes per a poc temps.

Es coneix documentalment que el palau de la reina Elisenda fou incorporat al monestir després de la seva mort i dedicat a usos diversos. Es lògic pensar que aquestes pintures no eren de una decoració quotidiana sinó per a una circumstància particular i aquesta devia ésser la mort de la reina Elisenda. La sala-menjador amb la decoració funerària tal volta fou la capella ardent de la reina. Més difícil seria pensar que l'estança serví, durant tres anys, per a la reducció de les restes de la reina abans de ser traslladats a l'esplèndid sepulcre situat al costat de l'altar major de l'esglèsia del monestir.

Ens trobem, doncs, davant de l'únic exemplar conservat de pintura funerària a Catalunya, del que es coneix la procedència i potser la data aproximada de la seva realització, ja que la reina morí el 19 de juliol de 1364.

PROCEDÈNCIA-LOCALITZACIÓ

Procedeix del Palau de la Reina Elisenda de Montcada en el Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes.

Avui estan localitzades al passadís de la infermeria del Museu-Monestir de Pedralbes, restaurades, en espera de ves a saber que.

Enguany, 1993, la infermeria roman tancada amb un rètol que diu que és per obres. Però no s'hi fa res. Està en penombra i ningú no pot gaudir del seu interior, ni d'aquestes pintures que es troben recolzades a la paret del seu passadís.

INICI DEL TRACTAMENT**FINAL DEL TRACTAMENT****RESTAURACIÓ**

Servei de Restauració dels Museus Municipals d'Art de Barcelona.

RESTAURADORS

M. A. Alarcia i equip del Servei de Restauració del M.
M. A. B.

INTERVENCIONS ANTERIORS

Van ser tapades per diverses capes de calç.

OBSERVACIONS

Les mateixes capes de calç que van tapar les pintures les van protegir, però la humitat va fer estralls en algun lloc puntual, desprenent-les de la paret però mantenint-les enganxades a la calç.

PROCES DE RESTAURACIÓ

"Trobats els vestigis d'una pintura mural sota diverses capes de calç, s'avisà al Servei de Restauració dels Museus Municipals d'Art de Barcelona. Examinaren el pany de paret i amb l'ajut d'una picola es van començar a treure curosament les diferents capes calcàries sobreposades, exceptuant els espais bufats per la humitat, per evitar que caiguessin amb aquelles. Aquests espais es treballaren amb molta més cura mitjançant un bisturí, donat la seva fragilitat.

Una vegada totalment descoberta la pintura es procedeix a la consolidació de les parts més febles a fi de

preparar-les per a llur arrencament. Segons la gravetat de la deseixida es consolidà la base amb una pasta de guix, una mica diluïda, amb pinzell o espàtula; en cas de major densitat amb una pera. Si l'esquerda era molt prima es féu servir una xeringa.

Des del moment que començà la consolidació es comprovà constantment la temperatura i el tant per cent d'humitat de l'ambient i del pany de paret mitjançant un higròmetre.

Mentre el guix es consolida, es netegen les parts més fortes de les restes que haurien pogut quedar del descobriment. Es tracta de deixar la superfície molt neta per que es pugui posteriorment adherir-si perfectament la roba de cotó per l'arrencament.

Descoberta, consolidada i neta es procedí a la fixació de la pintura mural. Normalment l'acció dels segles i les humitats han fet perdre al pigment la força del seu aglutinant la qual cosa provoca una degradació del color i una màxima fragilitat dels pigments. Aquest fet suposa un gran risc per a l'operació d'arrencament, al fer servir la cola i la roba de cotó. La fixació es realitzà pulveritzant amb pistola un fixatiu compost d'un 10% de goma blanca i un 90% d'alcohol. Segons el grau de degradació de les pintures es donen fins a quatre capes diferents, espaiades de vint minuts.

Acabada la fixació es deixaren les pintures en una cambra d'ambientació escalfada amb estufes durant 24 hores a fi d'obtenir una humitat ambient inferior al 60%. Cal que

el pany de paret on són les pintures estigui perfectament sec abans de procedir a l'arrencament.

Prèviament es preparà una cola de tipus animal (o de fuster) soluble a l'aigua, la qual serví per a enganxar els petits llenços de roba de fil sobre la pintura mural a una temperatura de 60-70°. Acabada aquesta operació es controlà l'assecament mitjançant un detector d'humitats per contacte, àdhuc la humitat relativa ambiental.

Una vegada assecades es marcà sobre els llenços l'aplom i el nivell, fent una referència a un punt concret de l'arquitectura per tal de poder instal·lar-ho més tard al mateix lloc. Al mateix temps es fragmentà per mitjà de ratlles, assenyalant els llocs per on es tallaren, procurant que no afectin a parts importants de la composició.

Es féu, seguidament, l'arrencament pròpiament dit, començant per la banda alta. Es desprengueren els llenços de roba que portaven enganxats la pintura i una part del arrebossat de la paret per la banda del darrera. A alguns llocs fou necessari ajudar amb una escarpa. A mida que les peces del pany de paret es van desprendre s'enrotllaren i es van portar als Serveis de Restauració dels museus Municipals d'Art.

La primera operació al taller fou eliminar el gruix d'arrebossat del dors de la pintura mitjançant tallaferros i bisturís de manera que no quedà més que la pel·licula adherida a la roba de fil. Fet això es procedí al traspàs

de la pintura sobre una tela de fil de cotó prèviament bullida i planxada. Per adherir-hi la pintura es va fer servir una cola no soluble a l'aigua composta d'acetat de polivinil, aigua destil.lada, carbonat de calç i blanc nevín.

Per a eliminar l'aire i assegurar una adherència perfecta cal picar la tela recentment encolada amb una brotxa sucada en la mateixa cola. En el revers de la tela es tornaren a marcar l'aplom i el nivell.

Després que tot fou sec, es girà la tela i es procedí a descobrir la pintura eliminant els petits draps encolats que van servir per a l'arrencament. Això s'obtingué mullant-los amb aigua bullent per dissoldre la cola que es va fer servir en la primera operació.

Arrencats els draps, es deixà assecar novament la pintura. I finalment es va enganxar per la seva base de tela en un suport de contraplacat de fusta on s'havien marcat prèviament l'aplom i el nivell. Aquesta vegada la tela s'enganxà per mitjà d'un engrut de farina, COLETTA, aigua i formol. L'aire i l'engrut sobrers s'eliminen fent pressió des del centre cap a les vores amb corrons de goma.

Al moment de l'arrencament no totes les parts del pany de paret tenien pintures degut a que s'havien fet malbé o simplement perdut. Això donà una sèrie de "zones neutres" que calgué preparar. Primerament en el fons de fusta s'enganxaren uns retalls de tela amb acetat de polivinil que després es van enguixar a fí d'imitar el morter o

arrebossat de la paret. Per a donar l'aparença de rugositat i la qualitat de l'arrebossat es pica amb una brotxa amb el guix encara fresc, i es pintà d'un color neutre per que no distraigués del to original de la pintures.

Aquest fons es va esponjar amb una tinta de tremp de cola i tres parts d'aigua d'un to lleugerament diferent del fons neutre per tal de donar moviment als espais. Per a millorar-ne la qualitat es rasca després tot plegat amb una llanceta per a tallar alguns dels grumolls pintats i descobrir la blancor del gruix de base.

Es procedí després a la neteja i eliminació de la crosta calcària dipositada al damunt de la pintura mitjançant aigua acidulada aplicada amb una bolà de cotó posada al capdamunt d'una vareta. L'àcid s'esbandeix amb aigua aplicada amb pinzell i s'eixuga amb un cotó.

Per mitjà d'una polvorització acrílica de PARALOID B-72 es va recobrir o envernissar, refrescant o fent pujar el to del color, deixant la pintura enllestida per a la fase final del retoc.

El retoc consisteix principalment en emplenar les petites llacunes que tenien a la pintura degudes als cops o repicats que havien estat donats quan s'havia decidit recobrir-les amb les capes de calç ó de guix ja eliminades al principi. Amb el repicat es volia facilitar l'adhesió dels emblanquinats o engruixats. El retoc es féu amb un pigment al tremp de cola amb tres parts d'aigua.

Un cop restaurades i consolidades les pintures es

retornaren al Monestir de Pedralbes, per tal que el dia que s'hagi restaurat el Palau de la Reina Elisenda de Montcada es puguin veure en el mateix lloc on foren trobades".

Descripció transcrita, fil per randa, de la fitxa n° 16 a la pàgina 65 del catàleg corresponent a l'exposició dita "BARCELONA RESTAURA" que s'instal·la al Saló del Tinell, del setembre al novembre de 1980, en la que es pogueren veure les obres restaurades dels segles 2 al 20 pels Serveis de Restauració dels Museus Municipals d'Art de l'Ajuntament de Barcelona. Aquesta fitxa està signada per M.A.Alarcia.

MATERIALS / PROPORCIONS

- Tela de cotó bullida i planxada.
- Goma blanca 10% i alcohol 90%. Fixatiu.
- Adhesiu de la pintura a la tela nova, no soluble a

l'aigua:

Acetat de polivinil	2000 c.c.
Aigua destil·lada	1000 c.c.
Carbonat de calç	500 c.c.
Blanc neví	100 c.c.

- Adhesiu de la tela al suport de contraplacat:

Farina de blat	500 grams
COLETTA	150 c.c.
Aigua	3700 c.c.
i gotes de formol	

- COLETTA = Cola de fuster 200 grams

Aigua destil·lada	200 c.c.
-------------------	----------

Vinagre 60 c.c.

Melassa 70 c.c.

- Tintes de tremp de cola (1/4) i aigua (3/4)

NOTES

Del procés d'arrencament i restauració d'aquestes pintures hi ha un film il·lustratiu, produït en col·laboració amb l'EMAV que constitueix un excel·lent document informatiu.

